

650

~~1444~~

h. akc. 1913 <http://rcin.org.pl>

Scena VI.

J. P^a Werowska / w roli Magdusi, w Kiro: Nowy Rok /

A on tego? a on tego?

Tom VIII Fiec. Drama J. S. Jasinskięgo.

PRACE
DRAMATYCZNE
J. S. JASIŃSKIEGO.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowej.

PRACE
DRAMATYCZNE

TEUMACZONE I ORYGINALNE

J. S. JASIŃSKIEGO

A. D. T. W.

Tom VIII.

WARSZAWA

1888.

· INSTYTUT

**BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA**

00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 73

Tel 26-68-63

SPIS SZTUK

W TOMIE ÓSMYM ZAWARTYCH.

1. *Nowy rok, krotoczwila* w jednym akcie 1
 2. *List polecający, komedja* w czterech aktach 57
 3. *Kotka przemieniona w kobietę, krotoczwila* w jednym akcie 203
-

22963/8

L I S T A

PRENUMERATORÓW.

	exem. (*)
Arzt Samuel, księgarz w Lublinie	1. z.
Aszperger Wojciech, D. T. w Mińsku	1. z.
Badeni Atanazy p. o. S. w S. P.	
W. w K. R. S. W. D i O. P.	1. z.
Badeni Julja	1. w.
Bagniewski Sta: J. w R. G. M.	1. z.
Balcer Antonina A. B.	1. z.
Bartosiewicz Antoni	1. z.
Bartoszewicz Juljan	1. z.
Bechtéef S. D. J. C. K. M.	1. z.
Bejer Henryk	1. z.
Bełżyński Kazimierz P: i K: U. K.	
M. W. i P.	1. w.
Bentkowski Władysław	1. z.
Berson Zygmunt	1. z.
Białopiotrowicz Jan	1. z.
Bielski Władysław	1. z.
Biernacki Seweryn K. O. P.	1. z.
Bierzyński Teodor R. D. T. K.	
Z. G. K.	1. w.
Bielling Jan	1. z.
Boczkowski Marcelli U. S. D.	1. z.

(*) z, znaczy *exemplarz na papierze zwy-*
czajnym; w, na papierze welinowym.

(II)

Bogusławski Stanisław A. D.	1. z.
Bollerman Michał	1. z.
Bondasiewicz Leon A. O.	1. z.
Bonnet Dymitr	1. z.
Borkowski Bonifacy A. I. P. J.	1. z.
Borzęcki Tadeusz O. P. J.	1. z.
Bożewski Antoni	1. z.
Brujewicz Michał D. K. P. N. J. C. K. M. w K. P.	1. z.
Brünner N. S.	1. z.
Brüner Stanisław	1. z.
Brzeziński	1. z.
Brzozowski Józef A. P. J.	1. z.
Buliński Stanisław A. D.	1. z.
Bujno Franciszek	1. w.
Bucharde Jan	1. z.
Celiński Julian A. J. C. K. M.	1. z.
Cholewicki Franciszek U. B.	1. z.
Chomanowski Jan Nepo: A. D.	1. z.
Choromański Seweryn	1. z.
Ciechanowski Marcin P: A: K. P: R. r. z.	1. z.
Ciechanowski Wincenty	1. z.
Cwikiel Bogumił U. S. D.	1. z.
Czerniewicz Seweryn N. S. C. K. R. P. i S.	1. w.
Damse Józef A: D.	1. z.
Daszkiewicz Józefa A. D.	1. z.
Dawison Bogumił A. D.	1. z.
Dąbrowski	1. z.
Dering Emiljan	1. z.
Dmóchowski Franciszek Salezy	2. z.
Dmuszewska Konstancja	1. z.

(III)

Dmuszewski Ludwik Adam D: R. T. C: R. G. O.	1. z.
Dmuszewski Ludwik Adam D. R. T. C. R. G. O.	1. w.
Dobrycz Stefan	1. z.
Dobrzańska Józefa A. D.	1. w.
Dobrzańska Róża U. B.	1. z.
Domagalski Franciszek A. B.	1. z.
Dorantowicz	1. z.
Dziękowski Grzegorz S. W. A. i K. w K. R. S.	1. z.
Drzewiecki	1. z.
Epstein Adam	1. w.
Eibel Ludwik U. S. S.	1. z.
Fraenkel Ant. R. w D. J. T. O.	1. w.
Frehse Stanisław U. S. D.	1. z.
Friedlein księgarz w Krakowie	1. z.
Friedrich	1. z.
Friese Ludwik	1. z.
Fuchs	1. z.
Galitzin Alexander Xiążę P. W. C. R.	1. w.
Gastell Henryk A. U. M. M. W.	1. z.
Gautier Antoni	1. z.
Gawarecki H.	1. z.
Gawecki Wincenty A. D.	1. z.
Gelert	1. z.
Gersz Jakób	1. z.
Glinka Józef S. P. P. O.	1. z.
Glücksberg Teofil księgarz w Wilnie	20. z.
Głowacki Józef A. S. M.	1. z.
Gościcki Tomasz	1. z.
Grabowski Jan	1. z.

{ IV }

Grassow Fryderyk	1. z.
Greffen Maxymiljan S. B. Z.	1. z.
Gwozdecki Florentyn R. G. W.	1. z.
Gwozdecka Teodozja A. B.	1. z.
Halpert Konstanty	1. w.
Halpert Leontyna A. D.	1. w.
Hohedlinger Xawery A. Z. B. P.	1. z.
Hoffman Karól R. P. J.	1. z.
Holke Jan	1. z.
Holtorf Alexander	1. z.
Horodyński Kazimierz	1. z.
Jabłonowski Max: Kzê R. S. W. M. D. J. C. K. M.	1. z.
Jabłonowski Władysław Kzê	1. z.
Janasch	1. z.
Jaroszewski Andrzej A. P. w B. P.	1. z.
Jasiński Alexander A. K. C. L.	1. z.
Jasiński Jakób D. M. i C.	1. z.
Jasiński Łukasz	1. z.
Jastrzębski Karól A. D.	1. z.
Jaworowski Józef	1. z.
Jaworski Paweł Z. S. T. H.	1. z.
Jänisch księgarz w Kaliszu	4. z.
Jewecki Teodor R. w K. p. N. J. C. K. M.	1. z.
Jędrzejewicz Józef N. M.	1. z.
Joachimowski Jan K. P. W. C. XI	1. z.
Kamińska	1. z.
Karasiński Adam A. D.	1. z.
Karmanowicz Jan P. K. w T. O. K. I. A. C.	1. z.

Kasprzycki Wincenty P. K. C.	
w Szczypiornie	1. z.
Kassjanowicz Szymon R. K. U. D. K.	1. z.
Kiewlicz Onufry	1. w.
Kirków Jerzy	1. z.
Kiwerski	1. z.
Klecki Jan D. M. i C.	1. z.
Klimkiewicz Józef	1. z.
Klimkiewicz Win: Z. W. w B. P:	1. z.
Knoff Henryk A. w K. R. S.	1. z.
Kochanowski	1. w.
Kołodziejski Albin	1. z.
Komorowski Józef A. D.	1. z.
Konarska Henrjeta	1. z.
Konopacka	2. z.
Korzeniowski Jan A. A. P. J.	1. z.
Koss Ignacy C. R. D, T.	1. w.
Kossakowski Jan Kanty A. K. R. S.	1. z.
Kostecki Tomasz A. O.	1. z.
Kostjał Jan R. S. S. w R. G. Ka.	1. z.
Kowalski Franciszek	1. z.
Kowalski Karól P. T. C. G. K.	1. z.
Kozłowski Hipolit	1. z.
Kozubowski Ludwik B. R. D. J. T. O.	1. w.
Kozmian Andrzej	1. z.
Költz Jan	1. z.
Krassowski Leon	1. z.
Kratzer Walenty D. O. T. R. N. S. S.	1. z.
Krawczyński Franciszek	1. z.
Kremky Henryk R. H. B. P.	1. z.
Krogulski Józef A. M.	1. z.
Królikowska Marjauna A. D.	1. z.

*

Krzesiński Jan A. D.	1. z.
Krzywiński P. A.	1. z.
Kucz Karól U. K. C. G. W.	1. z.
Kuczewski Józef	1. z.
Kuczyński Alexander	1. z.
Kudlicz Bonawentura A. D. R. T. N. S. D.	1. w.
Kurpińska Zofja A. D.	1. z.
Landowski Paweł	1. z.
Langowski Marcelli	1. z.
Lasocki Stefan U. B. P.	1. z.
Lelowski Emil	1. w.
Letuchowski Teodor	1. z.
Lewicki	1. z.
Lewiński Jakób	1. z.
Lesznowski Antoni S. S. M. w K. R. S. W. D.	
i O. P.	1. z.
Lissowski	1. z.
Listowski P. W. C. R. K. w Or.	3. z.
Lubomirski Marcelli K zę	1. z.
Lukas Alexander U. S. S.	1. z.
Łaszczyński Józef S. P. P. K.	1. z.
Łącki Leopold R. P. J.	1. z.
Łączkowski O. z G. K.	1. z.
Łęski Adam R. R. S. S. D. J. C. K. M. D. W.	
D. i L. R.	1. z.
Łempicki Ignacy	1. z.
Łojoko	1. z.
Łubieński Leon Hr. S. D. w W. G. R. w B. P.	1. z.
Łubieński Piotr Hr. P. D. S. G. M. T. K. Z.	1. w.
Mademan Karól	1. z.
Majewski Józef A. D.	1. z.
Majewski Wincenty P. T. C.	1. z.

Malcz Wilhelm D. M. i Ch. C. R. G. O.	1. z.
Małachowski Władysław Hr.	1. z.
Małgocki Józef A. M.	1. z.
Markowski Jan A. O.	1. z.
Matuszewski Alexander	1. z.
Meibaum Tomasz	1. z.
Mainert Józef A. M. w D. M.	1. z.
Mertzbaeh księgarz w War.	3. z.
Mestenhauser Seweryn	1. w.
Mestenhauser Seweryn	2. z.
Miączyński Józef S. R. w K. R. S.	1. z.
Milkowski księgarz we Lwowie	1. z.
Morgenstern Michał L. O. K.	1. z.
Moritz Wincenty	1. z.
Możdżeńska Józefa A. D.	1. z.
Mrozowska S.	1. z.
Muszalski Józef I. D. K. L. i W.	1. z.
Münchheimer Jan S. w W. bi. B. P.	1. z.
Nasietkin Alexy P. W. C. R.	1. z.
Nelken S. K. L.	1. z.
Nejmeyer Wilhelm	1. z.
Nesselrode Hr. Jen. Lejtnant	1. w.
Niemyski Wojciech R. J. P. w K. R. P. i S.	1. z.
Nizki Wojciech	1. z.
Nofok Stanisław	1. z.
Obniski Leon S. D. K. B. P.	1. w.
Obłobiński Jan K. w K. G. E. U. M.	1. z.
Opieliński Antoni K. K. C. w Szczypiornie	1. z.
Ornowski Józef R. W. A. i K. w K. R. S. R.	
T. K. Z.	1. z.
Qstrowski Jan Win. P. A. K. R. K. Z. K. P.	1. w.

Panczykowski Ludwik A. D.	1. z.
Pewiński Bonawentura U. B.	1. z.
Pietrusiński Ludwik R. K. I. W. E.	1. z.
Piller i spółka księgarz we Lwowie	1, z.
Pion Maurycy A. i D. B.	1. z.
Pisarzewski Adam	1. z.
Plewiński Edward A. K. C. L.	1. z.
Podgórski Karól Z. P. T. C. G. L.	1. z.
Podgórski	1. z.
Pogorzelski W. T. W. B. K.	1. w.
Popiel Jan U. S. B.	1. z.
Popielewski Fran. Z. A. P. J.	1. z.
Potocki Franciszek Hr. R. R. S. M. O. D. J. C. K. M. G. C. G. M.	1. z.
Późniak Piotr P. L. G. P. M. Z. D. W.	1. z.
Prażmowski	1. w.
Preiss Jakób U. U. M.	1. z.
Pruszek Alexander C. K. U. D. K.	1. w.
Pruszek Konstanty	1. w.
Pruszek Tomasz	1. w.
Prylke T. G.	1. z.
Przewłocki Klemens O. z Wołynia	1. z.
Racewicz Alexander S. L. W. C. R.	1. w.
Radoszkowski Jan S. T. C. Iszej In.	1. z.
Radoliński Alexander O. z Kalisza	1. z.
Radziszewski Franciszek S. W. A i K. w K. R. S.	1. z.
Radziwiłł Karol Kże	1. z.
Radziwiłł Zygmunt Kże	1. z.
Radzyńska Józefa A. D.	1. z.
Rakowiecki Jakób	1. z.
Rawicz Alexander	1. z.

Redakcja Gazety Codziennój	1. z.
Rejsacher	1. z.
Riedel Antoni	1. w.
Riediger	1. z.
Rogalski Adam N. W. w K. R. S. W.	
D. i O. P.	1. w.
Roliński Marcin D. M. C.	1. z.
Rosen Mathias	1. w.
Rostkowska Balbina A. D.	1. z.
Rostworowski Janusz Hr. K. D. J. C. K. M.	1. z.
Rotkiewicz S. P. P. P.	1. z.
Rottengruber Hipolit N. N. B. R. w U.	
M. M. W.	1. z.
Roesler Juljan	1. z.
Rozpędzichowski Wincenty	1. z.
Rożański Ludwik	1. z.
Rudinger Stanisław U. S. D.	1. z.
Rulikowski Władysław O. z Lubel.	1. z.
Rupniewski Bolesław	1. z.
Rywacka Ludwika A. O.	1. z.
Samsonowicz Romuald	1. z.
Schatzfajer Józef K. T.	1. z.
Schmitkow D. T. w Wilnie	1. z.
Schneider Józef	1. z.
Seeman Józef D. M. i C.	1. z.
Sejdel Jan	1. z.
Siebert Ignacy Ad. w Ar. K. R. S.	1. z.
Sijanów Piotr D. S. O. z. W. W. G.	1. z.
Skapczyński Tomasz A. M. N. p. S. O.	1. w.

Skomorowski Józef A. D.	1. z.
Sliwicki Kasper	1. z.
Sliwiński Bronisław	1. z.
Smiałkowski Karól A. D.	1. z.
Smochowski W. M. A. D. ze Lwowa	1. z.
Sommer Maciej	1. z.
Stefani Józ. A. M. D. C. M. B. N. p. G. G. W.	1. z.
Stockmann Ludwik P. w D. M.	1. z.
Straszewicz Kacper	1. z.
Strzelbicki Piotr	1. z.
Stummer Jan R. K. D. M. C. K. L.	1. z.
Sturm Adam A. M.	1. z.
Szateński Antoni R. P. w W. P. B. P.	1. z.
Szott Augustyn R. R. K. C. L.	1. z.
Szube	1. z.
Szuwalski Mikołaj R. N. J. O.	1. z.
Szuwalski Wincenty R. w K. K. S.	1. z.
Szydłowski Edward	1. z.
Szydłowski Teodor	1. z.
Szymanowski Alexander B. K. G. E. U. M. M. W.	1. z.
Szymanowski Wojciech A. D. R. S. D.	1. z.
Swiergocki Józef A. D.	1. z.
Taczanowski O. z G. K.	1. z.
Tetzner Alexander	1. z.
Tokarski Andrzej	1. z.
Topsal Marja U. B.	1. z.
Trochanowski Jan	1. z.
Trzaska Marcelli U. S. S.	1. z.
Turczynowicz Roman A. B.	1. z.
Tworkowski Michał	1. z.

Tymowski Ignacy	1. z.
Tymowski Józef R. S. S. S. D. J. C. K. M.	1. w.
Wagner Bohdan	1. z.
Wasilewski U. B. P.	1. z.
Wasiłowski	1. z.
Werner Simeon R. S. D. J. L.	1. z.
Werowska Emilja A. D.	1. z.
Wessel U. B. P.	1. z.
Wiemann Józef	1. z.
Wierciochowski	1. z.
Wierzbowski Dziezic Pierzchnicy	1. w.
Wierzbowski Roman	1. z.
Wild i spółka, księgarz we Lwowie	1. z.
Wiśniewski z Sannik	1. z.
Wiśniewski b. P. P. W. C. R. K. O. L.	1. z.
Witoszyński Jan dziezic Wichradza	1. z.
Wittchen Jan	1. z.
Włodek Jen: A. Jen: L. R. S.	1. w.
Wojcicki Kazimierz W.	1. z.
Wołowski Korneljusz	1. z.
Wołowski Franciszek P. T. C. G. K.	1. z.
Woroniecki Mikołaj U. B.	1. z.
Worońska Ludwika	1. z.
Wosiński Teodor Z. R. P. J.	1. z.
Wróblewski Stanisław	1. z.
Wunsche Edward	1. z.
Wyganowski O. z G. K.	1. z.
Zaborowski Ignacy	1. z.
Zakrzewski Franciszek S. W. A. i P. w K. R. S. W. D. i O. P.	1. z.
Zaleski Jan M. S. N. J. K. P.	1. z.

Zaleski Kazimierz S. S. P. w K. R. P. i S.	1. z.
Zeltt Józef	1. z.
Zieliński Antoni A. D.	1. z.
Zieliński Mateusz S. T. C. G. K.	1. z.
Złotoszewska Zofja	1. z.
Zenelli Antoni	1. z.
Zarnowski Jan J. 1. d. w K. K. S.	1. w.
Zołądź C. K. B. W.	1. w.
Zólkowski Aloizy A. D.	1. z.
Zólkowska Józefa A. D.	1. z.
Zurkowski Leon A. B.	1. z.

Dokończenie Listy Prenumeracyjnej będzie przy tomie XII, który wyjdzie d. 1go Maja 1839 roku. Z tym tomem prenumerata zostanie zamkniętą, i cena 15tu tomów Prac Dramatycznych na papierze zwyczajnym będzie złotych 72.

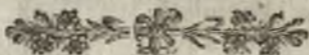
**NOWY
ROK.
KROTOCHWIŁA**

W JEDNYM AKCIE

ze śpiewkami,

ORYGINALNIE NAPISANA.

Muzyka układu P. Damse.

PRZEDSTAWIONA PIERWSZY RAZ

W TEATRZE WIELKIM

I W NOWYM ROZMAITOŚCI

dnia 1 Stycznia 1837 roku.

<http://rcin.org.pl>

O S O B Y.

DOBROMIR,	JP. <i>Szymanowski.</i>
JAN, Syn jego,	JP. <i>Jasiński.</i>
PAN IGNACY,	JP. <i>Smiałkowski.</i>
TERESA,	JPa. <i>Daszkiewicz.</i>
MAGDUSIA, dziewczyna w kar- czmie,	JPa. <i>Werowska.</i>
MICHAŁOWA;	JPi. <i>Kostecka.</i>
JÓZEF, jej syn, ogrodnik,	JP. <i>Gżewski.</i>
BAKAŁARZ,	JP. <i>Baraniecki.</i>
ORGANISTA,	JP. <i>Majewski.</i>
FRANEK, parobczak,	JP. <i>Panczykowski</i>
STRZELEC,	JP. <i>Masłowski.</i>
Dziewczęta, Wieśniacy.	

Rzecz dzieje się we wsi Dobromira.

NOWY ROK.

Scena przedstawia izbę karczemną, ławki, stoły i t. p.

SCENA I.

MAGDUSIA. *(sama wchodząc na scenę z boku, jakby się wydzierła komu)*

Ej dosyć już tego! bo jak... *(zamierza się)* to przekonasz się, że pocałować wiejską dziewczynę nie tak łatwo jak w mieście. Myślą, że wielka rzecz jak powiedzą »pocałuj, pocałuj no!» ale jeden zaniósł dobrą pamiętkę poznął pewnie, że ta ręka nie od haftu. Do całowania jest dużo konkurentów, a do że-nienia nie ma żadnego.

ŚPIEW NR 1.

- »Pójdźno tu kochanie,
 - »Bo cię szczerze lubię,
 - »Daj pocałowanie!«
- Dobrze, lecz po ślubie.

- »Slub, nie, nie mogę,
»Bo mi pilno jechać w drogę,
»Nie, nie mogę»
- »Co to za buziaczek,
»Jakie dziewczę hoże!
»Jakby róży krzaczek!«
»Żeń się, chcąc wziąć różę.
»Żenić się nie mogę,
»Bo mi śpieszno bardzo w drogę
»Na honor nie mogę.«
- »Słuchajno dziewczucha,
»Pójdźno tu na stronę,
»Bo nas kto podsłucha.«
»Weźmiesz mię za żonę?
»Kiej teraz nie mogę,
»Jutro z panem jadę w drogę,
»Przysiągłszy nie mogę.«
- Tu znów licho stare:
»Magdziuleczku miła.«
»Dam serca ofiarę,
»Byleś mię lubiła!»
(mówi) Teraz ja mu na to:
»Kochać cię nie mogę

Ruszaj stary w swoją drogę,
Niechcę i nie mogę!

Oh gdyby nie to, wleźby razy już Magdusia płakała, a tym czasem zawsze wesoła, zawsze hoża dziewczyna; aj chłopcy, chłopcy! Ale prawda, i dziewczęta temu winne, gdyby tak nie wierzyły, byłoby więcej par małżeńskich.

SCENA II.

TERESA MAGDUSIA.

TERESA.

Czy nie był tu kto?

MAGDUSIA.

Nie, prócz zwykłych gości: nasza karczma nie przy trakcie, tylko ją znajomi odwiedzają.

TERESA.

Któż są ci znajomi?

MAGDUSIA.

Ah, wieśniacy wracający z miasta, Szymon kołodziej, Antoni zagrodnik, kilku kolonistów, co gadają, że ich nierozumiem, to i wszystko.

TERESA.

Już wszystko?

MAGDUSIA.

Tak, nie bardzo wam się tu spodoba,

1*

wyście z miasta, tam się widziało nie jednego co to...

T E R E S A.

Magdusiu...

M A G D U S I A.

Nie gniewajcie się, od wczoraj was widzę, a już kocham, jak nieboszkę gospodynię. Była to uczciwa kobieta, szkoda, że tak jakoś prędko umarła, mówiła mi zawsze: Magdusiu, ty kiedyś trzymać będziesz tę karczmę bo ja nie mam zdrowia do tego, ale jak męża wyszukasz. Dobra pani Wojciechowa umarła. ja nie zostałam karczmarką, (*z płaczem mocnym*) i męża nie dostałam.

T E R E S A.

Co się przewlecze to nie uciecze.

M A G D U S I A.

Tak wam dobrze mówić, bo wiecie, że dziś przy Nowym roku, przy waszych nowosiedlinach i zrękowiny odbyć się mają. Macie już nadzieję, ba, co ja mówię, pewność; bo nasz dobry pan chce koniecznie aby karczmarka męża miała. Dla tego też do nieboszki pani Wojciechowej często przychodził, żeby się jej jaka krzywda nie stała, bo była wdową.

T E R E S A.

Czy nie wiesz też, kto tu tak najlepszy z chłopców?

M A G D U S I A.

Ba! już cię ich znam, tańczyło się nie raz z niemi, ale który na męża dobry, nie wiem bo taniec i małżeństwo różnica.

T E R E S A.

Ale przecież, któregożbyś ty wzięła?

M A G D U S I A. (n. s.)

Ot chce mi i mojego zabrać, nie powiem.

T E R E S A.

Nie obawiaj się, ja ci go nie wezmę tylko podług niego o innych sądzić będę.

M A G D U S I A. (niedowierzając)

Ale czy pewno? bo dalibóg mam tylko jednego, który na prawdę zamyśla, i kocha mię szczerze. Oto Franek, parobczak Jandrzejowej.

T E R E S A.

Czy on tu dziś będzie?

M A G D U S I A.

Toć oni tu wszyscy będą, przecież macie dziś sobie z pomiędzy nich wybrać. Ale nie wybierzcie Franka moja gospodyni; żeby on tylko was nie wybrał, bo cóż, ja sobie jestem

niby tak... a wy z miasta chociaż w naszym ubiorze, a jakoś czupurniej wyglądacie.

TERESA.

Lecz któż tu więcej przyjdzie, powiedźcie mi przecię.

MAGDUSIA.

Oh zbiera się ich dużo, wielu ma pretensyją, bo karczmarki mają szczęście...

ŚPIEW NRO 2.

Gdy na karczmie panna siedzi
Gości zawsze tłum,
Bywają często sąsiedzi,
Kuzyn, swat lub kum.

Kiedy jeszcze piękna gładka,
I ma bystry wzrok,
Będzie z niej prędko mężatka,
N. później za rok.

Każdy wzdycha do tej miarki, (*wskazując kwarty*) Za tem goni wciąż,
Jeśli nie kocha karczmarki,
Karczmę kocha mąż.

TERESA.

Oh ja bym tego nie chciała.

Nr 1. MAZUR .

Magdusia

Handwritten musical score for Mazurka 'Magdusia'. The score is written on ten staves, with a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are in Polish. The music is in 3/4 time and features characteristic Mazurka rhythms, including triplets and dotted rhythms. The piano part uses chords and arpeggiated figures.

Odyna karczmie Pasa na sie - dzi
Co - sci na wozie tlam By wa ię cę - sto są sie - dzie i zyn swa b lub kum
Kie - dy wozie pię ina gladra i tu by sby wron Bę - dzie zniej przed
- - to mę - xal - ka Nacy po unicy za rok Kaidy wzdęcha do tej miarki
- Za - tem go ni - wocię Jestli nie ko - cha karczman karczmę nacha nux.

<http://rcin.org.pl>

<http://rcin.org.pl>

M A G D U S I A.

A jednak nie mało wszyscy tak myślą. Przyjdzie tu pewno pan Bakalarz, strasznie rozumny, ile razy do mnie mówi, to go nic nie rozumiem. Organista, wdowiec ale jeszcze się uwija w obertasie. Ogrodnik ode dwora, ale ten zapewne przyjdzie z matulą, bo ona zawsze myśli, że on jeszcze dawny głupi Józefek.

T E R E S A.

A twój Franek nie będzie?

M A G D U S I A.

O będzie, ale gdyby się powazył!... popamiętałby długo. I nasz panicz tu będzie z tym starym nudziarzem, co jeszcze pono naszego pana czytać uczył, a teraz z łaski żyje przy dworze. Oh nasz panicz!... żebyście jego mogli, albo i starego pana... to sobie jeszcze żwawiec, a na okrężnym tak tańcuje z nami, że nie widać iż ma siwą czuprynę.

T E R E S A.

Co też mówisz, ja o paniczu nie myślę.

ŚPIEW NRO 3.

Na co próżno ludzić oczy,
Wiem dobrze jaki mój stan...

M A G D U S I A.

Czasem serce na bok skoczy,
Nie zważa biedny czy pan.
Lubo żytko rodzi niwa,
Choć się owies zbląka w snopek,
Nie odrzucim go na stronę;

Oj nie, nie, nie...

Jednego szczęścia używa,
Tak panicz jak chłopek;
Gdy ma dobrą żonę.

Oj tak, gdy ma dobrą żonę.

T E R E S A.

To prawda, ale widzisz... (*słychać strzał*)
Oh dla Boga!

M A G D U S I A.

Ej to nic, to nasz panicz; dobra wróżba o nim
mowa, a on tuż...

TERESA. (*uciekła*)

MAGDUSIA. (*myśląc że jest Teresa*)

Oj dałby to Bóg, żeby się moje słowa...
cóż to jest? uciekła. Nie wiele tu gości będzie by-
wać, jeżeli tak przed każdym będzie uciekała.

SCENA III.

MAGDUSIA, JAN, PAN IGNACY, *(wchodzi i przedmuchiwa fuzję)*

JAN. *(wbiegając)*

Tęgi strzał!

I bez pracy

Pan Ignacy,

Paf do sroki,

Pod obłoki,

Gdy kusego,

Nie młodego,

Pod nogami miał. *(patrzy na Magd.)*

Sroka w lot,

Szkoda strzału

I zapłału,

Patrz przed siebie,

Nie po niebie,

Tu powabne,

Dziewczę zgrabne,

Wdzięk ozdabia cnot.

Piękny strzał!

Blask jej oczka,

To mi sroczka!

Do niej zmierzę

I uderzę,

Lecz słodyczy,
Tęj zdobyczy,
Za nic bym nie dał!

P A N I G N A C Y.

Panie Janie, jak też można, jak też można...

J A N.

Otóż tak... patrz, (*chce uścisnąć Magdusię,
ona go odpycha i ucieka do komory*)

M A G D U S I A.

Otóż nie tak.

J A N.

Magdusiu...

P. I G N A C Y.

Pięknie, bardzo ładnie, powiem to jego-
mości.

J A N.

Pan Ignacy zawsze zapomina, że mam już
24 lat, myśli że to Jasio, którego mógł tem
zastraszyć.

P. I G N A C Y.

Oj kiedy miałeś pięć lat, nie ubiegałeś się
za dziewczętami, były to szczęśliwe chwile.

J A N.

Tak, bo wtenczas pan Ignacy za mnie biegał.

P. I G N A C Y.

Ah! cicho! co za nieskromność w tej mło-
dzieży, od kogo się to nauczyło.

J A N.

Nie uczyłem się, tylko mam dobrą pamięć.

P. I G N A C Y.

No, dosyć już, dosyć tego. Pocóżeśmy tu przyszli?

J A N.

Przeziąbłem cały, głodny jak chart; a gdybyśmy to tylko jedli, co pan Ignacy zabije, to bym zachorował z głodu.

P. I G N A C Y.

A cóż ja przy tobie zabiję, ty pustaku? kiedy biegasz po zagoutach jak zając z fuzją na plecach. Wszystko wystraszy, a do niczego nie strzeli.

J A N.

Bo mię nudzi, szukać czego człowiek nie zgubił. Prócz tego wszakże i mój ojciec ma tu przybyć, a więc zaczekamy.

P. I G N A C Y. (*przypominając sobie*)

Ah prawda, dziś nowosiedliny, i zaręczyny nowój karczmki. Ale jak strzelec da znać pójdziemy?

J A N.

A ja jeszcze jej nie widziałem, tylko ojcu się przedstawiła; mnie pan Ignacy kazał lisa

pilnować, kiedy może co ładnego we dworze czekało. Magdusiu! (*Magdusia wchodzi*) zawołaj tu twojej pani. (*Magdusia odchodzi*) Dziś przy nowym roku, dobrze by było na początek zobaczyć co miłego, to przepowiednia na cały rok...

SCENA IV.

PAN IGNACY, P. JAN, STRZELEC.

STRZELEC. (*z głębi wbiega*)

Proszę panów, proszę panów, psy grają ogromnie, dalej na stanowisko! *Sławna* wciąż obraca, *Zagraj* uciał, ale znowu zaczął, pewnie kota na ścieszkę wysadzą (*odchodzi*)

P. I G N A C Y.

No idźmy, idźmy Jasiu.

J A N.

Niech je tam licho porwie, zmęczyłem się okropnie, nie pójdę aż się posilę, idź p. Ignacy sam.

P. I G N A C Y.

Ale bo...

J A N.

Ale bo ucieknij jak dłużej tu będziesz... oj kot! kot!

P, I G N A C Y.

No już idę... tylko... Mój Jasiu... bo nie widziałem karczmarki. *(odchodzi niespokojny)*

J A N.

Dla czego mój ojciec chce mię jak najprędzej ożenić? dla czego mię w zeszłym roku wziął ze sobą do miasta, prowadził na zabawy, kiedy mię to nudzi? wieś przekładam na wszystko; może to jest skutek ciągłych narzekania pana Ignacego, ale obawiam się zony, a potem czyliż mi tak nie lepiej? nie ożenię się nigdy.

SCENA V.

JAN, TERESA, MAGDUSIA.

(Magdusia wnosi nakrycie i przykrywszy stół odchodzi, Teresa przynosi jedzenie.)

J A N.

Aha! otóż nowa gosposia, zgrabniutkie stworzenie, nóżka ładniuchna, zaraz widac że to coś miejskiego.

TERESA. *(obraca się do Jana i mówi)*
Proszę pana!

J A N.

Ah! *(Teresa chce odejść, Jan ją zatrzymuje)*

Chwilę tylko gosposiu, nie odchodźże ode mnie.

TERESA. (*z wdzięczną prostotą*)
Magdusia powiedziała mi, że pan głodny, pośpieszyłam się i nie chcę przeszkadzać.

J A N.

Iowszem, jeżeli odejdiesz nic jeść nie będę.

T E R E S A.

Ah kiedy tak, zostaję. Przykroby mi było, żeby pierwsza moja usługa, miała być panu nieprzyjemną.

J A N. (*do siebie*)

Sliczna dziewczyna, ah co za szczęście że nie ma pana Ignacego!

T E R E S A.

Niechże pan siada ja czekam.

J A N. (*idąc do stołu*)

Siadam, siadam. (*idzie, mając ciągle oczy zwrócone na Teresę*) Nie wiem co to znaczy, już mi się wcale jeść nie chce. Jak się nazywasz?

T E R E S A. (*z ukłonem*)

Teresa.

J A N.

Teresa?

T E R E S A.

Pan nie je, to ja pójdę.

JAN. (*bierze chleb, je prędko*)
Ah! przedziwne!

TERESA.
Ale pan je chleb nie potrawkę.

JAN.
Ha! potrawka! wyborna, patrząc na ciebie
jest potrawą, jakiej jeszcze w mojem życiu
nie jadłem.

TERESA.
Pan żartuje...

JAN.
Dziś podobno mają być twoje zaręczyny.

TERESA. (*wesolo*)
Tak jest panie.

JAN.
Czy cieszysz się z tego? (*wstaje*)

TERESA.
Pan nie je, ja odchodzę.

JAN. (*siada znowu*)
Jem, jem, przekłeta potrawka!

TERESA.
Co!

JAN.
Przedziwna, wyborna! No cóż, czy cieszysz
się z tego?

TERESA.
Dla czegoż nie? Będę miała męża; a pan
czy ma żonę?

J A N.

Nie, i dla tego... (*wstaje, Teresa chce odchodzić, siada, ona zostaje*) dla tego chciałbym...

T E R E S A.

Chciałbym się ożenić, pomyślałeś pan.

J A N.

Nie.

T E R E S A.

Nie? i dla czego? to tak dobrze mieć żonę, przynajmniej mnie się tak zdaje.

J A N.

Nie wątpliwie, ale trzeba mieć żonę, którąby serce sobie wybrało, nie zaś wola cudza.

T E R E S A.

To prawda.

Głos za sceną. (Pani gospodyni! pani gospodyni!)

TERESA. (*wybiegając*)

Przepraszam, ale obowiązek mię wzywa.

JAN. (*sam*)

Prześliczna dziewczyna!... ah niech mię kaci porwą!... Coby mój ojciec na to powiedział, pan Ignacy!.. niech mówią co chcą! ależ przyszły dziedzic tych dóbr... co ludzie na to powiedzą? nie przystoi, nie przystoi! Żeby pojąć za żonę młodą, ładną skromną dziewczy-

nę, to nie jest nieprzyzwoitością; ale uwaga, jeżeli te przymioty są istotnie udziałem jej duszy. Muszę się o tém przekonać, a ona dziś idzie za mąż. Co za przeszkoda! Jednakże może być, że sobie męża nie obierze, a zresztą gdyby i wybrała znajdzie się sposób przeszkodzić. Oh jak długo bawi... Tereso! Tereso!

SCENA VI.

JAN, MAGDUSIA,

MAGDUSIA.

Co panicz potrzebuje?

JAN.

Nie ciebie, gospodyni wołałem.

MAGDUSIA.

Zatrudniona, pełno ludzi. (*chce odchodzić*)
ale jeżeli pan czego żąda....

JAN.

Tak właśnie...

MAGDUSIA.

A on czego? a on czego?

JAN. (*zatrzymując się*)

Powiedz mi kochana Magdusiu, dawno Teresa przyjechała?

MAGDUSIA.

Wczoraj.

J A N.

Z kim?

M A G D U S I A.

Z kim? sama.

J A N.

Ah Magdusiul...

M A G D U S I A.

No cóż?...

J A N,

Gdybyś ty mi dopomagać chciała uczynił-
bym wszystko dla ciebie, coby tylko było w mo-
iej mocy.

M A G D U S I A.

Ale w czém takim?

J A N.

Teresa bardzo ładna.

M A G D U S I A.

A jaka dobra, jaka ładna!... ona będzie po-
ciechą męża, żeby się tylko jakiemu dobre-
mu dostała.

J A N.

Tego z duszy pragnę.

M A G D U S I A.

Dla czego?

J A N.

Bo ja chcę się z nią ożenić.

M A G D U S I A.

Pan... eh pan zartuje; ah żeby to pan Igna-
cy usłyszał!

J A N.

Mniejsza o Ignacego. Słuchaj Magdusiu, kocham Teresę, czuję, że bez niej żyć nie mogę.

M A G D U S I A.

Ale czegoż pan mnie mówi o tém, lepiej powiedzieć panie Teresie.

J A N.

Ty powiedz jej odemnie,

M A G D U S I A,

Ale ja nie będę umiała.

SPIEW NRO 5.

Mężczyzni zawsze w tym względzie

Mają pewniejsze sposoby.

J A N.

Nie wiem co to z tego będzie

Powiedz jej tylko dla próby.

Ah biegnij Magdziu jedyna,

Zaspokój mą duszę biedną...

MAGDUSIA. (*mówi*)

Lepiej pan sam.,.

J A N.

To wszystko jedno

MAGDUSIA. (*śpiewa filuternie*)

Ręczę: chłopiec i dziewczyna,

To w miłości nie jest jedno.

Idę idę, i poproszę miłej gosposi. (*odchodzi*)

J A N.

Będę ci winien życie. Czekałmy, jeżeli przyjmie... a ojciec nic o tem niewie. Znam go, pewie: oj ty łotrze, łotrze! i ożeni mię; a jak będą małe, bo będą małe niezawodnie. Zwolna, pierwój ślub, potem chrzciny.

SCENA VII.

JAN, TERESA, MAGDUSIA.

MAGDUSIA. (*wprowadzając Teresę*)
Pan Jan chce zapłacić. (*dwuznacznie*) Do mnie reszta nie należy. (*chce oddalić się*)

T E R E S A.

Magdusiu! czekaj! (*Magdusia wraca i przechodzi na stronę Jana*)

JAN. (*cicho do Magdusi*)

A co mówiłaś?

MAGDUSIA, (*podobnie*)

Nic nie mówiłam.

J A N.

Boże!

MAGDUSIA. (*j. w.*)

No dalej, teraz z tem jak to było: ja kocham Teresę, czuję że bez niej żyć nie mogę.

T E R E S A. (*zmieszana*)

Cóż pan każe?

J A N.

Tereso. (*klęka*) Droga Tereso...

P R E D K O.

SCENA VIII.

CIŻ SAMI, PAN IGNACY.

P. I G N A C Y.

A to co?

R A Z E M. { MAGDUSIA. (*przełęta, cicho*)

Pan Ignacy!

TERESA.

Ah!

(*uciekają obie*)

(*p. Ignacy zbliża się z wolna i staje przed Janem*)

J A N.

Ty tylko jedna! (*podnosi głowę spostrzega Ignacego, zadziwienie, pauza*) Eh do kroćset! (*wstaje*) Gdzież ona jest?

P. I G N A C Y.

Kto?

JAN. (*chodząc po scenie prędko*)

Teresa.

P. I G N A C Y.

Co ci też do głowy przyszło mój Jasiu, kłękać u nóg karczmarki.

JAN. (*mówiąc ciągle*)

Ta którą kocham!

P. I G N A C Y.

Wielki Boże!

J A N.

Z którą muszę się ożenić.

P. IGNACY. (*z krzykiem*)

Aj, aj! co ja słyszę Jasiu, (*biega za nim*) Jasienku, upamiętaj się, jak też można... jak też można... co by ojciec na to powiedział!... coby ludzie powiedzieli, coby świat powiedział?! (*stają, pauza*) Aha! wiedziałem że go przekonam. (*do Jana, którego obraca ku sobie*) No i cóż Jasienku?

J A N.

Ożenię się z Teresą.

P. I G N A C Y.

Ha! do nieszczęścia! miałem jakieś przeczucie, kiedy mówiłem do twojego ojca: Ej panie, panie, nie bierzmy takiej karczmarki, bo będziemy mieli dużo kłopotu we dworze.

J A N.

Panie Ignacy, nie zapominaj, że mówisz o wzorze cnoty, skromności.

P. I G N A C Y.

Ale nie gniewaj się mój Jasiu, jak też można, zaraz brać do siebie. Idźmy, idźmy ztąd.

J A N.

Ja się nie ruszę.

P. I G N A C Y.

A to skaranie Boskie! na pół godziny tylko! (*n. s.*) tymczasem i ojciec nadejdzie. (*głośno*) Tylko przejdziemy tamto półko pod lasem i wrócimy, a może złożemy w darze ładnej karczmarce jaki łup zwycięzki.

J A N.

Tak, to co innego; idę, ale ja nie nie zabię przysięgam; bo w moich oczach tylko karczmarka!

P. I G N A C Y.

No, pójdźże, bo wieczór nie daleko. (*odchodzą*) A węźce fuzję z sobą; jeżeliś serce stracił to mniejsza, ale dubeltówki szkoda.

SCENA IX.

MAGDUSIA. TERESA później FRANEK.

MAGDUSIA. (*wchodzi ostrożnie*)

Już poszedł.

T E R E S A.

Ah jak drzę cała!

M A G D U S I A,

A to czego? ja bym drżała ale z radości, gdyby taki panicz do nóg moich się rzucił; przedemną Franek jeszcze nigdy nie klęczał.

Tom VIII.

3

T E R E S A.

Czyby wistocie pan Jan?.. biedna karczmar-
ka...nie, niechcę myśleć nawet o tém.

M A G D U S I A.

Dla czego, ot ja, jak tylko nasz stary pan
przyjdzie, wszystko mu opowiem.

T E R E S A.

Nie mów, zgubisz mię.

M A G D U S I A.

Ale gdzie tam...

FRANEK. (*śpiewa za sceną*)

Od samego rana

Myślę ja o tobie,

Magdusia kochana,

Dana, dana, dana.

MAGDUSIA. (*z radością*)

A to mój Franek, to mój Franek. Niech-
że on się w was nie zakocha, byłabym bardzo
nieszczęśliwą: bo my tak oboje pasujemy do
siebie.

FRANEK. (*wchodzi z ukłonem*)

Niech będzie pochwalony! Jak się masz Ma-
gda? aj czerwona jak burak, to zdrowa, nie
ma się o co i pytać.

M A G D U S I A.

A ty?

F R A N E K.

Jak widzisz; choć przy' pracy, a przecież człek śpiewa: aj dana, dana, Magdusia kochana!...

M A G D U S I A.

Cichoże bąć, gospodyni.

F R A N E K.

Ale mówiliście mi, że już jest, niech jeno ją zobaczę, *(zagląda Teresie w oczy)* Kłaniam się wam karczmarko. Oh! *(do Magdusi)* niczego dziewczucha, tylko jakaś drobna, Boże odpuść, rączka ni do roboty, ni do ścisku; ej moja Magda, to mi to..

M A G D U S I A.

Ażem odechnęła.

F R A N E K.

No, winszujemy wam gosposiu, przy nowym roku i nowosiedlinach, szczęścia, fortuny, żeby wam się wiodło jak dobre przedziwo: przy ucziwości, przy naszych gardłach i Boskiej pomocy, nie nmrzecie z głodu; bo i niebosezka Wojciechowa tyło z choroby umarli,

T E R E S A.

Dziękuję ci mój Franku, dziękuję.

F R A N E K.

Ona' wie jak się zwę, wie też, że ja tu do ciebie?...

T E R E S A.

Wiem, wiem, i mam nadzieję, że wam do-
pomogę, pobierzecie się.

F R A N E K I M A G D U S I A.

Oj to, to.

F R A N E K.

Bo długie jamory i rozum kobiety, to naj-
zmudniejsze. Jak się człek długo kocha przed
ślubem, to się napotém nie myśli o tém. Dla
tego też i wam gospodyni życzę z duszy wy-
brać sobie. Prawdać i to, że nasz pan nie po-
zwala długo być przez żony, dla tego się też
nie wiele ich nadybie, ale się znajdują. Z całej
wsi przezżenni wszyscyśma bez soltysa zwo-
łani., tu do karczmy, i widziałem jak się tam-
ci szykują; ja przyleciałem do mojej Magdy
powiedzieć: że do tamtej liczby nie należę.

T E R E S A.

Czekam na przybycie pana. (*odchodzi*)

F R A N E K.

To i lepiej, że odeszła, jeszcześma się nie
przywitali.

M A G D U S I A.

Mój Franku mam cię prosić.,

F R A N E K.

I czegoż? czegoż?

MAGDUSIA. (*z przymileniem*)
Uklęknij ty przedemną.

FRANEK.

Tfu! czyś oszalała! a to kto słyszał klękać
przed dziewczuchą.

MAGDUSIA.

A ja to widziałam i bardzo mi się udało.

FRANEK.

Eh co ci w głowie.

SCENA X.

FRANEK, MAGDUSIA, DOBROMIR, ORGANISTA,
BAKAŁARZ, JÓZEF, MICHAŁOWA, DZIEWU-
CHY, WIESNIACY. SKRZYPEK. (*pierwszy
wchodzi, okrzyk wieśniaków*)

Niech żyje nasz pan! niech żyje!

DOBROMIR. (*za nim wszyscy*)

ŚPIEW NRO 6.

(*śpiewają, tańcząc poloneza*)

ORGANISTA.

Śmiało, śmiało kawalery,

Podług dawnej maniery;

Niechaj każdy swojej pani,

Złoży szczerą miłość w dani. (*tańczą*)

BAKAŁARZ.

Kiedy czub siwieć zaczyna,

Spiesz do żony miły bracie;

Bo każda przyzna dzieweczyna,
Lepsza wiosna niż mróz w chacie.

J Ó Z E F.

Choćem chłopak jeszcze młody,
Lecz po sercu jak mi płonie,
Czuję, gdy się skończą gody,
Że się podobam mej żonie.

W S Z Y S C Y.

Smiało, śmiało kawalery,
Podług dawniej maniery,
Niechaj każdy swojej pani,
Złoży szczerą miłość w dani.

Niech żyje nasz pan!

D O B R O M I R.

Dziękuję wam, dziękuję moi dobrzy ludzie. A teraz panowie pretendenci do karczmarki niech naprzód wystąpią. Tylko trzech? dzięki niebu, nie wielu beżzennych. Ale gdzież mój Jan, chciałbym ażeby był obecnym, może to i jego zachęci! hultaj, ani myśli o żonie. No, idźmyż teraz po pannę młodą w paradyzie.

SPIEW POPRZEDNI.

Smiało, śmiało kawalery, i t. d. *(odchodzi na lewo)*

SCENA XI.

JAN, PAN IGNACY.

J A N.

Niech piorun trzaśnie polowanie, wołałbym ten czas przesiedzieć tutaj.

P. I G N A C Y.

Jasiu, Bóg z tobą! czyliżem cię tego uczył? wiesz co żona, bierz przykład ze mnie; wprowadź nasz jegomość chce abyś się ożenił, ale jeszcze za młody.

J A N.

Tak, jeżeli ożenię się w wieku pana Ignacego, co z tego wyniknie?

P. I G N A C Y.

Ale ja nie mówię: nie żęć się, ale nie z karczmarką, nie można, nie można.

J A N.

A ja powiadam, można.

P. I G N A C Y.

Zobaczymy co jegomość na to powie. (*muzyka*) Cicho, otóż wszyscy, a wpośrodku panna Teresa; prawda że pięknie wygląda.

J A N.

Ah, jest anioł.

SCENA XII.

JAN, PAN IGNACY, DOBROMIR, WIEŚNIACY.

(tańczą obertasa, potem wpuszczają w koło Teresę, na koniec rozstępują się na dwie strony i Teresa zostaje na przodzie.)

DOBROMIR.

No moja panno Tereso, witamy cię w twoim nowym domu. Niech rozsądek przewodniczy twojemu wyborowi, a w tej zagrodzie cieszyć się będziesz szczęściem, którego często małżeństwa i w pałacach nie znajdują.

TERESA.

Oh panie!..

DOBROMIR.

Panna młoda, procz bezpłatnej karczmy na rok, dostanie jeszcze na wiano odennie sto talarów.

WSZYSCY.

Sto talarów!

ORGANISTA.

Moje serce już się nadęło jak miech.

BAKAŁARZ.

To nie żarty, jak będę miał sto talarów...

ORGANISTA.

No to co?..

BAKAŁARZ.

To je schowam.

M I C H A Ł O W A.

Słyszałeś, sto talarów?

J Ó Z E F.

Dobrze, ale jaby'm wolal dziewczuchę.

M I C H A Ł O W A.

Podobała ci sie? a więc weźmiesz dziewczynę, a ja pieniądze; mój Józesku, toć się postaraj.

JAN. (*cicho*)

Ledwo stoję.

D O B R O M I R.

Ah mój Jan! jak się masz? myślałem że nie przyjdiesz ty nieprzyjacielu małżeństwa.

J A N.

Wszakże rozkazałeś ojczu?..

D O B R O M I R.

Pójdźże tu do mnie.

P. IGNACY. (*do Jana*)

Idźże Jasiu.

D O B R O M I R.

No, dalej, moi przyjaciele, nie ma czasu do stracenia.

ORGANISTA. (*do bakalarza*)

Wy zacznijcie.

B A K A Ł A R Z.

Zacznij Wasan, bo mi się język rozstroił.

B A K A Ł A R Z.

Mnie się słowa porozlatały, muszę je wprzódy pozbierać.

ORGANISTA.

Magdusiu, dajno nam czego dla nabrania rezonu.

MAGDUSIA.

Dobrze, zaraz, zaraz.

(Franek i Magdusia stawiają dwa stolki po lewej od widzów. Dobromir prowadzi Teresę, która siada pierwsza a on obok niej. Wszystko odbyło się podczas poprzedzającej sceny. Jan nie spuszcza z oka Teresy, ona czasem spogląda na niego skromnie.)

BAKAŁARZ.

Józefku! ty zacznij, my starsi na końcu.

JÓZEF.

Ja bym to był i bez was zrobił.

(Organista i bakałarz idą w głąb i piją)

BAKAŁARZ. *(wypiwszy)*

Ah! jużem się zesyllabizował!

ORGANISTA.

A ja oktawę głosu dostałem.

MICHAŁOWA.

Dobry panie, oto mój dawniejszy Józio, był ogrodniczkiem u dwora, od przeszłego nowego roku wykrzesał się, już nie jest taki nieśmiały; chce się żenić, i jeżelibyście karczmarko chcieli go za męża.,

DOBROMIR. (*do Teresy.*)

Niczego chłopak!

JAN. (*n. s.*)

Niech się tylko ośmieli!

J Ó Z E F.

Panno Tereso...

M I C H A Ł O W A.

Na dalej, panno Tereso, macie przed sobą już chłopaką...

J Ó Z E F.

Dajcież bo matulu pokój, toć panna Teresa widzi zem chłopak. Panno Tereso, jaćbym się ożenił, bo już czas i wam i mnie; już to nie jest ów Józio z przeszłego roku, latoś sie było w mieście, matula ma dobrze w głowie, więc i mnie coś się z tego dostało, Pracować będę za dwóch, a przy opiece naszego pana, przy statku nie będzie nam bieda. Wyście młodzi i ja także, będzie z nas dobra para. No, namyślcie się krótko i dobijmy targu. (*zcicha*) Tamto stare graty, to się na nie nie przyda, i w piecu nie ma czem napalić. Kiej się małżeństwo niedobierze, widziałem co z tego bywa.

- ŚPIEW NR 7.

W Warszawie w jednym ogrodzie,
Często żonka dobrodzika,
Gdy z mężem chodzi po chłodzie,
Wnet się alegant przymyka.

Stary kładzie okulary,
Żonka mu drzewa wskazuje,
Gdy im się przygląda stary:
Alegant w rączkę całuje.

Złe stadło prawdziwa kara!
Bom widział na oczy moje,
Choć mówią: »małżeństwa para«
A tam w parze było troje!

M I C H A Ł O W A.

Cicho, co to do ciebie należy? czy ty wiesz
jak się w mieście pary liczą, może też po
trzy.

D O B R O M I R.

No, to już jeden pretendent, dalej.

M I C H A Ł O W A.

Pójdźże, już pójdź...

J Ó Z E F.

No, jakże panno Tereso, póki mam ochotę,
bo jak się uamyszę, to się nie ożenię.

DOBROMIR.

No, teraz któryż z was moi panowie, baka-
larzu i organisto?

*(Po śpiewce Józefka, bakalarz i organista
ciągnęli między sobą supełki, który ma iść,
i organista wyciągnął supełek.)*

BAKALARZ.

No, wy macie supełek, idźcie, *(n. s.)* a ja
będę miał żonę, *(głośno)* idźcie, ja się jesz-
cze wystylizuję.

ORGANISTA. *(występując)*

Panno Tereso, jak mię widzisz, tak mię
pisz. Jestem wdowiec, mam lat 50, miałem
cztery żony, nie zważaj na to, jeszcze i cie-
bie przeżyję; nie będziesz wdową, nie lękaj
się tego żem stary! *(pokazując granie)* prze-
bieram nie źle po klawiszach, czasem się czło-
wiek potknie; ale się poprawi. Mam trzech
chłopaków, tego beczą, a potrzeba mi czwar-
tego do kwartetu, i dla tego jestem na usłu-
gi twoje panno Tereso. Wszystkie bębny ba-
sem śpiewają i ja muszę alt udawać, a więc
przez wzgląd na uszy pana i poczciwych
parafjan, weźcie mię za męża.

- ŚPIEW NR 8.

Wierzej mi luba dziewczyno,

Jam człek nie dzisiejszej daty,

Choć z posiwiąłą czupryną

Ale jeszcze zuch za katy!

Lepszy stary żwawy, skory,

Znim w stadle nie doznasz szkody,

Jak młodzik co mu doktory

Przed ślubem każą pić wody.

D O B R O M I R.

Dobrze mówi, (*żartując*) ej Tereso, już
widzę, coś ci serduszko za panem organistą...

B A K A Ł A R Z. (*dosłyszawszy*)

Oj złe, idźmy ich pokonać wszystkich (*sta-
je przed organistą, mocno:*) Panno Tereso,
jam trzeci i ostatni, a wiem że dla ciebie bę-
dę pierwszy.

O R G A N I S T A.

Przekłety bakalarz! (*odchodząc na stronę*)

BAKALARZ. (*pocałowawszy Teresę w rękę,
spogląda na nią tkliwie, z westchnieniem
mówi:*)

Przyjmij afekty moje najpierwsza z karczmarek,
Kiedy żadna niechejała, ty weź ten podarek,
Jeszczem ja nie tak słaby, jak myślisz filarek!

Chociaż dzieciuch w zalotach prawi ci tandresy,
To w tym zysk swój: uważa, swoje interesy,
Ale mnie serce bije dla samej Teresy!
Będiesz miała wiernego, posłusznego męża, o-
braz mój najlepiej poznasz w tej bajeczce.

OSIEŁ i DZIECIĘ.

W pewnym dworze,
Gdzie? to tajemnica,
Dość że w oborze
Miała młodego oślica,
Wnet piękny kłapouch bryka,
W susach, w skokach, jak koń młody,
Bo miał obfitość i mleka
I wszelkie wygody.
Lecz gdy go praca i wiek zgnębiły,
Chcąc spoczynek znaleźć przecię,
Z osła krnąbrnego, osiełek miły,
Dziś nim będzie władać dziecię.

T E R E S A.

Nie rozumiem.

F R A N E K.

Ani ja. (*do Magdusi*) To coś strasznie mą-
drze. (*spojrzawszy na bakalarza*) Ale... już
wiem...

B A K A Ł A R Z.

Głupiś, cicho.

Niech ta dziecina staranna,
Już go w swój opiece ma;
'Tą dzieciną chciaj być panna,
Tym osielkiem jestem ja.

FRANEK. (*głośno*)

A co, nie mówilem?

D O B R O M I R.

Cóż takiego?

F R A N E K.

Że tym osłem będzie pan bakałarz. Eh kiedy tak, to i ja się... (*chce iść do Dobromira*)

M A G D U S I A. (*zatrzymując go*)

A to gdzie?

D O B R O M I R.

Co i ty się chcesz zenić?

F R A N E K.

Tak, ale z Magdą.

M A G D U S I A.

Ah mój Franku, kiedy bo się wstydzę....

F R A N E K.

Jeżeliby łaska jaśnie pana nastąpiła, tobyś-
ma się pobrali.

D O B R O M I R.

Magdusiu, chcesz go?

M A G D U S I A. (*ze wstydem*)

Ja proszę pana....

N° 3. Mazur.

Franek.

Do-syc do-syc zey ma - trę - gi

Msiak pa robotnik ze mnie trę gi Widziwate sno zmoray miny

Ja kim bę - dy dziadziworyny.

du Sęru

DOBROMIR.

No tylko się nie wzdragaj.—Przez ten czas
namyśl się Tereso nad twoim wyborem.

FRANEK.

A toćże powiedz; oh głupia! jakeśmy sam
na sam, to mi gada i gada, a teraz się sroma.

MAGDUSIA.

Ale bo.... już cićby i wielmożny pan mógł
się domyśleć.... czy go chcę czy nie.

DOBROMIR.

A jakżeż ja?...

SPIEW NRO 9.

FRANEK. (*do Magdusi*)

Dosyc, dosyc tej mitregi,

Wszak parobczak ze mnie tegi,

Widzisz jasno z mojej miny,

Jakim będę dla dziewczyny!

Lubię ja pełną szklenicę

Będę jednak mąż jedyny;

Gdy się zaiskrzą źrenice,

Wszak to radość dla dziewczyny.

Mój tatulo bywał taki,

Tacy i my z niego syny,

Takież będą me chłopaki,
Z tak dobrej jak ty dziewczyny. (*po chwili spoglądając na nią*)

A więc dalej, dalej śmiało,
Nie popełnisz przecię winy,
Już ci serduszko zadrżało,
Trzeba męża dla dziewczyny.

DOBROMIR.

No i cóż? weźmiesz Franka?

FRANEK.

Magdo...

MAGDUSIA,

Toć wezmę, ale pod kondycją..

DOBROMIR.

Jaką?

MAGDUSIA.

Żeby Franek ukląkł przedemną, bo mi się to strasznie podobało.

DOBROMIR.

A gdzieżeś ty to widziała?

MAGDUSIA,

A tu, dzisiaj, jak nasz panicz klęczał u nóg panny Teresy.

DOBROMIR.

Co słyszę?!

P. IGNACY,

Otóż masz, będzie to tu, będzie *clamantes*.

W S Z Y S C Y.

Panicz!.

ORGANISTA.

Zjedźże djabła! Mosterdzieju.

BAKAŁARZ.

On klęczał!...

ORGANISTA.

Jużcić wiem co się święci mosterdzieju.

DOBROMIR.

Tego się nigdy nie spodziewałem po tobie; aby zapobiedz nadal podobnym wypadkom, Tereso wybieraj sobie męża, bo pewny jestem żeś ty mu nie dała powodu.

JAN.

Przysięgam, że Teresa niewinna, i że ja sam...

ORGANISTA.

To znów z innego tonu mosterdzieju.

(Jan przeszedł do ojca i prosi go)

DOBROMIR.

Nic nie słucham! No moi przyjaciele, niech to nie miesza waszój wesołości; tém zaszczytniej dla tego, kto mężem zostanie, że go Teresa nawet nad mojego syna przeniosła. Zostawmy ją na chwilę samą; Tereso znasz moje zamiary, depełnij ich, dziś albo wybierzesz sobie męża, albo jutro wrócisz do miasta. A ty

paniczu, żebyś nie przeszkadzał wyborowi, do domu. Panie Ignacy, proszę iść z nim. Ani mi słowa! Dalej wesoło, (*Wszyscy odchodzą w płasach, każdy z pretendentów odchodząc ogląda się na Teresę z przymileniem. Jan i Ignacy wychodzą głębią. Teresa zatrzymuje Magdusię*)

SCENA XIII.

TERESA, MAGDUSIA, później JAN.

TERESA.

No i cóż Magdusiu?

MAGDUSIA.

Ah, trzeba wybierać; jeszcze Bogu dzięki kiedy jest wczem, ale tu...

TERESA.

Ale tu nie ma w czem...

MAGDUSIA.

Bardzo wierzę, gosposi bogdaj czy nie panicz... oh ja nie mówię; prawda, że...

TERESA.

Co by to było za małżeństwo! on taki pustak, trzpiot..

MAGDUSIA.

Lepszy taki jak nudziarz, co się tylko z kąta w kąt włóczy i gdera; cały dzień siedzi

i smokcze po rękach aż się przykrzy; ten biega, a choć rzadko się przymili, ale szczerze, jak mój Franek...

T E R E S A.

Na cóż mi to powiadasz; wszakże wiesz, że tylko z trzech wolny mi wybór, któregoż byś ty wybrała?

MAGDUSIA. (*namyślając się*)

Józef, przy tym zawsze matula. Bakałarz, ten znów strasznie uczony, on żony, żonajego nigdyby nie rozumiała, na co by się to zdało. Ot, najlepszy organista. Namyślcie się kochana gosposiu, ja mam już mojego.

SPIEW NRO 10.

Wkrótce kwiaty z głowy zrucę

Czepkiem się ozdobię,

Już się niczém nie zasmucę

Będę żonę sobie.

(*bierze się pod boki i tańczy wkoło podczas przegrywki*)

Już się młodość nie zmitręży,

Bierze mię mój Franek,

Nie dziewczętom tak nie cięży

Jak paniński wianek! (*tańcząc wybiega*)

(*Jak tylko Magdusia wybiegnie, Jan wchodzi prędko*)

J A N.

Tereso!

T E R E S A.

Ah to pan! (*chce się oddalić*)

J A N.

Zatrzymaj się chwilę, jeżeli cię to gniewa, będę zdaleka od ciebie. Ale przez litość błagam cię, nie bądź posłuszną woli mojego ojca.

T E R E S A. (*wesoło*)

Dla czego?

J A N.

Ty pytasz mię, czyliż nie umiesz czytać w mojej duszy.

T E R E S A.

Nie uczyłam się tego nigdy.

J A N.

I zostaniesz żoną jednego z tych trzech?...

T E R E S A.

Zostanę; będę sobie lub ogrodniczką, lub bakalarzową lub organiściwą.

J A N.

Nie, to niepodobna.

T E R E S A.

Co! nie będą mię chcieli? zobaczymy. Karczma bezpłatna, sto talarów, i w dodatku Teresa. (*naiwnie*) Teresa, nie brzydka prawda?

J A N.

Oh w moich oczach!..

T E R E S A.

Wiem, wiem, że w pańskich oczach nie bardzo ładna, oh bo też panicz sobie wybierze jaką z sąsiedztwa.

J A N.

Nigdy.

T E R E S A.

Dla czego? to tak przyjemnie mieć żonę, ale prawda, panicz powiedziałeś że się nie ożenisz, szkodaby było, mniej jednej szczęśliwej na świecie.

J A N.

Co mówisz?

T E R E S A.

Że byłaby jedna szczęśliwa.

J A N.

A więc kiedy tak, Tereso...

TERESA. (*prędko*)

Więc się pan ożenisz? (*biegnie w głąb*) Panie, panie...

JAN. (*zatrzymując ją*)

Cicho na Boga, wymknąłem się panu Ignacemu...

T E R E S A.

Ale ojciec pański się ucieszy, że się pan chcesz żenić.

J A N.

Nie wie z kim.

TERESA. (*ciekawie*)

A z kim?

J A N.

Czy nie zgadujesz?

T E R E S A.

Nie... ja tu niedawno... pewnie jaka ładna?

J A N.

Najpiękniejsza ze wszystkich.

T E R E S A.

Oh ja będę choć za drzwiami stała na pańskim weselu... bo ja... bo ja...

J A N.

Co?

T E R E S A.

Ja panicza bardzo lubię.

J A N.

Tereso! cóż wyrówna mojej radości!

T E R E S A.

A to dla czego? ja i naszego starego pana tak samo lubię.

J A N.

Czy w tych uczuciach nie ma różnicy?

TERESA. (*niby radząc się serca, po chwili wachania się*)

Nie.

JAN. (*z rozpaczą*)

Nie?!

TERESA. (*ze strachem*)

Albo co?

J A N.

Musisz być moją, albo ja żyć nie będę. —
Przysięgam tu u nóg twoich...

SCENA XIV.

TERESA, JAN, DOBROMIR.

DOBROMIR. (*wchodząc*)

A co, już się namysliła? Co widzę! (*wstrzymując wchodzących*)
Czekajcie, jeszcze się nie namysliła.

(*Głosy za sceną.*)

Tereso, pamiętaj o mnie mosterdzieju. Pamiętaj o mnie. — I o mnie.

D O B R O M I R.

Cóż to paniczu? tak dopełniasz mojej woli?

J A N.

Tak jest ojcze, dopełniam twoich życzeń; chciałeś żebym się ożenił, więc przedstawiam ci moją żonę.

D O B R O M I R.

Na to nigdy nie pozwolę, a na dowód pójdziecie wszyscy.

SCENA X.

CIŻ I WSZYSCY bez PANA IGNACEGO.
W S Z Y S C Y.

Jesteśmy.

DOBROMIR.

No, Tereso, miałaś czas do namysłu; wybieraj więc.

(*Józef, Bakalarz, Organista, stoją na prosczku.*)

W S Z Y S C Y.

Ciekawym też...

DOBROMIR.

Cicho.

TERESA. (*mijając Józefa i bakalarza*
(do Organisty)) Tobie oddaję moją rękę.

ORGANISTA.

Oh panno Tereso, jak ci zagram...

JAN. (*cicho do Organisty*)

Ubiję cię, jeżeli się odważysz przyjąć jej rękę.

ORGANISTA. (*przełękły*)

Oj, oj!

DOBROMIR.

To wybornie, a więc moje dzieci... (*bierze rękę Teresy, gdy chce wziąć z drugiej strony rękę Organisty, Jan mu grozi, Organista drżący usuwa się, a Dobromir niby nie widząc zu-*

śmiechem bierze rękę Jana) Łączę was, życie szczęśliwi!

JAN I TERESA.

Dziękujemy ci ojczy! panie!

DOBROMIR.

Co widzę!

JAN.

Uszczęśliwionego syna dobrocią ojca.

DOBROMIR.

Syna dopełniającego życzenia ojca.

JAN. (*zadziwiony*)

Możeż to być?

SCENA XVI.

CIŻ I PAN IGNACY.

P. IGNACY. (*wbiega zadyszany*)

Nie ma tu Jasia, panie dobrodzieju, uciekł mi, gonię go, gonię. Co to jest?

DOBROMIR.

Zaręczyny mój panie Ignacy.

P. IGNACY.

Pana Jana z karczmarką! nie można, nie można.

DOBROMIR.

Nie z karczmarką, ale z córką mojego najlepszego przyjaciela, Teresą Cnotliwską; był to podstęp, który wam szczęśliwe zapewnia chwile.

J A N.

Czy być może! oh Tereso!

T E R E S A.

Przebacz mi, bylam posłuszną twojemu ojcu.

WSZYSCY. (*klaniając się*)

Nasza dobra pani, winszujemy, winszujemy.

O R G A N I S T A.

Ale ja com przyrzekł, to dotrzymam, grać
będę *Veni Creator* Mosterdziejū.

B A K A Ł A R Z.

A ja uczyć będę przyszłych potomków czy-
tać... et cetera.

J Ó Z E F.

A ja, bukiet do ślubu uwiję.

T E R E S A.

Magdusiu, ty zostaniesz na mojem miejscu,
a przy ślubie z twoim Frankiem...

D O B R O M I R.

Otrzymasz przyrzeczone karczmārce sto ta-
larów i karczmę na rok bezpłatną.

F R A N E K I M A G D U S I A.

Oh wielmożni państwo!

D O B R O M I R.

Prócz tego, każda para która dziś się sko-
jarzy, dostanie także sto talarów.

M I C H A Ł O W A. (*biegnąc do bakalarza pory-
wa go za rękę*).

Bakalarzu, jestem twoją!

N° 2. Krakowiak.

Frank

Hey re chłopcy

zwa wo sno-py Na sre do-sto do-ty Pię-kne xdo ie

Dales Bo-ze Chłopcy dnie we... so-ty.

B A K A Ł A R Z.

Co czy mię szatan opętał, przypomniałaś
sobie?... ha, niech i tak będzie!

D O B R O M I R.

A więc trzy wesela, to dobrze, to dobrze.
Jestem tak szczęśliwy, cieszcie się razem ze-
mną.

F R A N E K.

Dalej skrzypku graj.

ŚPIEW NR 10.

(stają wszyscy do tańca)

Dalej w tany

Przy kochanej,

Dalej chłopcy w koło;

Młody stary

Zywo w pary,

Tańczymy wesoło.

(Tańczą wszyscy po każdej zwrotce.)

Wesoła pocie

Przy robocie,

Jednak tańczymy;

Bóg da zdrowie

Każdy powie:

Że my świat żywiemy.

Oj kochanek
Ten półpanek
Co się wstydzi chłopa;
Zajrzyj goły,
Do stodoły,
Tam wszystkiego kopa.

To swoboda
Chleb i woda,
Gdy przy mnie kochana,
Aż drży skóra,
Do mazura,
Dana, dana, dana.

DOBROMIR. *(po tańcu)*

Nowy rok zaczął się pomyślnie. Trzymał-
żeńskie pary i ich świadkowie, niech żyją.

W S Z Y S C Y.

Niech żyją!

ŚPIEW KOŃCZACY.

DOBROMIR,

Tamten kochać wszystkich uczy,
Zwierzchu cnota w każdym kroku;
A gdzie może tam dokuczy,
Łotr jak był tak jest w tym roku.

P. I G N A C Y.

Ty coś w procesach zwiłkany
Zawsze wśród prawników tłoku,

Chesz się doczekać wygranej?

Spal papiery w nowym roku.

B A K A Ł A R Z.

Widzisz przy żonie fircyka,

On w umizgach przy jej boku?

Stary na to: „złość języka

„On winszuje w nowym roku!«

O R G A N I S T A.

Dwa od sta na miesiąc bierał,

Lichwiarz! krzyczą wszyscy w tłoku;

Chcąc przekonać, że nie zdzierał

Po trzy bierze już w tym roku.

M I C H A Ł O W A.

Czas co przeszedł już nie wróci,

Płynie jak woda potoku.

Dla nas dzień Waszej dobroci

Wraca dzień nowego roku!

J A N.

Tego, który niesie wsparcie

Ludzkość mając na widoku;

Niech imie na sławy karcie

Błyszczysz świetnie w każdym roku!

J Ó Z E F.

Pewna panna mię odurza,

Myszę od świtu do zmroku:

Rano lilja, wieczór róża

I tak codzien w ciągu roku.

F R A N E K.

Ten się wszystkim gładko liże,

Znam ja cię złośliwy smoku;

Tutaj goli, a tu strzyżę,

Oj kark skręcisz w nowym roku.

M A G D U S I A.

Nie jedna hoża dziewczyna.

Mówi o tem ze łzą w oku,

Nie nawija się chłopczyna

A tu mija rok po roku.

T E R E S A.

Nas wszystkich jedne zyczenia:

Łaskawi bądźcie w wyroku,

Tylko głos zadowolenia

Niech słyszemy już w tym roku.

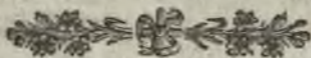
K O N I E C.

**L I S T
P O L E G A J A C Y .**

**K O M E D J A
W C Z T E R E C H A K T A C H .**

TŁUMACZONA Z NIEMIECKIEGO.

Karola Cöpper.

PRZEDSTAWIONA PIERWSZY RAZ

W TEATRZE WIELKIM

dnia 11 Stycznia 1835 roku.

O S O B Y.

EMANUEL BRECHT,	JP. <i>Karasiński.</i>
Jego córka,	JPa, <i>Baraniecka.</i>
WILHELM BOLLERFELD,	JP. <i>Szymanowski</i>
FRYDERYK, jego synowiec,	JP. <i>Jasiński.</i>
PAWNA STENGEL, kuzyna bra- ci Brecht,	JPi. <i>Jankowska.</i>
TOBJASZ BRECHT,	JP. <i>Zdanowicz.</i>
JEGO CÓRKA,	JPa. <i>Borkowska.</i>
SELLEN, młody malarz,	JP. <i>Wejnert.</i>
BALTAZAR, stary sługa,	JP. <i>Kudlicz.</i>
JAKÓB, inny służący, w do- mu Brechtów,	JP. <i>Jędrzejewski.</i>
JAN, służący Fryderyka Bol- lerfeld,	JP. <i>Rywacki.</i>
PIOTR, Stróż.	JP. <i>Moszyński.</i>

Rzecz dzieje się w Wiedniu.

LIST POLECAJĄCY.

AKT I.

(Izba woberży. Suknie i papiery leżą porozrzucone, na stole kilka zapieczętowanych listów.)

SCENA I.

FRYDERYK. *(wchodzi z ulicy w kapeluszu na głowie, zbliża się do stołu, na którym leżą listy)*

Ha, leżycie tu, patrzycie na mnie, dopominacie się. Jeden, dwa, trzy, cztery, pięć, sześć listów polecających, a żaden nie oddany; a szczególnie ty, *(bierze jeden z pomiędzy nich)* ty najważniejszy i najprzykrzejszy, list polecający mię do zawarcia ślubów małżeńskich, mój stryj zalecił mi go jak najmocniej. Stryj! hu!.. aż mię dreszcz przejmuje. Stryj i śmierć, to są dwa przedmioty, które powinny być zawsze od nas tak oddalone,

abyśmy najlepszą perspektywą dosięgnąć ich nie mogli!.. (*rzuci kapelusz na krzesło*) Ale któż było to przesłiczne dziewczę z anielskim obliczem? Oh, czuję że to nieporównane stworzenie, mogłoby z niepodobnego podobne uczynić, tak jest, mogłoby mię ustalić, gdybym jej miłość posiadał. Obejrzała się za mną, raz tylko, za kimże by się obejrzieć miała, kiedy nikogo nie było blisko mnie?... Żeby ten niegodziwy sługus przyszedł, dowiedziałbym się przynajmniej o jej nazwisku. Bo niezawodnie za mną zwróciła swoje przesłiczne oczęta.

SCENA II.

SELLEN, FRYDERYK.

S E L L E N.

Witam cię! (*rzuci się na krzesło*) Ah artyści są najniezszczęśliwszemi ludźmi.

F R Y D E R Y K.

Czy znowu zaczynasz ty hypokondryku?

S E L L E N.

Ciągle zabiegi, wieczna tęsknota, a żadnego celu!

F R Y D E R Y K.

Nierozsądny młodzieńcze, uważaj przecię nasze życie z weselszej strony.

S E L L E N.

Tylko małżeństwo jest weselszą stroną naszego życia.

F R Y D E R Y K.

Aha, małżeństwo... rozumiem. A więc zakochany?

S E L L E N.

Dajże mi pokój, proszę cię.

F R Y D E R Y K.

Zakochany?

S E L L E N.

Ty nie pojmujesz tego.

F R Y D E R Y K.

Ale wyznaj mi pierwej, czy kochasz się?

S E L L E N.

Tak kocham, i nie rumienię się wyznać to przed tobą.

F R Y D E R Y K.

Kochasz, a więc człowiek maie podobny, powinien cię wyśmiać.

S E L L E N

Wiedziałem o tem dobrze.

F R Y D E R Y K.

Zartując z twojej choroby uleczyć cię.

S E L L E N.

Nie bardzo dobra recepta.

F R Y D E R Y K.

Nazwać cię głupcem.

S E L L E N.

Proszę cię, milcz i nie gniewaj mię.

F R Y D E R Y K.

Tak, pewnieby to uczynił, gdyby ten człowiek mnie podobny, nie był takim samym głupcem jak ty.

S E L L E N.

Jak to?

F R Y D E R Y K.

Ten człowiek mnie podobny, jest także zakochany po uszy.

S E L L E N.

Ty? zakochany.

F R Y D E R Y K.

Ale serjo zakochany.

S E L L E N.

Ty!!

F R Y D E R Y K.

Ale to najstraszliwiej zakochany, tak, że się chce żenić, ja ożenić się, widzisz tedy żem zupełnie głowę stracił z miłości.

S E L L E N.

Fryderyku, masz dobre serce, porzuć więc te żarty.

F R Y D E R Y K.

Co żarty! sądzisz mię więc płochym, lekkomyślnym motylem, dowiedz się: że w tej chwili rozesłałem po wszystkich ulicach; abym

tylko mógł dowiedzieć się o nazwisku mojej nieznajomej. Tak, wyjawię ci całą moją słabość. Ten płochy motyl dopóty bujał koło ognia, dopóki nie opalił swoich różnobarwnych skrzydełek, i teraz odbiegła go spokojność, całą noc dziś oka nie zamrużył; o czwartej godzinie rano był już w Praterze, pełen dziwnego urojenia, że tam musi zobaczyć swoją ulubioną, ponieważ ją wczoraj tam widział. Lecz ani żywej duszy nie spotkał. Wraca więc do domu zmartwiony, rozwodzi tkliwe treny, wzdycha, stara się być skromnym, stałym, słowem innym człowiekiem. Powiedz że mi teraz: czy jestem zakochany czy nie?

S E L L E N.

Tak jak motyl zakochanym być może.

FRYDERYK. (*parodjując go*)

Proszę cię milcz i nie gniewaj mię. Nie, kochany Sellen, już pustotę pożegnałem na wieki. Nie będę już szukał uciech w przemijającym omamieniu, które tylko czczość i niepokój po sobie zostawia; nie chcę miłostek, pragnę żonki prześlicznej, zachwycającej żoneczki, z sercem pełnem miłości i słodyczy,

z taką chęć się połączyć i kosztować prawdziwego szczęścia; ale pragnę wybrać podług mojej myśli i już ją wyszukałem. I choćby mi nawet dziesięciu stryjów z groźném obliczem stało przed oczyma; nie chcę przez żadne listy polecające szukać drogi do jej serca, miłość mi ją wskazała, i dla tego pogardzam tą bazgraniną mojego stryja, i niech sobie tutaj spokojnie na wieki zostaje.

S E L L E N.

Jak to, więc stryj zamysła cię ożenić?

FRYDERYK (*pokazuje mu list*)

Tak w istocie, ten list to w sobie zawiera. Przyjechać, ex officio zakochać się i ożenić. Dla czego! ponieważ stary stryjaszek tak ułożył sobie w głowie; ale z tego nic nie będzie! chociażby panna, jakże się nazywa, (*patrzy na list*) chociażby panna Brecht zaślubiła nawet wielkiego Mogola.

S E L L E N.

Jak się nazywa?

FRYDERYK.

Nieznośne nazwisko, Brecht.

S E L L E N.

Wielki Boże!

FRYDERYK.

Cóż ci jest?

SELLEN.

Brecht! Tego tylko jeszcze brakowało.

FRYDERYK.

Czegóż brakowało?

SELLEN.

O ty niewdzięczny! do zbytku szczęśliwy,
nieznośny przyjacielu!

FRYDERYK.

Powiedz mi na miłość Boską, co ci jest?

SELLEN.

Poznaj wszystko. Kocham tę, którą masz
nazwać swoją, idź teraz i pozbaw mię tego
szczęścia.

FRYDERYK.

Jesteś w paunie Brecht zakochany, w mo-
jej narzeczonej? A wiesz, to wypadek tragi-
czny, to jest, jak nazywają w tragedjach pra-
wdziwe *fatum*, ale najśmieszniejsze! Ko-
chany przyjacielu, nie mogłeś w twojem
życiu szczęśliwszego uczynić wyboru; proszę
cię, porwij mi ją z przed nosa, to będzie śli-
czny kłopot dla mojego stryja... No, śpiesz
mój drogi iżeń się z moją narzeczoną.

SELLEN.

Przecież jej nie znasz.

G*

F R Y D E R Y K.

Aj, znam ją aż nadto. Brecht! Jak można się nazywać Brecht! nie bierz mi tego za złe. Bo chociażby nawet to imię brzmiało jak śpiew aniołów, choćby nawet ona sama była piękną jak anioł, wszystko dla mnie obojętne. Niech mię kaci porwą, zakochałem się w najpiękniejszej dziewczynie, dla tego proszę cię: nie czekaj aż mój stryj przybędzie i przeszkodzi w twoim zamiarze. Słuchaj! jesteś uczciwym człowiekiem, lepszym odemnie, to cię nie ominie, jeżeli istotnie kochasz pannę Brecht.

- S E L L E N.

Czyliżeś zapomniiał, że ja nie mam żadnego majątku?

F R Y D E R Y K.

Ale ona ma pieniądze.

S E L L E N.

Czyliż ojciec odda swoją córkę biednemu malarzowi bez znaczenia?

F R Y D E R Y K.

Zaufaj sobie samemu. Ale wy wszyscy artyści tacy jesteście, w waszej sztuce ho, niezawodnie półbogi, ale kiedy idzie rzecz o coś zwyczajnego, natychmiast tracicie nadzieję, odwagę, i poniżając sami siebie stawiacie się

w równi z głupcami, którzy tylko majątkiem w świecie zwracają baczną na siebie. Mam przykład. Pewny, że jej serca nie pozyska, sądzi, że ja tylko mógłbym tego dokazać, dla tego, że posiadam półmiljona. Teraz spojrzij na mnie, jak ja przeciwko ciębie jestem nic nieznaczącą istotą, nic nie umiem co się nazywa nic; tyle tylko wiem z gospodarstwa wiejskiego, że zniwa przypadają wlecie. A ty, śliczny człowiek, z ujmującą postawą, pełną natchnienia i talentu: gdybym ja miał córkę, bez żadnych sprzeczek musiałbyś być jej mężem. Wiesz co mam przedoskonałą myśl, idź do niej w mojej osobie, rozumiesz? weź mój list polecający, przedstaw się ojcu jako Fryderyk Bollerfeld; a jak już będziesz w fortecy, łatwo okrzyknąć się zwycięzcą.

S E L L E N.

Co za nierozsądna myśl!

F R Y D E R Y K.

Słuchaj mię Sellen. Jak ja tam raz pójdę, wiesz, moje serce nie ze stali ani nawet z żelaza.. Sprzątnij mi pannę jak najprędzej, albo się inaczej namyślę.

S E L L E N.

Co ty mógłbyś...

F R Y D E R Y K.

Weź list to ci nie będę już mógł przeszkodzić. Do kata! nie jesteś ty choć cokolwiek o mnie zazdrosny? (*przynosi mu list*) Weź ten list mówię... ale czy ona ciebie zna dobrze?

S E L L E N.

Nie wie kto jestem.

F R Y D E R Y K.

A więc bez namysłu! Znasz mię kiedy ja sobie co ułożę w głowie, muszę doprowadzić. Weźmiesz mój list, udasz się do panny Brecht albo ja wystroję się jak najmodniej, biorę list polecający, przedstawiam się ojcu z ukłonami zakocham się w córce, ona się wzajemnie we mnie zakochać musi, i ożenię się z nią...

S E L L E N.

Mamże podstępem?..

F R Y D E R Y K."

Bez podstępów niema miłości.

S E L L E N.

Jednakże uczciwemu człowiekowi...

F R Y D E R Y K.

Do czarta, ty także jesteś uczciwym człowiekiem!

S E L L E N.

Nie, tego nie uczynię!

F R Y D E R Y K.

Nie gniewaj mię, dotrzymam słowa!

S E L L E N.

Prostą drogą albo nigdy.

F R Y D E R Y K.

Na Boga! (*wolta*) Janie!

S E L L E N.

Czego chcesz?

F R Y D E R Y K.

Dotrzymać danego słowa. Janie!

SCENA III.

C I Ż I J A N.

S E L L E N.

A więc nie będziesz?...

F R Y D E R Y K.

Daj mi mój czarny ubiór...

J A N.

Dobrze panie. (*idzie do pokoju*)

S E L L E N.

Fryderyku, teraz tam pójdziesz?

F R Y D E R Y K.

Niech mię kaci porwą, pójdę, zobaczę, oddam list i ożenię się, ciebie do rozpacz przywiode; albo ruszaj z moim listem.

S E L L E N.

Ah jakież męczarnie!

(*Jan wraca*)

FRYDERYK,

Nie chcesz? Janie, moją najnowszą krawa-
tę...

SELLEN.

Bądźże rozsądnym...

(Jan odchodzi znowu)

FRYDERYK. *(wola)*

Najświeższą kamizelkę, zobaczysz będę tak
godnym kochania, tak ujmującym, tak cza-
rownym, tak pięknym żeś zgubiony na zaw-
sze.

JAN. *(w pokoju)*

Wszystko już przygotowane.

SELLEN. *(po krótkim namyśle)*

Daj mi list!

FRYDERYK.

Ah chcesz więc serdeczny przyjacielu!

SELLEN.

Czy jest tu wyrażony ich adres. *(patrzy
na list, mówi do siebie)* Tak jest do niej, sta-
ło się! Jeżeli w jej ojcu znajdę człowieka go-
dnego szacunku, postąpię szczerze, jeżeli ja-
kiego głupca, ten list mię doprowadzi do wszy-
stkiego; bo nie mogę żyć bez tej anielskiej
istoty. *(chowa list)*

FRYDERYK.

Ah więc zgoda! Nabraleś odwagi, śmiało. Janie, schowaj przygotowany ubiór!

(Jan wchodzi i wychodzi środkowemi drzwiami)

FRYDERYK.

Ty ożenisz się z moją narzeczoną, potem ja wynajdę moją nieznajomą, a ze stryjem już damy sobie radę. Będziemy odwiedzać się wzajemnie z naszymi najukochańszymi małemi żonkami, ah życie jak w niebie! No teraz idź precz.

SELEEN.

Fryderyku tyś mnie przymusił do stanowczego kroku z mojej strony, zobaczysz mnie albo szczęśliwym albo najnieszczęśliwszym z ludzi. Do widzenia!

FRYDERYK.

Życzę ci pomyślności mój współzalotniku.

SCENA IV.

FRYDERYK. (sam)

Niechże mi teraz jeszcze powiedzą, że jestem człowiekiem interessowanym! Wyprawiam najprzyjemniejszego z ludzi do mojej narzeczonej, lecz namysłu żenię mojego przyjacie-

la z moją obiecaną, nie znając jej nawet; nie zważając na stryja i wszystkie przeszkody; a jednakże sam nie mam najmniejszej nadziei. Jednakże teraz zajmę się zupełnie moim przedmiotem. Fryderyku! jesteś lekkomyślnym, ale uczciwym chłopcem, i jeżeli stryjasek nie jest barbarzyńcą, będzie się śmiał z mojego wybiegu, gdy mi się powiedzie wydać za mąż moją przyszlą.

SCENA V.

FRYDERYK, JAN.

FRYDERYK.

Cóż tam?

JAN.

List.

FRYDERYK.

Dawaj! (*spogląda na adres*) Ah! Idź precz.
(*Jan wychodzi.*)

SCENA VI.

FRYDERYK. (*sam.*)

Oh poznaję to pismo podobne do długich nóg pajęczych. (*łamie pieczęć*) Poznaję tę literę sztywne i mocne, jak słupy drogę wskazujące. Przeczytajmy powitanie stryja do swego żarliwie kochanego bratanka. (*czyta*)

»Witam cię wietrzniku!« Dobrze się zaczyna! »Mam nadzieję, że ten list już cię zastanie jako narzeczonego, i tak jest nie inaczej.« Jego ulubione przysłowie; był w dobrym humorze. »Pewny jestem że połączenie się twoje z kochaną rodziną Brechta, porządnego z ciebie utworzy człowieka.« Czyż to ja jeszcze nim nie jestem! »Dla tego też biorę nogi za pas.« Co? »czyli raczej na czterech cudzych nogach, mojego gniadosza (*zatrzymuje się*) śpieszę w twoje objęcia.« Ah, za wiele łaski dla mnie niewdzięcznego, i tak jest nie inaczej, musisz mi zdać rachunek z twego postępowania. Wyszukałem ci śliczne dziewczę.« Boże, zlituj się! »Ale niech kroć sto tysięcy piorunów!« Teraz się już zaczyna, »spadnie na twoją głowę, jeżeli nie będziesz dobrym mężem, bo niech nie myślą ludzie, że twój stryj jest tylko szlafmycą, i tak jest nie inaczej.—Dnia 12go popołudniu wyjeżdżam.« Dwunastego? to dziś, o nieszczęśliwy Fryderyku Bollerfeld; dziś? a ja nie znam nawet mojej narzeczonej, ani wiem gdzie mieszka!

List polecający i wszystko oddałem. Będzie piękna historia, ja mu się nie pokażę na oczy. Wiedeń jest wielki, wyjadę na wieś, dopiero będzie hałasował, obwoła mię u wszystkich znajomych jako rozpustnika, szaleńca; i tak jest nie inaczej, pewniebym dodał, gdybym się nie znajdował w tak przykrém położeniu. Janie!

SCENA VII.

FRYDERYK, JAN.

JAN.

Co pan rozkaże?

FRYDERYK.

Gdzie jest Sellen?

JAN.

Wyszedł bardzo śpiesznie.

FRYDERYK.

Biegnij za nim.

JAN.

Gdzie?

FRYDERYK.

Biegnij za nim, mówię ci.

JAN.

Ale ja nie wiem gdzie?

FRYDERYK.

Ani słowa, biegnij za nim, proś go żeby tu

wrócił natychmiast, musi mi oddać mój list.
Dalej ruszaj!

J A N.

Oh Boże...

F R Y D E R Y K.

Bez uwag, biegnij, śpiesz a nie wracaj sam.

JAN. (*chce mówić*)

F R Y D E R Y K.

Ani pół słówka, za drzwi; Sellen i mój list;
ani mi piśnij. (*wypycha go za drzwi*)

SCENA VIII.

Niema ani chwili do stracenia; już 10 godzin — u mojego stryja godzina Isza już jest po obiedzie. O już widzę go jak zeskakuje ze swego gniadosza, słyszę wyraźnie jego miłuchne sposoby mówienia, któremi mię obdarza, słóweczko »wydziedziczam,« którem tak hojnie szafuje!... Nie ma się co namyślać, muszę go uprzedzić w domu Brechta, niech się co chce stanie! Ubrać się cokolwiek starowniej, i czym prędzej tam pospieszyć! Tam? ale gdzie tam? nie wiem ich mieszkania, (*zniecierpliwiony*) że też ten przekłety Sellen... ale cóż on temu winien ten biedny Sellen, ja sam zawiniłem, u-

żywając wszelkich sposobów wymowy aby największe głupstwo popełnić.

SCENA IX.

FRYDERYK, PIOTR.

PIOTR. *(wchodzi spiesznie i wesolo)*
Łaskawy panie!

FRYDERYK.

Idź precz!

PIOTR.

Udało mi się...

FRYDERYK.

Niech cię kaci porwą!.. nie mogę...

PIOTR.

Wywiedziałem się!

FRYDERYK.

Czy chcesz żebym oszalał? o czémżeś się wywiedział?

PIOTR.

Wiem nazwisko tej panienki....

FRYDERYK. *(z żywością)*

Jakto, wiesz jak się ten anioł nazywa? No, mów prędko, nie mam ani chwili wolnej.

PIOTR.

Emma...

FRYDERYK.

Emma... śliczne imię!. a nazwisko ojca?..

P I O T R.

Jej ojca?..

F R Y D E R Y K.

A naturalnie.. jakże się nazywa?

P I O T R.

Pan Brecht, bardzo bogaty wdowiec.

F R Y D E R Y K. (*osłupiały*)

Jak!

P I O T R.

Pan Brecht, panna jest jedynaczką.

F R Y D E R Y K,

Głupcze! powiedz mi wyraźnie i głośno, jak się nazywa panna?

P I O T R.

Emma.

F R Y D E R Y K.

Ale nazwisko?..

P I O T R.

Sądzę, że kiedy jej ojciec nazywa się Brecht, to mógłbym się śmiało założyć, że i córka także Brecht nazywać się musi.

F R Y D E R Y K.

Brecht? B-r e-c-h-t.

P I O T R.

Tak łaskawy panie, B-r-e-c-h-t.

F R Y D E R Y K.

- Nie podobna! to być nie może! Dzisiaj spiszek przeciw mię uknowali; chcecie żebym

rozum utracił! Wyznaj głupcze, (*bierze go za piersi*) gdzieś widział stryja, kto cię przekupił? (*jednym tchem*) gdzie jest Sellen? kto ci powiedział o jej nazwisku? kto jest pan Brecht? czyś widział Emmę? Odpowiadaj! (*wstrząsa nim*) Odpowiadaj!

PIOTR. (*jąkając się*)

Ja... panie... ja!..

FRYDERYK.

Ha lotrze, jąkasz się, skłamałeś! Wyznaj, gadaj, albo cię uduszę.

PIOTR.

Ah łaskawy panie, czyż ja winien temu, że pana rozum odstępuje.

FRYDERYK.

Próżne wybiegi!.. Nie ma tu mowy o moim rozumie! ta anielska istota którą wczoraj wieczór widziałem, inaczej się nazywa, musi nazywać się inaczej. Wyznaj prawdę, jak się nazywa?

PIOTR.

Choćbyś mi pan nawet miał życie odebrać, nazywa się Emma Brecht, to nie moja wina, raczej ojca że się tak nazywa.

FRYDERYK (*puszcza go*)

Teraz piekło się na mnie sprzysięgło. (*biega po pokoju*) O głupcze! o ty ekstrakcie, ty wieniec wszystkich głupców! Zakochałem się do szaleństwa w mojej narzeczonej, która mi się prawnie i od Boga należy, i proszę mojego rywala, aby mi ją gwałtem sprzątnął z przed nosa! Widziałże kto podobne szaleństwo? A stryja tylko co nie widać. Ah, żeby już tu był, żeby mię porwał za ucho i targnął tak, tak silnie, żebym całe życie popamiętał jak byłem głupim, ale jak tylko można być najbardziej głupim!

P I O T R.

Łaskawy panie.

FRYDERYK.

Gdzie mieszka pan Brecht?

P I O T R.

Tego nie wiem.

FRYDERYK.

Nawet nie wiesz gdzie mieszka?

P I O T R.

Nie panie.

FRYDERYK.

Ale ulicę?

P I O T R.

I ulicy nie wiem.

F R Y D E R Y K.

Dla czegożeś się nie zapytał?

P I O T R.

Wszakże ja miałem tylko wywiedzieć się o nazwisku panny.

F R Y D E R Y K. (*wnajwiększym gniewie*)

Ah, on jeszcze 20,000 razy głupszy ode mnie, cóż mi z tego, że wiem jak się nazywa, kiedy nie wiem gdzie mieszka.

SCENA X.

CIŻ I JAN. (*bez tchu*)

F R Y D E R Y K. (*idąc na przeciw niego*)

List?

JAN. (*nie może mówić*)

F R Y D E R Y K.

No czy go masz? gdzie jest Sellen?

J A N.

Nie mogłem go znaleźć...

F R Y D E R Y K. (*naśladując go*)

Nie mogłem go znaleźć... Stoją oba i wytrzeszczają na mnie swoje oczy, i kiedy się pytam gdzie mieszka pan Brecht?... «nie wiem. gdzie jest Sellen?...nie wiem» No cóż, odpowiedzcie mi, czemuż te gapiowate twarze? Bie-

gnijcie do rogatek, któremi stryj ma przyjechać; któremiż rogatkami wjedzie?

J A N.

Ja niewiem,

F R Y D E R Y K.

Otóż mamy ja nie wiem. Powinieneś wiedzieć. Obierz sobie które chcesz rogatki, a jak stryj będzie jechał, zatrzymaj go, powiedz mu, że nie może zjechać prosto do pana Brecht, że pan Brecht... cóż pan Brecht?.. umarł, że leży bardzo chory i wyszedł na -miasto... tu niech zajedzie do tego hotelu rozumiesz mię? (*surowo*) rozumiesz mię...

J A N.

Oh mój Boże, rozumiem, ale...

F R Y D E R Y K. (*do Piotra*)

Ty biegaj i dowiedz się o mieszkaniu pana Brecht, prędko za kwandrans muszę już wiedzieć. Ten bilet postaraj się zrećźnie wsunąć pannie. (*oddaje mu*) a jeżeli zobaczysz pana Sellen to powiedz mu... czy wiesz który jest pan Sellen?

P I O T R.

Nie wiem.

F R Y D E R Y K.

To znowu mamy, i tego nie wie. On nie

nie wie. Otóż to mi człowiek! Ruszaj precz, i nie ukazuj się więcej przedemną, nie waż się przestąpić mojego progu, dalej precz! ale jak tylko dowiesz się o mieszkaniu to wracaj. *(do Jana)* Czego ty jeszcze tu stoisz?... Idź, bo cię wyrzucę. Dopełnijcie moich poleceń albo będziecie nieszczęśliwi.

PIOTR I JAN.

Ale łaskawy panie...

FRYDERYK. *(podrzeźniając ich)*

Ale łaskawi głupcy, czyście co wam rozkazuję! Za drzwi mówię wam, bo was wytransportuję obu was żyjące.... ja nie wiem! *(wypycha ich za drzwi i biegnie do pobocznego pokoju)*

SCENA XI.

(Pokój elegancki w domu wiejskim. Przez drzwi szklane w głębi widać ogród)

TOBJASZ BRECHT. *(z książką w ręku wychodzi z bocznych pokoi, wkrótce po nim Emma, córka Emanuela)*

»Dzieło przedłużenia życia, Huflandą» Do-

bra książka dla zdrowych, ale gdzie są zdrowi? to sęk!

EMMA CÓRKA EMANUELA. (*wychodzi z głębi, służący wniósł rejsbret i rejsweder które kładzie na stole*)

Dzień dobry wujaszku.

T O B J A S Z.

Dzień dobry.

CÓRKA EMANUELA.

Wujaszku mam do ciebie pewną prośbę.

T O B J A S Z.

Cóż?

CÓRKA EMANUELA.

Ja nie chcę iść za mąż.

T O B J A S Z.

Bardzo dobrze.

CÓRKA EMANUELA.

Mój ojciec ciągle o to na mnie nalega.

T O B J A S Z.

Mój brat cierpi na żołądek, to czyni go nym i hypokondrykiem.

CÓRKA EMANUELA.

Ale gdzie tam, mój ojciec jest wesoły i dobrej myśli, ale...

T O B J A S Z.

Właśnie ta wesołość jest kurczem.

CÓRKA EMANUELA.

Ale gdzie tam, chce tylko koniecznie abym za mąż poszła.

T O B J A S Z.

Szalona myśl. Z własnymi słabościami będziesz miała dosyć do czynienia, masz ze się zaprzętać cudzemi.

CÓRKA EMANUELA.

Czy pójść za mąż jest chorobą?

T O B J A S Z.

Tak jest, gorączka... bicie serca...

CÓRKA EMANUELA.

Oh ja chcę być zdrową.

T O B J A S Z.

Nikt z ludzi nie jest zdrów.

CÓRKA EMANUELA.

Nie chcę mieć gorączki.

T O B J A S Z.

Nie idź za mąż.

CÓRKA EMANUELA.

Ale ojciec...

T O B J A S Z.

Ja z nim pomówię...

CÓRKA EMANUELA.

Czy zaraz mój wujaszku?

T O B J A S Z.

Natychmiast moje dziecię.

CÓRKA EMANUELA.

O jakże jesteś dobrym. (*całuje go w rękę
i zabrawszy rejsbret, odchodzi*)

SCENA XII.

TOBJASZ BRECHT, I EMANUEL BRECHT.

EMANUEL BRECHT, (*wchodzi w szlafroku,
i czapce na głowie*)

Poranek prześliczny, nieprawdaż bracie? siedzisz jak przykuty, pójdź tu na świeże powietrze, to ożywia ciało i duszę.

T O B J A S Z.

Ranne powietrze tchnie samym rumatyzmem.

E M A N U E L.

O ty żyjąca książko chorób.

T O B J A S Z.

Lepiej wprzód rozważyć, jak potem się żalić.

E M A N U E L.

Ale kto się będzie żalił! (*śpiewa*) »Na tym pięknym świecie...«

T O B J A S Z.

Śpiewaj, śpiewaj, ty masz już początki gardlanych suchot.

E M A N U E L.

Prawda, że mam gardlane suchoty, bom jeszcze dziś nie nie pił.

T O B J A S Z.

Żartuj, a ja ci powiadam...

E M A N U E L.

Żeś głupi, daruj mi bracie.

T O B J A S Z,

Zawsze się jest głupcem, kiedy się prawdę mówi.

E M A N U E L.

Nie, nic nie zakłóci mojej wesołości, i jak się tylko pozbędę tych odwiedzin z miasta, chcę żyć dla siebie i być wesołym!.. Jeden tylko mam kłopot...

T O B J A S Z.

Suchoty?..

E M A N U E L.

Ah, dajże mi pokój!..

T O B J A S Z.

Inna słabość?

E M A N U E L.

Moja córka mię zajmuje.

T O B J A S Z.

Prawda, i ona nie zdrowa.

E M A N U E L.

O ty najnieznośniejszy wietrzycielu chorób! Jesteśiny wszyscy zdrowi, rozumiesz, zupełnie zdrowi, wszyscy ludzie są zdrowi, przynajmniej tak sądzić powinni; ale Emma mię nabawia kłopotu, bo z jej przyczyny gromadzi się

codziennie tłum gości, dla tego musi iść precz z domu.

T O B J A S Z.

Gdzie ma iść?

E M A N U E L.

Z domu.

T O B J A S Z.

Jak...

E M A N U E L.

Jak żona.

T O B J A S Z.

Najgłupsza myśl!

E M A N U E L.

Daję jej za męża siostrzeńca mojego starego kolegi Bollerfeld.

T O B J A S Z.

Czyś ty oszalał?

E M A N U E L.

Dla czegoż to?..

T O B J A S Z.

Taka niezdrowa familja!

E M A N U E L.

Najgłupsza myśl!

T O B J A S Z.

Ale go jeszcze nie zna.

E M A N U E L.

Cóż ztąd, to się poznają krótko? Im prędzej tém lepiej. Co prędko, to dobrze. Mój teść

zaledwie mię zobaczył, oddał mi córkę i było
szczęśliwe małżeństwo.

E M A N U E L.

Moja córka nigdy za mąż nie pójdzie.

E M A N U E L.

Będzie się pytała właśnie o to.

T O B J A S Z.

Ona mi przyrzekła.

E M A N U E L.

Doprawdy?

T O B J A S Z.

Święcie i niezłomnie.

E M A N U E L.

Kiedy?

T O B J A S Z.

Jak miała ośm lat.

E M A N U E L.

Wierzę, ale teraz kiedy ma szesnaście...

T O B J A S Z.

Dotrzyma przyrzeczenia. My niedzni, ułomni ludzie nie powinniśmy się zajmować taką
błąhą rzeczą.

E M A N U E L.

I ty przecię byłeś żonatym.

T O B J A S Z.

Moja żona mię uwiodła.

E M A N U E L.

Nie warto było pracy.

T O B J A S Z.

Krótko mówiąc: moja Emma bawi u starej kuzynki, tam nauczy się dobrze sztuki pilnowania chorych.

E M A N U E L.

Czyń z twoją Emmą co ci się podoba, moja musi iść za mąż, i to wkrótce. Dopiero będziemy żyli wesoło w rodzinném kole; bo panna na wydaniu jest gałązka lepem oblaną; bujają około niej wszystkie skrzydlate zwierzątka i świegoczą i gwizdzą że ojcu mało głowy nie rozsadzają. To moje godła: — Małżeństwo i żadnych towarzystw.

T O B J A S Z.

Bardzo zły gust! widząc wiele ludzi, możemy widzieć stan ich zdrowia, i kiedy znajduję się w liczném towarzystwie, moja największa pocięcha, śledzić do koła, i poznawać słabości każdego. Dobra rada bardzo pomocna, bo kiedy wiemy naprzód: że mamy dostać kataraktę, albo suchoty, albo wodną puchlinę, już możemy używać środków przeciw tej chorobie.

E M A N U E L.

Bracie gdybyś ty nie był tak dobrym człowiekiem, dalibóg myślałbym że czasem baka dostajesz. (*śpiewając wychodzi*)

T O B J A S Z.

Śpiewaj, śpiewaj ty lekkomyślny człowieku; śpiewaj swoją piosnkę! (*patrzy za nim*) Jak mu się plecy rozszerzyły, piersi naturalnie ścisnąć się musiały, a ramiona jak się naprzód ciągną. Oto był fałszywy ton! to są suchoty. Pie mech islandzki!... On już cały w suchotach! (*idzie do poblizkiego pokoju*)

SCENA XIII.

SELLEN. (*wchodzi od ogrodu*)

Otóż jestem! Szczęście mi sprzyja! Tam siedzi ta miła istota i rysuje. A więc lubi malarstwo, oby się jej mógł podobać i malarz. Drzę jak złoczyńca, że mam stanąć przed jej ojcem!..: siedzi skromnie a jednak prześlicznie, zachwycony wzrok wlepiony w okolicę; widok cudowny, a prędkie zarys i moja wyobraźnia, brak w kolorach uzupełni. (*dobywa pugilares, otwiera go, rysuje z pośpiechem, list wypada na ziemię*). Tak, nie oddalaj się odemnie,

o najmiłsza! tylko jedną chwilę... siada gdzieś indziej. Szkoda, już cię teraz nie opuszczę; może już nigdy nie znajdę sposobności posiadania twojego portretu. Idę za tobą gdziekolwiek zmienisz miejsce. *(wychodzi aż za drzwi szklane i ciągle rysuje)*

SCENA XIV.

EMANUEL BRECHT, SELLEN.

EMANUEL.

Kto jest ten młody człowiek co tak starannie pisze w moim ogrodzie? przystojny! Nie będę mu przeszkadzał; może jakiś poeta, którego natura natchnęła? Jakiś list leży na ziemi; zapewne mu wypadł z pugilaesu. A więc on tu był! Zobaczmy! *(podejmuje list i czyta adres)*

»Panu Emanuelowi Brecht.« Do mnie! Tak nawet i miejsce mojego mieszkania wyrażone. *(otwiera)* Od mojego poczciwego starego Bollfelda. *(patrzy z zadziwieniem na Sellena)* Może to... *(czyta list)* »Pozdrawiam cię stary kochany kolego Brecht i tak jest nieina-
częj!« Nie zapomniał swojego przysłowia!
»Oddawcą tego listu jest mój siostrzeniec, do-

bry chłopak, ale nieco wietrznik, lubiący szalone sprawki, podejścia, przebierania, ale w gruncie uczciwy. W pięknych sztukach nie daleko zaszedł, prawie nic nie umie, mówił: że nie ma do tego żadnej zdatności; często mniema że będzie tak głupim jak jego stryj, i tak jest nie inaczej. Staraj się żeby on przypadł do gustu twój córce, a jeżeli z nich będzie para, przyjadę sam na wesele, i wypiję najlepsze wino z twojej piwnicy.

BOLLERFELD.«

A więc, to niezawodnie mój przyszły zięć, uczynię tak, jak gdybym go nie widział. (*odchodzi do drzwi bocznych i wchodzi z szelestem. Sellen go postrzega, zamyka prędko pugilares i zbliża się do pana Brecht*)

SELLEN. (*zmieszany*)

Czy mam honor?..

EMANUEL.

Nazywam się Brecht; witam cię serdecznie i proszę bez ceremonji, tak jak gdybyśmy byli znajomi.

SELLEN.

Ja...

E M A N U E L.

Samo twoje nazwisko jest dostatecznym, aby twój widok był dla mnie przyjemnym. Nazywasz się...

S E L L E N.

Karol von Sellen.

EMANUEL. (*z ukrytym śmiechem*)

Jak się pan nazywasz?

S E L L E N.

Karol von Sellen.

(*Emanuel śmieje się mocno*)

S E L L E N.

Nie'pojmuję, co moje nazwisko zawiera tak śmiesznego w sobie?

EMANUEL. (*do siebie*)

Ołotr! chce pod innym nazwiskiem....

SELLEN. (*do siebie*)

Nie rozumiem tego człowieka.

EMANUEL. (*głośno*)

Czy pan byłeś już w tym pokoju?

SELLEN. (*z mieszanym*)

Tak jest...

E M A N U E L.

Sam?

S E L L E N.

Zupełnie.

E M A N U E L.

Pisałeś...

SELLEN. (*zmieszany*)
To jest...

EMANUEL.
W pugilaresie.

SELLEN. (*do siebie*)
Wypatrzył mię.

EMANUEL.
Wszakże prawda?

SELLEN.
Chciałeś pan powiedzieć że m rysował.

EMANUEL.
Oh, nie wiele pięknego można się spodzie-
wać po tym rysunku!

SELLEN.
Jak to? jestem przecię malarzem.

EMANUEL.
Malarzem, pan? (*zaczyna się znowu śmiać*)
Nabazgrałeś pewnie...

SELLEN.
Cóż mam o tém myśleć?

EMANUEL.
Jak się więc nazywasz drogi przyjacielu?

SELLEN.
Karol Sellen.

EMANUEL.
Sellen! Sellen! brzydkie nazwisko, ja był-
bym sobie odmienił.

S E L L E N.

Pan widzę lubi żarciki...

EMANUEL. *(do siebie)*

O ten szatan Bollerfeld, gra doskonale rolę malarza, zobaczymy, jak też długo ją utrzyma. *(zawsze z ukrytym śmiechem)* Powiedz że mi co najchętniej malujesz?

SELLEN. *(do siebie)*

Nie ma wątpliwości wypatrzył mię. *(głośno)* Historyczne przedmioty.

E M A N U E L.

Tak, kiedy ładna panna w nich się znajduje.

SELLEN. *(do siebie)*

Wie wszystko.

E M A N U E L.

Czy pan także tu przyszedł w celu malowania... Panie.. malarz...?

S E L L E N.

Panie Brecht...

E M A N U E L.

Mamże mu przyprowadzić tutaj przedmiot, który go przywabił...

S E L L E N.

Pan sądzisz...

E M A N U E L.

O my mamy bystry wzrok! A więc ponieważ jesteś malarzem, powinienes zatem ucho-

dzić za malarza przed całą familją. Do kata! przekonasz się jak poważamy sztuki piękne, i przyjmiemy młodego artystę tak jak na to zasługuje.

SELLEN. (*kłania się z uszanowaniem, ale twarz jego zmienia uczucie w ciągu dalszej mowy Brechta*)

EMANUEL.

Ale jak tylko przyjdzie mówić o sztuce malarskiej, to będzie szło djable trudno?.. Mnie możesz omamić że się znasz na tem gruncie; ale moja córka, moja Emma, która namiętnie lubi malarstwo, nie pozwoli żartować z siebie. Wtenczas będziemy się chwiać, ani słowa nie będziemy mogli przebąknąć — wtenczas staniemy jak osły pod górą z naszym malarskim talentem, (*śmieje się na całe gardło*) a w końcu wyda się nareszcie, żeś takim malarzem jak ja. (*idzie wgląb*)

SELLEN.

Takie przyjęcie jest zagadką.

EMANUEL. (*wola za drzwiami w głębi*)

Emmo, Emciu pójdź no tu, porzuc twoje rysunki, a pójdź tu prędko.

EMMA.

Biegnę mój ojczy. (*za sceną*)

SELLEN.

Miłości, wspieraj mię!

SCENA XV.

CIŻ I EMMA. córka Emanuela.

CÓRKA EMANUELA. (*wchodzi i zostawia rejsbret przy drzwiach*)

EMANUEL.

Moja córka Emma, czy rozumiesz mię panie Malarzu! Emma, ten pan nazywa się... Sellen; mam w tym moje przyczyny dla czego pragnę go przyjąć jak najuprzejmiej; jest bardzo dobrym moim przyjacielem, chociaż w mojem życiu nie znałem żadnego pana Sellen; jego stryj...

SELLEN.

Moja ciotka, chciales pan powiedzieć...

EMANUEL.

Jego ciotka? (*tajemniczo*) Co ten znowu? nie mam nic przeciwko temu, niech będzie i ciotka. (*do siebie*) Nie trzeba mu żartu niweczyc! (*głośno*) A więc jego ciotka polecila mi go bardzo, a poniewaz ja z jego ciotką od

Tom VIII.

młodości byliśmy najlepszymi przyjaciółmi, przeto obchodź się z nim moja córko jak z krewnym, jak z bratem, albo jeszcze przyjaźniej, jak ci twoje serce radzi.

S E L L E N.

Panie...

E M A N U E L.

Chociaż nie znajduję w jego twarzy 'ani najmniejszego podobieństwa z moim... chciałem mówić z moją dawną przyjaciółką, ale ucieszyłem się serdecznie gdym spostrzegł tego szaloputa. Cała przeszłość ożyła w mojej pamięci; tak mój młody paniczku, jesteśmy nierozłącznymi przyjaciółmi, a z twoim stryjkiem zawsze poufałego ty używamy do siebie.

S E L L E N.

Z moją ciotką...

E M A N U E L.

A do licha! z twoją ciotką, chciałem powiedzieć panie malarzu... w młodości, nie jedno szaleństwo, nie jeden figiel razem wyplataliśmy.

S E L L E N.

Moja ciotka z panem?

E M A N U E L.

Jeszcze w szkołach będąc. Wiesz dobrze, młodość płochość; a twój, twoja... kiedy już

tak chcesz... Twoja ciotka był to djabeł nie człowiek, zawołany rębacz, ale w duszy uczciwy.

S E L L E N.

Nie wiem w istocie, jak pan...

E M A N U E L.

Czy lubi jeszcze tak palić fajkę jak dawniej?

S E L L E N. (n. s.)

Trzeba mu dopomagać aby go ująć dla siebie. (głośno) Zawsze, 14 do 15 fajek na dzień.

CÓRKA EMANUELA.

Jakto ciotka pańska tak pali?...

E M A N U E L.

Tak, tak, ale ty nie rozumiesz ciotki pana Sellen. Już my wiemy co myślemy. Jak też wygląda... czy ubiera się jak dawniej po myśliwsku?

S E L L E N.

Zupełnie tak jak dawniej.

E M A N U E L.

Zielona kurta...

S E L L E N.

Tak jest.. zielona...

E M A N U E L.

Wielkie palone bóty...

S E L L E N.

Moja ciotka w palonych bótach...? a.. tak,
ehę... często, często!..

E M A N U E L.

Kiedy gdzie jedzie konno...

S E L L E N.

Tak, kiedy gdzie jedzie.

CÓRKA EMANUELA.

Pańska ciotka konno, w bótach palonych?...
I szpicruta.

E M A N U E L.

I szpicruta.

S E L L E N.

Tak, tak...

E M A N U E L.

Kapczuch przy guziku.....

S E L L E N.

Zupełnie tak.

E M A N U E L.

Może i tęgie wąsy?

SELLEN. *(w najwyższém pomieszeniu)*
Czasami i wąsy....

CÓRKA EMANUELA.

Ciotka pańska....

E M A N U E L.

Obraz mam przed mojemi oczyma; wyglą-
da jak herkules, a przytém najlepsze serce
w świecie. J pije nieźle... zajada tego? Nie-

prawdaż, kilka butelek reńskiego piorunem
wysuszy.

S E L L E N.

Oh prawda.

CÓRKA EMANUELA.

Szczególniejsza kobieta.

E M A N U E L.

Mam ja w mojej piwnicy przewyborne *Lau-
benheimer*... jeżeli mu się uda jego portret,
jak mamy nadzieję, to jest jeżeli trafisz moją
córkę.

S E L L E N.

Co do portretów, nie mam bardzo wiele ta-
lentu.

E M A N U E L.

Ah wierzę temu; ale tak niby jak ja ro-
zumiem, do tego niezawodnie będziesz miał
dosyć talentu, przebiegły panie historyczny ma-
larzu. Że nie umiesz trafić podobieństwa twa-
rzy, temu daję wiarę; ale probujno czyli cza-
sem nie trafisz na drogę do jej serca.

SELLEN I EMMA. (*spuszczają oczy zawsty-
dzeni*)

E M A N U E L.

Ah na wzmiankę serca jak im krew bije
do twarzy. No moje dzieci, jeżeli ciągle tak

postępować będziecie w szlachetnej sztuce malarzkiej, to w końcu ujrzymy malowane małe obrazki, na widok których nam starym małe serce z ciała nie wyskoczy. A teraz dalej naprzód panie malarzu, panno malarko, musimy naszemu gościowi pokazać całe gospodarstwo.

SELLEN. (*podaje Emmie rękę, ona nieśmiało podaje mu swoją, odchodzą*)

EMANUEL. (*idąc za nimi*)

Prześliczna para! Bravo! panie malarzu! bravo! już wiem czego się mogę spodziewać!

KONIEC AKTU PIERWSZEGO.

AKT II.

(Pokój ten co był w końcu poprzedniego Aktu.)

SCENA I.

EMMA, CÓRKA EMANUELA (rysuje) SELLEN
patrzy na Emmę.

CÓRKA EMANUELA.

Chcesz pan przypatrzeć się mojej lichej robocie?

SELLEN.

Gdybym tylko mógł się przewyciężyć....
mogę ſpojrzeć na nią wtenczas, kiedy ciebie pani widzę przed sobą.

CÓRKA EMANUELA. (*staje za Sellenem*)
Teraz niech się pan przypatrzy.

SELLEN.

Zarys wydoskonalonej ręki, a wybrana część widoku jest dowodem głębokiego pomysłu, jednej tylko rzeczy niedostaje.

CÓRKA EMANUELA.

Czegóż to?

SELLEN.

Życia.

CÓRKA EMANUELA.

Jak to?

S E L L E N.

Najwspanialszy widok natury jest zimnym, martwym, bez ludzi.

CÓRKA EMANUELA.

Powiedźże mi pan jak temu zaradzić.

S E L L E N.

Gdybym mógł kilka rysów dodać na przedce? od pani zależyć będzie zostawić je lub zmasać.

CÓRKA EMANUELA.

Proszę.

SELLEN. (*otwiera swój pugilares i kopjuje z zrobionego w nim zarysu*)

CÓRKA EMANUELA. (*nieco - ciekawa patrząc mu przez ramię*)

To będzie, jakaś postać siedząca... postać kobiety... tak... to ja, w tejże samej postawie jak w ogrodzie byłam, czy pan widziałeś mię?

S E L L E N.

Szczęście mi sprzyjało.

CÓRKA EMANUELA.

I z takim życiem przeniosłeś pan to na papier?

S E L L E N.

Kiedy wyobraźnia nasza raz przedmiot uchwyci, wiecznie w niej tkwić będzie.

CÓRKA EMANUELA.

Panowie malarze uczą się pochlebstwa jako istotnej części do malowania portretów.

S E L L E N.

Malowanie portretów, równie jak pochlebstwo nie jest mojem rzemiosłem.

CÓRKA EMANUELA.

Być może, nie rzemiosłem, ale ulubioną zabawą.

S E L L E N.

Czy chcesz pani zostawić to com narysował?

CÓRKA EMANUELA.

Niech zostanie, pewną jestem, że przy wykończeniu tej roboty, nikt mię nie pozna, ale czy to nie będzie cokolwiek zarozumiale, jedną tylko osobę przedstawiać.

S E L L E N.

W obrazie może stać jedna osoba, ale w życiu ludzkim ta samotność jest bardzo przykrą.

CÓRKA EMANUELA.

Czy pan możesz się uzalać na to?

S E L L E N.

Któż jest tak samotny jak artysta! (*kładzie reisbret*)

CÓRKA EMANUELA.

Lecz z drugiej strony, któż obudza tak powszechną życzliwość jak artysta?

S E L L E N.

Życzliwość, ubogi wyraz!

CÓRKA EMANUELA.

Czy przyjaźń, bogatszy?

S E L L E N.

Dla czegoż pani wspominasz mi o tém?

CÓRKA EMANUELA.

Panie Sellen, nie mogę pana zrozumieć.—
Mój ojciec nadał panu tytuł, który więcej oznaczał lekkomyślnego, aniżeli tak posępnego.

S E L L E N.

Ojciec pani, zdaje się w tym przyjemność upatrywać, aby kogo w kłopot wprowadzić.

CÓRKA EMANUELA.

Mój ojciec jest najlepszym człowiekiem na ziemi.

S E L L E N.

O gdyby tak było...

CÓRKA EMANUELA.

Wyjawszy jedno urojenie... które mnie samej dotyczy.

S E L L E N.

Znam je.

CÓRKA EMANUELA.

Niepodobna.

S E L L E N.

Niestety! znam je.

CÓRKA EMANUELA. (*patrzy na niego wyba-
dując*)

S E L L E N.

Czy mam wyjawić?

CÓRKA EMANUELA,

Pan posiadasz sztukę czarnoksiężką.

S E L L E N.

Ojciec chce panią wydać za męża.

CÓRKA EMANUELA,

Co ja mam myśleć o panu?

S E L L E N.

Znam przeznaczonego jej męża.

CÓRKA EMANUELA.

Nie mam przeznaczonego dla siebie; moje serce tylko może wydać wyrok tego przeznaczenia.

S E L L E N.

Emmo!

CÓRKA EMANUELA.

I zapewniam pana, że pójdę tylko za głosem mojego serca.

S E L L E N.

Czy ono przemówiło?

CÓRKA EMANUELA. (*patrząc w ziemię*)

Nie.

S E L L E N.

Czy nigdy nie przemówi?

CÓRKA EMANUELA. (*po długiej pauzie bardzo cicho*)

Nie...

S E L L E N.

Czy pani rzekłaś się wszelkiego uczucia miłości?

CÓRKA EMANUELA.

Tak.

S E L L E N. "

Niezmiennie?

CÓRKA EMANUELA.

Tak.

SELLEN (*z wzrastającym zapalem.*)

A gdyby stanął przed panią młody człowiek, który nie znając sztuki udawania, wyjawił pani z wyrazem prawdy najtkliwsze uczucie duszy czybyś pani powtórzyła to ostatnie: »Tak.«

CÓRKA EMANUELA. (*spogląda na niego życzliwie, potem spuszcza oczy w ziemię.*)

S E L L E N.

Emmo, nie nie odpowiadasz, nie powtórzysz pani tego zabójczego »Tak?...« Oh dozwól korzystać z tej chwili, kocham cię Emmo!

Po takiem wyznaniu, każda sekunda niepewności jest męczarnią. Niech jedno twoje wejrzenie, lekki znak, wyjawi, czy w istocie pozbawiasz mię wszelkiej nadziei? Milczysz pani... jeszcze... (*bierze z wolna jój rękę*) Jeżeli mię nie możesz kochać Emmo, twoje dobre serce znajdzie przecię przyjazny wyraz na pociechę nieszczęśliwego.

CÓRKA EMANUELA. (*stoi odwrócona, zostawiając swoją rękę w jego dłoni, a po gwałtowném poruszeniu Sellena, można domyśleć się że lekkie uściśnienie było odpowiedzią.*)

SELLEN. (*w najwyższej radości*) Emmo! najdroższa Emmo! (*rzuca się do jój nóg*)

CÓRKA EMANUELA (*obraca się z wolna i zarumieniona nachyla się ku niemu*)

Staraj się zjednać dla siebie łaskę mojego ojca!

SCENA II.

EMANUEL BRECHT I POPRZEDZAJĄCY.

EMANUEL. (*wchodzi z boku*)

Do kroćset katów..! Scena do odmalowania.

SELLEN. (*puszczając rękę Emmy, wstaje*)

Przebacz mi pan... ja... o Boże.... serce moje tak pełne... Emmo... powiedz... jestem zbyt szczęśliwy... nie mogę... pozwolicie mi odetchnąć... ta niespodziewana radość przytłacza mię! (*odchodzi do ogrodu*)

SCENA III.

EMANUEL BRECHT I JEGO CÓRKA.

CÓRKA EMANUELA. (*bierze rękę ojca i trzyma ją przy ustach*)

EMANUEL.

No, ty nieprzyjaciółko małżeństwa, trafiłaś przecie na swojego, ty, coś tak mężczyzn nie-nawidzila! No, no, nie ukrywaj się, wszakże to musi raz wyjść na jaw, patrz na mnie. (*podnosi zwolna jej głowę*) Ha.. policzki pałają...a oczki zwilgocone, omdlałe... o moja panno, tyś cała w ogniu. Masz cokolwiek febry, muszę ci zaraz przyprowadzić doktora... a tym doktorem będzie pastor.

CÓRKA EMANUELA.

Raczysz mi przebaczyć ojcze, że...

EMANUEL.

Tu nie ma nic do przebaczenia... (*śpiewa wesoło*)

SCENA IV.

CIŻ I TOBJASZ BRECHT.

TOBJASZ. (*z grubą księgą w ręku*)

Czy chcesz twoim niedorzecznym krzykiem gwałtem wpędzić się do grobu? czytam teraz właśnie dzieło o suchotach. (*odchodzi*)

SCENA V.

CIŻ bez TOBJASZA.

EMANUEL.

Czytaj lepiej dzieło o głupstwie i pozwól rozumnym ludziom śpiewać i weselić się.

CÓRKA EMANUELA.

Kochany ojcze a więc wyrzekłeś się twojego zamiaru..?

EMANUEL.

Co wyrzec się? zawsze było moim zamiarem wydać cię za mąż i właśnie teraz musi przyjść do skutku.

CÓRKA EMANUELA.

Podług mojego wyboru.

EMANUEL.

Podług mojego wyboru; a lepiej że on się i z twoim zgadza.

CÓRKA EMANUELA.

Nie miałam nigdy odwagi powiedzieć ci oj-
cze, że ja...

EMANUEL.

Ze co...

CÓRKA EMANUELA.

Ze nie chcę zaślubić Fryderyka Bollerfeld.

EMANUEL. (*zdziwiony*)

Kogo?

CÓRKA EMANUELA.

Fryderyka Bollerfeld.

EMANUEL.

Nie chcesz iść za niego?

CÓRKA EMANUELA.

Nie.

EMANUEL

Dla czegoż go znowu nie chcesz?

CÓRKA EMANUELA.

Ale ja go nigdy nie chciałam.

EMANUEL.

Ale przecież sam widziałem...

CÓRKA EMANUELA.

Widziałeś ojcze?...

EMANUEL.

Ze ci uczynił formalne oświadczenie.

CÓRKA EMANUELA.

Kto?

EMANUEL.

Nie zwracaj że mi głowy, Fryderyk Bol-
lerfeld.

CÓRKA EMANUELA.

Nigdy.

E M A N U E L.

Chcesz zaprzeczać moim oczom?

CÓRKA EMANUELA.

Nie widziałam nigdy Fryderyka Bollerfeld.

E M A N U E L.

Miłość cię pozbawiła rozumu. czyliż nie on tu był..? (*przypomina sobie*) Tak, tak... teraz przypominam sobie. (*śmieje się*) więc inaczej się zapytam. Znasz przecię młodego malarza... co... Pana Sellen? Czy ci się podoba, ten? jakże... czy i tego nie weźmiesz za męża?

CÓRKA EMANUELA.

Ojczy, poznałeś tajemnicę mojego serca.

E M A N U E L.

Czy chcesz go czy nie?

CÓRKA EMANUELA.

Jest to bardzo uprzejmy, zacny człowiek...

E M A N U E L.

Czy chcesz go czy nie?

CÓRKA EMANUELA.

Jego otwartość serca, jego życzliwość w mo-
wie...

E M A N U E L.

Czy chcesz go czy nie?

CÓRKA EMANUELA.

Gdybym wybierać miała...

E M A N U E L.

Nie chcesz go?

CÓRKA EMANUELA.

Ojcie... (*opiera się na jego ramieniu tak, że nie widać jej twarzy*) Tego chcę.

E M A N U E L.

Tego chcesz, a Fryderyka Bollerfeld nie? (*śmieje się głośno*) Ty jesteś jeszcze dziecko ale kochane dziecko, no pocałuj mię. Będiesz go miała, a jeżeli mię poprosisz, dodam ci jeszcze i Fryderyka Bollerfeld.

CÓRKA EMANUELA.

Jakto dwóch mężów?

E M A N U E L.

Dwóch mężów; malarza Sellen i Fryderyka Bollerfeld. Ha, ha, ha. W końcu tak się wszystko pomiesza, że nie będzie można wiedzieć, kto jest jeden a kto drugi. No, nie patrz na mnie z takim zadziwieniem, co twój ojciec raz powie, tego trzyma się stale. Malarz będzie twoim mężem.

CÓRKA EMANUELA.

Sellen?

E M A N U E L.

Tak, tak, a jak zostaniesz jego żoną, będziesz się nazywać pani Bollerfeld.

CÓRKA EMANUELA.

Ojczy, dla czegoż mię tak udręczasz?

EMANUEL.

Uspokój się, będziesz żoną malarza, masz na to moje słowo; ten młody, przebiegły malarz Sellen, którego ciotka, jak nam opowiedział, nosi bóty palone, i fajkę pali, ten wybór wszystkich malarzy będzie twoim mężem! A teraz bądź dobrej myśli, jest cokolwiek roztrzepany, rozpustny, popełnił nie jedną szaloną sprawkę, tak np. pod zmyślonym nazwiskiem wkładał się do serca dziewcząt, i t. d. przymrużmy na to oczy, i my dawniej tak robili. Teraz idź kochana Emmo; pani malarzowa niech raczy dojrzeć obiadu; jestem bardzo wesół, a u mnie głód i wesołość tuż przy sobie mieszkają. (*Emma chciała jeszcze coś powiedzieć, ale ojciec zwolna oddala ją do bocznego pokoju*) Ale idź, idź.

SCENA VI.

EMANUEL BRECHT, BALTAZAR.

BALTAZAR.

No, znowu przychodzę.

EMANUEL.

Cóż tam?

BALTAZAR.
Znowu się zaczyna!

EMANUEL.
Gadajże.

BALTAZAR.
Wizyta.

EMANUEL.
Kto taki?

BALTAZAR.
Chora kuzynka pańska.

EMANUEL.
Idź stary, nie ma mię w domu.

BALTAZAR.
Ale kiedy pan jesteś...

EMANUEL.
Powiedz że mię nie ma.

BALTAZAR.
Rozumiem.

EMANUEL.
Ruszaj żywo! (*idzie do okna i podsłuchiwa-
jąc wygląda za okno*)

BALTAZAR. (*wychodzi*)

SCENA VH.

CIŻ I PANNA STENGEL. (*ukazuje się za
szklannemi drzwiami*)

BALTAZAR.
Pana nie ma w domu.

P. S T E N G E L.

Przecież tam stoi.

B A L T A Z A R.

Ja wiem, że stoi ale go nie ma.

P S T E N G E L.

Mój kuzynie...

EMANUEL.' (*przełękły obraca się*)

Ah...

B A L T A Z A R.

Nic nie pomogło panie...

E M A N U E L.

Idź, idź Baltazarze!

BALTAZAR. (*odchodząc mruczy*)

Oni się wcisną przez dziurkę od klucza,

P. S T E N G E L.

Niech drzwi zamknie.

(*Baltazar krzywi się i wychodzi zamykając drzwi*)

P. S T E N G E L.

Oh gdybyś wiedział... jakie mam drganie powieki..! zdziwiło mię bardzo gdym się dowiedziała, żeś miasto... czy okno dobrze zamknięte? najmniejszy cug jest śmiercią dla mnie... żeś miasto tak prędko opuścił. Ważny interes sprowadza mię do ciebie; twoja synowica...

SCENA VIII.

CIŻ, I TOBJASZ BRECHT.

T O B J A S Z

Unizony sługa; no, kochana kuzynko niech ci się przypatrzę, jakże zdrowie?

P. S T E N G E L.

Złe bardzo źle. Moje nerwy są tak wzruszone, że każde głośne słowo w omdlenie mię wprowadza.

EMANUEL. *(do siebie.)*

Będzie dobra rozmowa!

T O B J A S Z.

Widać to, jesteś bardzo bladą, *[mizerną, (spoglądając bokiem na Emanuela)]* my nie należemy do tych ludzi bez głów, którzy wmawiają sobie, że są zdrowi. No, cóż ci dolega?

P. STENGEL. *(oddycha z ciężkością)*

Ah tu, *(w piersiach)* i tu *(na lewej stronie)* i tu, *(po prawej stronie)* a potem tu, *(na szyi)* i tu.

T O B J A S Z.

Tak, tak, ani jednej zdrowej cząsteczki. Pójdźno tu bliżej do okna. Prawda, twoje oko omdlewające... otóż to nędzne życie! *(mówi z cicha, później z większym zajęciem, bierze ją za puls, za głowę).*

E M A N U E L.

Ah, tego i sam diabeł nie wytrzyma; przecię z mojego domu nie zrobię szpitalu! Słuchajcie, jeżeli chcecie lamentować i rozwodzić się z waszemi żalami, to idźcie do innego pokoju.

P, STENGE L I T O B J A S Z. *(są tak zajęci że nie uważają na Emanuela.)*

E M A N U E L.

Czekajcie, już ja was ztąd oddalę. *(idzie do środkowych drzwi i otwiera je, potem zcichą przechodzi po za mówiącemi i okno otwiera)*

P. S T E N G E L.

Ah, co za gwałtowny wicher! Wielki Boże! *(zatyka sobie uszy i biegnie co sił do poblizkiego pokoju)*

T O B J A S Z.

Aj! wiatr!... oh! oh! śmierć moja! *(ucieka także)*

SCENA IX.

E M A N U E L.

Ha, ha, ha, jak wydmuchnięci!! Dopóki moja kuzynka, ten klejnot, będzie w domu,

wszystkie okna i drzwi pozostawiam otwarte.
Emmo, Emmo!

SCENA X.

EMANUEL, I JEGO CÓRKA.

CÓRKA EMANUELA. (*bardzo wesolo*)
Kochany ojczye.

EMANUEL.

A więc jesteś narzeczoną moja luba córeczko; musimy otém zaraz wszystkich w domu uwiadomić. Słuchaj, nie jestem wielbicielem żarcików, ale mówię ci szczyrze, gdybym mógł mojemu bratu i mojej delikatnej kuzynce jakiego psikusa wypłatać, to chętniebym uczynił. Oni są tam, podaj mi rękę dziewczyno, wyobrażam sobie dopiero zadziwienie tych nieprzyjaciół małżeństwa. Tu oni nie wyjdą dopóty, dopóki wiatr przez okno wiać będzie, a więc musimy do nich pomaszerować. (*idą do bocznych drzwi i otwierają je*)

TOBJASZ I P. STENGEL. (*za sceną*)

Zamknij drzwi... cug!... wiatr!!

EMANUEL.

To ja kochani krewni, chcę tylko z obowiązku uwiadomić was, że moja córka wybrała

sobie męża i w téj chwili staje przed wami jako narzeczoua.

TOBJASZ I P. STENGEL. *(za sceną)*

Winszujemy, ale zamknijcie drzwi, ah jakie cugi!... życzymy szczęścia i powodzenia. Prosimy drzwi zamknąć.

E M A N U E L.

Mój przyszły zięć nazywa się Fryderyk Bollerfeld; polecam więc młodą małżonkę waszym życzliwym uczuciom. *(zamyka drzwi)*

CÓRKA EMANUELA. *(przełęknioma wyrywając
ojcu rękę)*

Drogi ojcze a twoje przyrzeczenie.

E M A N U E L.

Dotrzymuję go właśnie, i już czas wyjaśnić ci wszystko. Słuchaj Emmo, gdy ci powiem że masz zaślubić Fryderyka Bollerfeld, nie będziesz nic miała przeciwko temu gdy dodam i to: że Fryderyk Bollerfeld jest:

TOBJASZ. *(z wielkiem wzruszeniem wychodzi
z izby)*

Fryderyk Bollerfeld jest... Bru!.. Ah ten wiatr to śmierć! *(wbiega do swojej izby i drzwi)*

zamyka) Zamknij okno, dowiesz się czegoś nowego!

E M A N U E L.

O narzeczonym?... bardzo ciekawy. Zamknij drzwi Emmo.

CÓRKA EMANUELA.

Ojciec...

E M A N U E L.

Zaufaj mojemu słowu. (*zamyka okno*) No wyjdźcie, wyjdźcie chorzy ludzie, już nie ma niebezpieczeństwa!...

SCENA XI.

CIŻ TOBJASZ BRECHT, P. STENDEL.

P. S T E N G E L.

Ah mój kuzynie... jak kole...

T O B J A S Z.

Słuchaj bracie... (*do P. Stengel*) to pochodzi z nierozsądnego otwierania okna.

P. S T E N G E L. (*do Tobjasza*)

Lewy policzek nieprawdaż? lewy policzek musi być nabrzmiały?

T O B J A S Z.

Jest czerwony... zaogniony... będzie róża niezawodnie...

E M A N U E L.

Czy znowu zaczynacie? nie że się nie dowiem o Fryderyku Bollerfeld!

P. S T E N G E L.

Bollerfeld, mój kuzynie... nie możesz mu dać twojej córki... bo on jest... *(do Tobjasa)* znowu drganie w powiekach!

TOBJASZ. *(ogłąda ję oko)*

Tak wistocie, jest kurcz; ty jesteś skłonna do kurczu, kuzynko musisz szanować twoje nerwy.

P. S T E N G E L.

Ah mój Boże, właśnie to czynię, nie w świecie poruszyć mię nie zdoła.

E M A N U E L.

To źle! niech kaci porwą taką słabość kiedy człowieka nie poruszyć nie zdoła, więc zapewne i moja prośba będzie bezskuteczną. Dlaczego Bollerfelda nie mogę dać mojej córce?

P. S T E N G E L.

Puk, puk, puk, nieprzestannie.

E M A N U E L.

Przynajmniej ty otwórz usta Tobjaszu! cóż macie przeciw Bollerfeldowi? Kiedy ja chcę, kiedy moja córka chce, czemuż nie mam go dać ję za męża?

CÓRKA EMANUELA.

Ojczy, przecięż ja nie chcę Bollerfelda!

P. S T E N G E L.

Dobrze czynisz, nie bierz tego człowieka...

EMANUEL. (*do Emmy*)

Tu jest mowa o malarzu Sellen. Cóż macie przeciwko niemu?

P. S T E N G E L.

Przeciwko malarzowi nie mamy najmniejszej rzeczy.

EMANUEL.

Ah do kroćset piorunów! tu można głowę stracić; mówże, mów przekłety Tobjaszu!

P. S T E N G E L.

Puk, puk, puk...

T O B J A S Z.

Prawe oko ściąga się zupełnie, wody różanej....

EMANUEL.

Znowu was wiatrem wypędzę jeżeli nie będziecie mówili.

T O B J A S Z.

Mówiłem ci zawsze, nie wydawaj dziewczęcia za męż. Małżeństwo jest szaleństwo. Teraz wyszukałeś sobie zięcia, myślisz że on twoją córkę szczęśliwą uczyni, piękne szczęście, ten młody człowiek, ten Bollerfeld...,

P. S T E N G E L.

Ah kolka! tu!.. *(na bok wskazując)*

TOBJASZ. *(obraca się prędko)*

Gdzie... to śledziona... to śledziona... zbytek mówienia osłabił ją...

E M A N U E L.

Zupełnie tak jak gdybym był w domu warjatów. *(gwałtem porywa brata od panny Stengel)* Do kroćset!..... potem ją będziesz leczył ile tylko będziesz chciał, ale teraz powiedz co uczynił Bollerfeld?

T O B J A S Z. *(prędko)*

Pisał do mojej córki... *(obraca się)* a co jeszcze kole?

P. S T E N G E L.

Nieco mi lepiej.

TOBJASZ. *(którego Emanuel ciągle trzyma)*

List miłosny?

P. S T E N G E L. *(na oczy)*

Puk, puk...

TOBJASZ. *(chce się odwrócić)*

Co?...

E M A N U E L. *(półgłosem)*

Niech cię szatan porwie z twoim puk, puk!

Kto pisał? Fryderyk Bollerfeld do twojej córki?...

T O B J A S Z.

Tak kuzynka Stengel ma list...

P. S T E N G E L,

Br... dreszcz...

T O B J A S Z.

To jest feb...

EMANUEL (*zatyka mu usta*)

Ten panicz pisał list miłosny do mojej synowicy a teraz chce się brać do mojej córki.

P. S T E N G E L

Znowu kolka!...

EMANUEL. (*puszcza Tobjasza i spiesznie do p. Stengel*)

Gdzie jest?

P. S T E N G E L. (*użalając się*)

Tu, tu w boku.

E M A N U E L.

Ej do kroćset piorunów! ja nie mówię o kolkach, ale daj mi list, ten bilet miłosny.

P. S T E N G E L.

Oto jest, podchwyciłam go... służący z oberży... aj drganie...

E M A N U E L.

Hm... hm... »kochać wiecznie »hm! hm!« przyszłość ukazuje nam szczęście... aż do śmier-

ci... Fryderyk Bollerfeld. (*uderza nogą w ziemię*) Przekłęcie!

P. STENGEL. (*przerażona krzyknęła*)

Ah! (*pada w objęcia Tobjasza*)

T O B J A S Z.

Oto masz, twoja sprawka, omdlała ta delikatna istota. Wody kolońskiej! Larendogry!

E M A N U E L.

Daj jej lepiej kieliszek araku...

T O B J A S Z.

Na Boga, ratunku!... widzicie jak ona jest szczupła... może być przypadek a ja nie mogę się ruszyć... (*nim się Emanuel spostrzeże, oddaje mu kuzynkę w objęcia a sam wybiega do drzwi bocznych*)

E M A N U E L.

A to co, hej!... a cóż ja z tym będę robił?... Bodaj pioruny biły, kuzynko, przestań tych mdłości, bo cię rzucę na ziemię... Baltazar! wstawaj kuzynko! Podnieś się! dalibóg nie utrzymam... wstań...

P. S T E N G E L.

Ah kuzynku, nie mogę...

E M A N U E L.

Kiedy mówić możesz w mdłościach to i wstać możesz... przekłety Bollerfeld! Baltazar!... było

wyraźnie napisane, że przyjdzie tu przebrany..
Kuzynko jesteś tak ciężką...

P. S T E N G E L.

'Tylko się zdaje...

E M A N U E L.

Ale gdzie tam nie zdaje mi się... Baltazar!
Baltazar!... Emmo, z twojego małżeństwa nie
być nie może, Bollerfeld jest fałszywy, pod-
stępny... Kuzynko... dalibóg już nie mogę dłu-
żej...

TOBJASZ. (*z kolońską wodą*)

Jestem... a co nie umarła?

E M A N U E L.

Bogu dzięki! (*oddaje kuzynkę na powrót
Tobjaszowi*)

T O B J A S Z.

Otóż to, co to jest słabość, ona zwykle tak
lekka jak piórko...

E M A N U E L.

Czekaj, już nie przestąpisz progu mojego
domu! ale dlaczego ty jesteś tak spokojną mo-
ja córko?

CÓRKA EMANUELA.

Kochany ojcze, cóż mię Bollerfeld obcho-
dzić może?

T O B J A S Z.

Niech cię... nic nie obchodzi?.. przybył tu...

przebrany, w postaci malarza. Twój malarz, twój przeklęty bazgracz Selien i Frydejyk Bolterfeld są jedną tylko osobą.

CÓRKA EMANUELA. !

Wielki Boże!

TOBJASZ. *(do kuzynki)*

Ah żeby tylko nie umarła!

CÓRKA EMANUELA.

Obludnik!...

E M A N U E L.

Bezecnik! *(biegnie do okna i otwiera je)* Baltazar! *(do Emmy)* Zawołaj że Baltazara!

CÓRKA EMANUELA. *(idzie do drzwi i woła za scenę)*

Baltazar!

P. STENGEL. *(srywa się)*

Ah, aj!... cug! cug! *(ucieka prędko do pokoju)*

T O B J A S Z.

Aj! aj! *(ucieka za nią)*

SCENA XII.

EMANUEL, CÓRKA, potem BALTAZAR.

CÓRKA EMANUELA.

Czy podobna, aby być tak obludnym?

E M A N U E L.

Mnie chcieć na dudka wystawić.

CÓRKA EMANUELA.

Ze łzami w oczach...

E M A N U E L.

Niech no przyjdzie, niech tylko przyjdzie!!

CÓRKA EMANUELA.

Ojczy, gdybyś go słyszał z jakim on uniesieniem mówił o malarstwie, oh to niegodnie!
(*zaczyna płakać*)

E M A N U E L.

Jak tylko tu wejdzie każę go wypędzić.

BALTAZAR. (*wchodzi*)

E M A N U E L.

Baltazar!

B A L T A Z A R.

Jestem panie.

E M A N U E L.

Gdzie siedzisz? Czemu nie słuchasz? Dziesięć razy wołać trzeba! Obłudnik! zwodziciel!. Ale mu nie ujdzie bezkarnie ta próba. Jak tu przyjdzie odpraw go bez ceremonji, powiedz że już wiem dość o jego pięknem postępowaniu...

BALTAZAR. (*surowo*)

Dobrze panie!

CÓRKA EMANUELA.

Powiedz mu, że już o wszystkim wiemy; że tylko człowiek pozbawiony uczuć honoru, mo-

że tym sposobem wciskać się do zacnego domu.

BALTAZAR. (*placzkliwie*)

Dobrze pani.

EMANUEL.

Jeżeli się będzie odwoływał do dawnych związków przyjaźni, nie słuchaj go; a jeżeli ze mną zechce mówić, powiedz mu, że ja nie mówię z żadnym zwodzicielem...

BALTAZAR. (*surowo*)

Dobrze panie...

CÓRKA EMANUELA.

Powiedz mu, niech się oddali i niech z moją kuzynką... będzie szczęśliwy!

BALTAZAR. (*roztkliwiony*)

Dobrze pani.

EMANUEL.

Jeżeli się będzie opierał, używał rozmaitych wybiegów, bo to kłamca zawołany, nie daj się oszukać, powiedz mu, że masz wyraźny rozkaz, pokazać mu drzwi i pokaż mu!..

BALTAZAR. (*surowo*)

Dobrze panie.

CÓRKA EMANUELA.

Niech nie myśli, że się tak łatwo omamić damy. Powiedz mu że mój ojciec o wszystkim

się zaraz dowiedział, że on nie umie malować, i dla tego tylko wcisnął się tu aby się z łez moich najgrawał.

BALTAZAR. (*roztkliwiony*)

Dobrze pani.

E M A N U E L.

Jeżeli użyje przemocy, bez najmniejszego skrupułu przymuś go do wyjścia; niech pozna że ja jestem panem w moim domu.

BALTAZAR. (*j. w.*)

Dobrze panie.

E M A N U E L.

Pójdź moja córko, nie martw się, zwodzi-
ciel nie godzien łez twoich.

CÓRKA EMANUELA.

Powiedz mu że tak jak wtej chwili wyma-
zuję go z mojego obrazu, tak i na wieki wygła-
dzam go z mojego serca (*wyciera rysunek Sel-
lena*) nie chcę go.. już.. nigdy.. nigdy widzieć.
(*odchodzi*)

EMANUEL. (*chce iść za nią*)

BALTAZAR. (*z płaczem*)

Dobrze pani. (*w tymże samym tonie*) Ko-
muż ja mam to wszystko powiedzieć?

E M A N U E L.

Jak można się tak głupio zapytać! komuż

innemu jeżeli nie Bollerfeldowi jak tu przyjdzie, nie chcę go nigdy widzieć w moim domu. (*odchodzi*)

SCENA XIII.

BALTAZAR. (*sam*)

(*ociera sobie oczy*) Toby nawet kamień w ziemi poruszyło, ten musiałby chyba nie mieć serca, gdyby tego nie uczuł. Nasza dobra panienska, tak... nie wiem wcale co on jej takiego uczynił.... ale to jest straszliwy człowiek ten Bollerfeld! niegodziwy... to pewna... Jeżeli tu przyjdzie, niech się Bóg nad nim ulituje, ja go wyprowadzę ale w ten sposób, że mię długo popamięta! Nasza biedna panienska! (*placze*) musiał on jej...

SCENA IV.

BALTAZAR, BOLLERFELD STRYJ.

BOLLERFELD. (*w surducie myśliwskim, boty palone, w ręku trzyma wielką fajkę, wchodzi na środek sceny*)

Jestem w domu Brechta?

BALTAZAR. (*placząc*)

Tak jest.

Tom VIII.

12

BOLLERFELD.

A więc tak jak u siebie.

BALTAZAR.

U siebie?

BOLLERFELD.

I tak jest nie inaczej. *(siada przy stole, kładzie czapkę na głowę, nakłada fajkę, krzesze ogień i pali fajkę)*

BALTAZAR. *(ocierając łzy)*

Ten sobie pozwala, bez ceremonji.

BOLLERFELD.

Jak się ucieszy. Słuchaj, zawołaj twojego pana.

BALTAZAR.

Jakiż pan masz interes?

BOLLERFELD.

Ale nie wyjawiaj mu mojego nazwiska, chcę go zdziwić przyjemnie.

BALTAZAR.

A jak się pan nazywa?

BOLLERFELD.

Nazywam się Bollerfeld.

BALTAZAR.

Bollerfeld!

BOLLERFELD.

I tak jest nie inaczej.

BALTAZAR.

Bollerfeld! Czy tak? to pan jesteś ten śli-

czny ptaszek, ten szpaczek, ten libertyn!! fe!
wstydz się w jego wieku!..

BOLLERFELD. (*wstaje, wyjmuje fajkę z ust i
słucha go z zadziwieniem*)

B A L T A Z A R.

Wsuwać się do domów, i zakłócać tak spokojność niektórych serc, że najpiękniejsze dziewczęta mało sobie oczu nie wyplaczą; ale mówiąc między nami, głupie, bo gdybym ja był dziewczyną, tobym się o takiego jegomości nie martwił. Czy to sumiennie, czy to się godzi? Ale nas nie tak łatwo podejść, że pan nie umiesz malować, można domysleć się z pierwszego zaraz spojrzenia! Ty mataczu, wiercipięto... wietrzniku!

BOLLERFELD. (*nie mogąc przyjść do siebie
z zadziwienia*)

Czy ten człowiek szalony?

B A L T A Z A R.

Szalony! No proszę, szalony! nie, ja nie jestem szalony! Pan nazywasz się Bollerfeld, dosyć dla mnie; a moja panna kazała panu powiedzieć, (*wzruszony*) niech będzie szczęśliwy ze swoją kuzynką, ile tylko zechce... Ona sobie, ot tyle z pana robi, (*bierze rejsbret*) ju-

żeś pan zinazany, zupełnie zmazany! Patrz pan, widzisz tu? Cóż jeszcze masz powiedzieć? Cóż jeszcze chcesz powiedzieć? czy możesz temu zaprzeczyć?

BOLLERFELD.

Powiedz mi tylko, gdzie ja się znajduję?

BALTAZAR.

Jeszcze pan jesteś w mieszkaniu pana Brecht, ale za minutę będziesz na dworze! Proszę bez dalszych korowodów, zabieraj twoje manatki, bo mój pan nie mówi z żadnym zwodzicielem.

BOLLERFELD.

Ah, tego już za nadto... głupcze!..

BALTAZAR.

My pana już dawno za nadto mieliśmy. Wynoś się, tam są drzwi... Głupcze! nie jestem głupcem, takiemu pierwszemu pustakowi i zwodzicielowi, nie pozwolę sobie głupiec powiedzieć. Mam cię za drzwi wyrzucić, rozumiesz mię? Dla tego wynoś się, wynoś się, albo stróżów na pomoc zawołam.

BOLLERFELD.

Niech cię piorun trzaśnie, ty stary ośle!..

BALTAZAR.

Stary ośle!? hej, Janie; Piotrze, Michale, Jakóbie. Czy pójdziesz precz, stary ośle!

BOLLERFELD. *(w największym gniewie)*
Mnie z domu wypędzać!

(Stróże ukazują się)

B A L T A Z A R.

Czy widzisz moją armję? proszę cię wynoś się za drzwi, albo cię przerwujemy przez parkan od ogrodu.

B O L L E R F E L D.

Nie, głowy potracili, i ja sam szalony, i tak jest nie inaczej. *(wychodząc)* Piękne przyjęcie, niech pioruny trzasną!..

B A L T A Z A R.

Za drzwi! za drzwi!.. Ha dokazałem swego! Tak wszystkim zwodzicielom będzie! Ha!

KONIEC AKTU DRUGIEGO.

AKT III.

Odległa część Wiednia. Po lewej mieszkanie panny Stengel; wszystkie okna żaluzjami zamknięte, wyjąwszy dwóch na pierwszym piętrze szeroko otwartych, do koła widać tylko drzewa)

SCENA I.

FRYDERYK, PIOTR.

PIOTR.

Tutaj łaskawy panie. *(wskazuje na dom)*

FRYDERYK.

Na pierwszym piętrze mieszka? tu gdzie okna zasłonięte?

PIOTR.

Tak jest, po tej stronie mieszka jakiś niezajomy pan który się dziś dopiero wprowa dził.

FRYDERYK.

Czy młody?

PIOTR.

Nie ma się o co lękać, stary, opasły. gniewliwy...

FRYDERYK.

Zostaw mię. *(Piotr odchodzi)*

SCENA II.

FRYDERYK. (*sam*)

A więc tam. . . . tam jesteś ty zachwycająca Emmo. Niechaj Sellen rozgości się w domu twojego ojca, pragnę tylko wzruszyć twoje serce. Kuzynka wyszła, najstosowniejsza chwila. Gdybym tylko wiedział czyli ten Anioł jest z nami w porozumieniu. (*zbliża się do drzwi*) Nic nie słyhać, okna jak zamurowane! (*śpiewa*) Gdybym mógł choć najmniejszy znak pochwycić! (*słyhać przegrywkę na fortepianie*) To ona gra, oh rozumiem cię droga luba isto-to! (*zbliża się do drzwi i słucha śpiewu tkliwej piosnki, stoi tak. że z góry nie można widzieć jego twarzy*)

SCENA III.

BOLLERFELD STRYJ, FRYDERYK.

BOLLERFELD. (*mając czapkę na głowie, ukazuje się w otwartém oknie na pierwszym piętrze*)

Piękny widok z tego domu. Cieszy mię, że tu tylko dostać mogłem pomieszkanie. Dali-bog gdybym nie był w tak złym humorze, mogłoby mi się tu podobać. (*sposstrzega Fry-*

deryka) Czego ten człowiek tam szuka pode-
drzwiami? (*mówiąc do niego głośno*) Do kogo
pan masz interes?

FRYDERYK. (*przelekły odskakuje ode drzwi i
spogląda w górę*) Ja...? mój stryju!

BOLLERFELD.

O ty ekstrakcie wszystkich niegodziwych sy-
nowców, to ty jesteś?

FRYDERYK.

Proszę cię kochany stryju....

BOLLERFELD.

Ty śniesz stawać przedemną!

FRYDERYK.

Oh Boże, pragnąłbym był z duszy uniknąć
tego. (*śpiew ciągle słyszeć się daje*)

BOLLERFELD.

A do kroćset piorunów!..

FRYDERYK.

Nie tak głośno mój stryju... na ulicy...

BOLLERFELD.

Sliczne gospodarstwo panicz prowadzi.

FRYDERYK.

Mój stryju, nie krzycz tak straszliwie...

BOLLERFELD.

Ty niegodny, chcesz twojemu stryjowi u-
sta zamknąć? Czekaj!

FRYDERYK.

W inném miejscu.

BOLLERFELD.

Zaraz tu pójdz do mnie!..

FRYDERYK.

Czego stryjaszek chce?

BOLLERFELD.

Chcę mój gniew wyrzucić na tobie.

FRYDERYK.

Byłbym głupcem gdybym po to poszedł.

BOLLERFELD.

Coś ty u Brechta narobił?...

FRYDERYK.

Ciszej na miłość Boską!

BOLLERFELD.

Coś ty tam nabroił, że starego stryja tak grzecznie przyjęli?

FRYDERYK.

Twoja sąsiadka, najlepszy, najdroższy stryju...

BOLLERFELD.

Co mnie obchodzi sąsiadka!

FRYDERYK.

Gdybyś wiedział, kto...

BOLLERFELD.

Byłoby to przyjęcie... tak jak gdybym ja był tyle wart co i ty i tak jest nie inaczej!

FRYDERYK.

- Kochany stryju!

BOLLERFELD.

Nagadano mi niegrzeczności!

FRYDERYK.

To już za wiele...

BOLLERFELD.

Ze ja uwodzę serca dziewcząt...

FRYDERYK.

Szkaradna potwarz!

BOLLERFELD.

Za drzwi mię wyrzucono.

FRYDERYK.

Biedny stryjasek! (*do siebie*) Tam Sellen musiał coś...

BOLLERFELD.

Jak tylko wymieniłem nazwisko Bollerfeld... tyś winien wszystkiemu.

FRYDERYK.

Chcę odpokutować.

BOLLERFELD.

Chcesz być wydziedziczonym?

FRYDERYK.

O tém wcale nie myślałem.

BOLLERFELD,

Chcesz więc zaślubić Ennę Brecht?

FRYDERYK.

Gdybym się podobał temu Aniołowi...

BOLLERFELD.

Stań się porządnym człowiekiem!

FRYDERYK. (*głośno przy oknie*)

Miłość już mię takim uczyniła. (*śpiew ustaje*)

B O L L E R F E L D .

Radzę ci, bo inaczej nie chcę wiedzieć o tobie. Teraz idź do Emmy, wypowiedaj się, przyrzecz poprawę. Ale gdzie tam... Ten wie-
trznik z żadną panną rozsądnie mówić nie bę-
dzie. Cóż więc jej powiesz?

FRYDERYK. *(do okien Emmy)*

Powiem jej: Ukończ najdroższa moje cier-
pienie, nie ukrywaj przedemną twojej pięknej
twarzy...

B O L L E R F E L D .

Tak,.. żeby...

FRYDERYK.

Milczenie, najlepszy stryju... która się raz tak
przyjaźnie do mnie uśmiechała. Jeżeli ci się
wydaję lekkomyślnym, miłość uczyni mię po-
wolnym i cichym. Jeszcze nigdy tak nie ko-
chałem...

B O L L E R F E L D .

Oh kłamiesz!

FRYDERYK.

Emmo! Emmo! wiem, że jesteś sama; ukaz
mi się na chwilę, jeżeli moje cierpienia zdo-
łały wzruszyć twoje serce, niech zobaczę
uszcześliwiająca mię twoje oblicze. Czy sły-
szysz mię Emmo?

B O L L E R F E L D

Cóż on, mnie czyni miłosne oświadczenie?
(*głośno*) Już dosyć tego!

F R Y D E R Y K.

Cicho drogi stryju... teraz nadchodzi rzecz najważniejsza, o tobie.

B O L L E R F E L D.

O mnie bardzo ciekawy.

F R Y D E R Y K. (*głośno*)

Oh widzę cię!... droga istoto, wiedz, że jesteś mi przeznaczoną od mego kochanego stryja, który dziś właśnie przyjechał. On nie jest tak surowym jak się wydaje, i mamże go nie kochać, kiedy szczęścia mojego pragnie? (*Bollerfeld chce mu przerwać*) Ciszej. Daj mi najmniejszy znak, że mam ubiegać się o pozyskanie łaski ojca, a ja natychmiast pośpieszę do niego aby cię powitać jak moją narzeczoną. (*z pomiędzy żaluzji wypada mały bukiecik*)

B O L L E R F E L D,

Ten szalenciec z takim do mnie przemawia zapalem jakbym ja był panną i tak jest nieinaczej. Teraz trzpiocie udaj się prędko do pana Brecht, dowiedz się w jakim są stanie rzeczy, staraj się poprawić twoje szalone sprawy

z Emmą się ożenić, albo nie ukazuj się nigdy przedemną. (*odchodzi od okna*)

SCENA IV.

FRYDERYK. (*sam podnosi bukiet i całuje go*)

Wy woniejące świadki mojej nadziei nie odstępujcie mię dopóty, dopóki téj która mi was dała do serca mojego nie przycisnę. (*chce odejść i napotyka Sellena*)

SCENA V.

SELLEN, FRYDERYK.

FRYDERYK.

Do krocset katów! a ty zkad się tu wziąłeś?

SELLEN.

Właśnie spotkałem Piotra...

FRYDERYK.

Zkadże ta niespokojność?

SELLEN.

Powiedz na Boga, coś ty uczynił jak złęgo panu Brecht i jego córce?

FRYDERYK.

Ciszej, nie mów tak głośno.

SELLEN.

Oddalono mię z domu.

FRYDERYK.

Nie gniewaj się, ale ja sam zaślubiam moją narzeczoną.

SELLEN.

Nie posiadając jej serca?

FRYDERYK.

Jej serca... patrz... (*pokazuje mu ukradkiem kwiaty*) To mam od niej.

SELLEN. (*głośno*)

Od Emmy?

FRYDERYK.

Cicho... mów cicho...

SELLEN.

Ona ci dała te kwiaty (*głośno*) Emma Brecht?

FRYDERYK.

Tak jest, tak od niej.

SELLEN.

Ha! a mnie oddalono!

FRYDERYK.

Biedny przyjacielu, przecież dwóch zaślubić nie może.

SELLEN.

Ale i ty nie będziesz jej mężem.

FRYDERYK.

Przeciwnie, będę nim.

SELLEN.

Jutro znowu będzie miała innego.

FRYDERYK,

Jakto?

SELLEN.

Obludna fałszywa... wiara!...

FRYDERYK.

Cicho... Byłeś u niej?

SELLEN.

Ojciec sam ją do mnie przyprowadził.

FRYDERYK.

Byłeś na wsi?

SELLEN.

Naturalnie.

FRYDERYK.

Dziś rano?

SELLEN.

Tak, dziś.

FRYDERYK.

Teraz jest tu.

SELLEN.

Gdzie?

FRYDERYK.

W mieście.

SELLEN.

Niepodobna!

FRYDERYK.

Kochany Sellen, nie mogę ci już nic więcej powiedzieć. (*nieco ciszej*) Przekłete zdarzenie... ta o której ci mówiłem, która całe moje serce posiada, jest Emma Brecht.

S E L L E N.

Co mówisz?

F R Y D E R Y K.

Musisz się pocieszyć biedny przyjacielu. Ona
mię kocha prawdziwie... patrz, ten bukietik
rzuciła mi z pomiędzy żaluzji.

S E L L E N.

Zpomiędzy jakich żaluzji.

F R Y D E R Y K.

Tu z góry. *(wskazuje ukradkiem)*

S E L L E N.

Więc ona jest teraz tu?

F R Y D E R Y K.

Zamknięta, straszliwie strzeżona; a tam gdzie
okna otwarte mieszka stryj.

S E L L E N.

I ona jest u niego?

F R Y D E R Y K.

Tylko jedna ściana ich przedziela.

S E L L E N.

Dla czegoż zamknięta?

F R Y D E R Y K.

Alboż ja wiem?

S E L L E N.

I ona ci kwiaty rzuciła?

F R Y D E R Y K.

Tak; tak, ale teraz muszę iść...

S E L L E N. *(wstrzymując go)*
Zapewne, przypadek...

FRYDERYK.

Wcale nie; prosiłem jej o jakąkolwiek oznakę jej uczuć.

SELLEN.

Gdzie?

FRYDERYK.

Tu, na tem miejscu.

SELLEN.

I ona słuchała?

FRYDERYK.

Tak, za żaluzjami.

SELLEN.

A stryj?

FRYDERYK.

Ten także słyszał! on sobie tego życzy.

SELLEN.

Gdzież idziesz?

FRYDERYK.

Do jej ojca.

SELLEN.

Nie bardzo cię tam przyjmie łaskawie; albowiem w chwili, kiedy mię wypraszał stary służący, nie najpiękniejsze dawał ci pochwały.

FRYDERYK.

Niech ja się tylko pokażę. Stryj jest za mną. Panna także, ojciec mi ją przyrzekł. Resztę polecam mojemu opiekuńczemu bóstwu, przypadkowi, on tę sprawę w najlepszy tór po-

wiedzie. Nie gniewaj się na mnie drogi przyjacielu, żądaj czego chcesz, ale mojej ulubionej, niech mię kaci porwą, odstąpić ci nie mogę. Bywały zdarzenia, że mężowie mniej dbali o zony, ale co o narzeczone prawie wszyscy zazdrośni. Czekaj więc cierpliwie... (*spiesznie wychodzi*)

SCENA VI.

SELLEN. (*sam*)

Czy podobna? Jeżeli jego opiekuńczym bóstwem jest przypadek, moim jest szatan który ukazuje mi uśmiechającą się przyszłość, aby mię przy samym wstępie odepchnąć. Emmo, Emmo! Miałażby ona tylko przez przyrusek sprzyjać Bollerfeldowi? Na co się Fryderyk odważył i ja się ośmielę. Wątpliwość przykrzejsza niż pewne nieszczęście. (*idzie pod okna*) Emmo! Emmo! (*patrzy w górę, żaluzja otwiera się*) Żaluzja się ruszyła, tak, biała postać... to ona!.. Emmo! to ty, dobrze dla ciebie, że nie mogę zobaczyć twojego oblicza, cóżbym na niem wyczytał, zarumienienie wstydu? (*Żaluzja zamyka się*)

SCENA VII.

STRYJ BOLLERFELD, w oknie, SELLEN.

BOLLERFELD. (*zdziwiony*)

Panie, panie, co znaczą te treny romantyczne na ulicy?

SELLEN. (*przestraszony*)

Stryj! ha muszę dowiedzieć się ostatecznie. (*głośno*) Podśłuchałeś mię pan; na próżnobyć więc, zmyślał przed nim prawdę. Miej litość nad udręczonym sercem i powiedz mi; czy Emma Brecht jest w tym domu?

BOLLERFELD.

Tego nie wiem.

SELLEN.

Pan tego nie wiesz?

BOLLERFELD.

Dopiero przed godziną tu się wprowadziłem.

SELLEN.

Rozumiem, i ona z panem tu przybyła.

BOLLERFELD.

Kto?

SELLEN.

Emma.

BOLLERFELD.

Ze mną?

SELLEN.

I pan ją trzymasz ukrytą jak w więzieniu.—
Jestże to postępek człowieka honoru?

BOLLERFELD.

Kogóż ja trzymam w ukryciu?

SELLEN.

Emmę Brecht, z którą ja muszę mówić pomimo woli pana. Nie lękam się nikogo, bo wiem, że Emma mię kocha.

BOLLERFELD.

Czego pan chcesz istotnie?

SELLEN.

Czego ja chcę? nie udawaj pan. Wiem wszystko. To pan przez rozmaite podstępny pragniesz przywieść ją do tego aby zaślubiła Bollerfelda.

BOLLERFELD. (*w gniewie*)

Mój mospanie...

SELLEN.

Nawet na to zezwolić nie chcesz aby mogła żaluzję otworzyć.

BOLLERFELD.

Nie wiem czy się mam śmiać, czy gniewać.

SELLEN.

Kwiaty pan zrzuciłeś...

BOLLERFELD.

Kwiaty, ja...tak...ma się rozumieć.

SELLEN.

Tak, tak pan zrzuciłeś; Emma nie o tem nie wie.

BOLLERFELD.

Emma, o moich kwiatach — nie, o tém i ona także nic nie wie, he, he.

SELLEN. (*w gniewie*)

Śmieję się pan ile 'ci się podoba, ja idę natychmiast do jej ojca, do brata pańskiego...

BOLLERFELD.

Do mojego brata, ha, ha, ha. Ten człowiek zwarzjował.

SELLEN.

Tak, powiem mu jak jesteś nieludzkim, a teraz śmieję się do woli stary obmierzły szatanie! (*odchodzi*)

SCENA VIII.

BOLLERFELD. (*sam*)

Ah, do kroć sto tysięcy piorunów!...tem mię dotknął do żywego!.. czekaj... ja szatan... i tak jest nie inaczej. (*w gniewie*) Kto ty jesteś?... Poszedł... Co za przekłete zdarzenie! tu mię z domu wypędzają, ten mi czyni oświadczenie miłosne, ten mię szatanem nazywa... Ale do kroćset katów kto mieszka obok mnie, muszę się na koniec dowiedzieć, wspominał o Emmie Brecht... (*odchodzi i okno zamyka*)

SCENA IX.

BALTAZAR. (*wchodzi zwolna*)

No, otóż masz! kiedy człowiek pragnie' najlepiej zrobić, buch, wyplata głupstwo aż miło. Wyrzuciłem za drzwi nie tego co było potrzeba. Bollerfeld... czy ja mogę mu z nosa wyczytać, czy on jest ten, czy nie ten. Jeżeli mi nie przebaczy, mam utracić służbę. Na drugi raz musi mi pan dać opis osoby, której mam sprawić suchą wannę; bo Bellerfeld tak brzmi jak Bollerfeld.., a co się tycze zasadzek czynionych na dziewczęta, to starzy w tym względzie często są szaleńsi od młodych. Otóż on z domu wychodzi... nie śmiem mu się pokazać; podsłuchajmy cokolwiek w jakim jest humorze. (*ukrywa się za dom*)

SCENA X.

BALTAZAR ukryty, BOLLERFELD.

BOLLERFELD. (*wychodzi z domu, potem spogląda w górę do okien Emmy*)

BALTAZAR. (*zupełnie w głębi*)

Tak, to on...

BOLLERFELD.

Nic nie widzę. (*zbliżając się do domu*)
Jest tam kto?

BALTAZAR.

Co on tu czynić myśli.

BOLLERFELD.

Ani żywej duszy. (*mocniej*) No! pozwól
niech cię zobaczę. (*żałuzja podnosi się cokol-
wiek*) Zdaje mi się, że jakaś biała figurka...
(*mówi w górę*) Jesteś panną Brecht, ja nazy-
wam się Bollerfeld...

BALTAZAR.

A do pioruna!...

BOLLERFELD.

Możesz mi zaufać. Aby cię przekonać
o moich dobrych względem ciebie zamiarach
powiem ci moje lata....

BALTAZAR.

O łotrze!

BOLLERFELD.

Daj mi tylko jaki znak, że jesteś panną
Brecht... Co?... Jesteś nią, córką pana Brecht,
który teraz mieszka w swoim wiejskim domu?
He? nie rozumiem. Aha. Tak. Dosyć mi na
tém. Biedne dziecię w istocie zamknięta. Co
u tego Brechta w głowie, że mię do siebie
wpuścić nie chce.

B A L T A Z A R.

Co w głowie? rozum — ty uwodzicielu.

B O L L E R F E L D.

Kazał mię wypędzić z domu, a ja miałem tak wyborne zamysły.

B A L T A Z A R.

Poczekaj, przyjdź no jeszcze z twojemi zamysłami. (*czyni poruszenie bicia*)

B O L L E R F E L D.

Co mówisz?.. lube dziecię, zrzuc na dół, ..

B A L T A Z A R.

Cóż ona mu tam znowu ma zrzucić? (*z pomiędzy żaluzji wypada list*)

B A L T A Z A R.

No proszę, jakie gusta kobiet! żeby też nasza panienska załochała się w takim starym niedoładzie!

B O L L E R F E L D. (*który tymczasem podjął list*)

»Panu Bollerfeld starszemu.« Podkreśliła ten wyraz starszemu. (*rozpieczętował i czyta z cicha*)

»Łaskawy panie! Błagam cię, nie uważaj mojego postępkę ze złej strony.«

B A L T A Z A R.

Przekłęcie, nie dosłyszec nie mogę.

B O L L E R F E L D.

»Ojciec mój największe ma upodobanie w wynajdowaniu osób chorych, i dla tego mnie oddał w opiekę kuzynki, przy której najpiękniejsze dni mojego życia w smutku upływać muszą. Kocham synowca pana dobrodzieja... Dowiedziałam się, że sprzyjasz naszym wzajemnym uczuciom; staraj się więc zniszczyć zamiar mojej cieniężycielki, która oddała każdą rozmowę między mną i moim ojcem, z obawy, abym nie zniweczyła jej pomyslniej nadziei odziedziczenia wszystkiego po moim ojcu. Dziś pierwszy raz zostawiła mnie samą. Spiesz się pan i ratuj we mnie córkę, (głośno) która najtkliwszą miłością przez całe życie wypłacać ci się będzie. Emma Brecht.«

B A L T A Z A R.

Najtkliwszą miłością!

B O L L E R F E L D.

Drogie dziecko, zaufaj mi. Ja pochwalam twoje uczucia.

B A L T A Z A R.

Bardzo wierzę.

B O L L E R F E L D

I chociaż to już w moim wieku będzie się śmieszne, wydawało, przedsięwziętem stale,

dziś bez żadnych namysłów wykraść cię. A jak staniesz przed ojcem z twoim narzeczonym, cóż mu pozostanie uczynić; bez zwłoki dać pozwolenie i błogosławieństwo. (*wchodzi do domu, żaluzja zamknęła się*)

SCENA XI.

BALTAZAR. (*sam*)

Ah ty alkoholu wszystkich oszustów! I ja stary sługa mam go prosić o przebaczenie?!— Nie, chociażby mi przyszło i chleb utracić! Chce stanąć przed panem Brecht. No, wiem jak mu będzie, temu staremu barezystemu narzeczonemu, ja go znowu za drzwi wyrzucę.— Ale do tego nie przyjdzie. Ho! ho! my przeszkodzimy temu wykradzeniu, słyszałem, widziałem. Tu już nie ma żadnego wybiegu. On ma względem niej dobre zamiary, już ja wiem co on przez to rozumie; o nie tacy my głupi—czekaj, dam ja ci pamiątkę. Zadziwi was stary Baltazar! (*odchodzi*)

(Przedpokój w domu Brechta)

SCENA XII.

FRYDERYK BOLLERFELD, SŁUŻĄCY.

S Ł U Ż Ą C Y.

Czy mogę zapytać o nazwisko pana?

FRYDERYK.

Jak to?

S Ł U Ż Ą C Y.

Dano nam dwa parole, kto je wymówi, musimy go natychmiast oddalić.

FRYDERYK.

I jakież są te parole?

S Ł U Ż Ą C Y.

Nazwisko Bollerfeld i Sellen.

FRYDERYK.

Czy tak? nie, ja się tak nie nazywam.

S Ł U Ż Ą C Y.

Jakież tedy pańskie nazwisko?

FRYDERYK.

Nazywam się... ha! przekłęcie... jakżeż się nazywam?

S Ł U Ż Ą C Y.

Przecież pan nie zapomniałeś własnego nazwiska?

FRYDERYK.

Broń Boże! nazywam się... jednem słowem, nazywam się Fryderyk.

S Ł U Ż Ą C Y.

A jakież pan masz nazwisko?

FRYDERYK.

Nie mam.

SŁUŻĄCY.

To być nie może, przecież każdy musi mieć imię i nazwisko...

FRYDERYK.

Ma się rozumieć, słyszysz więc. *Nie mam, Fryderyk Nie mam* nazywam się.

SŁUŻĄCY.

Nie... To mi się zdaje być podejrzaném...
Pan *Fryderyk Nie mam* bardzo dobrze. (*odchodzi na stronę oglądając się za siebie*)

SCENA XIII.

FRYDERYK, EMANUEL BRECHT, SŁUŻĄCY (*który do środka odchodzi*)

EMANUEL.

Czegóż pan żąda?

FRYDERYK.

Czy pan lubisz długie przemowy?..

EMANUEL.

Przeciwnie, wesoło i ucziwie, to moje go-
dło.

FRYDERYK.

Nazywam się.

EMANUEL.

Pan *Nie mam*.

FRYDERYK.

Tak jest, to ma znaczyć że nie mam nazwiska.

EMANUEL.

Rzecz szczególna.

FRYDERYK.

Jeżeli tylko co mam coby się ludziom nie podobało, natychmiast odrzucam.

EMANUEL.

Jak ja to mam rozumieć?

FRYDERYK.

Przeciwno mojemu imieniu, nie masz pan najmniejszego zarzutu; imię moje Fryderyk.

EMANUEL.

Żadnego.

FRYDERYK.

Niechże więc pan będzie łaskaw nazywać mię Fryderyk.

EMANUEL.

Mnie się zdaje, że Dziwak byłoby stosowniejsze.

FRYDERYK.

Pan dobrodziej masz córkę?

EMANUEL.

Tak jest.

FRYDERYK.

Emmę...

EMANUEL.

Tak się nazywa.

FRYDERYK.

Powiedzże mi pan teraz, czy Fryderyk i Emma, nie zdają się być utworzeni dla siebie?

EMANUEL.

Wytłómacz się pan jaśniej.

FRYDERYK.

Emma jest najmilszą istotą, i nie ma w tém nic dziwnego, jest córką pana.

EMANUEL.

Przystąpmy do rzeczy.

FRYDERYK.

A więc krótko, w dwóch słowach... kocham Emmę... króciuteńko, nie prawdaż; i już wiesz pan wszystko.

EMANUEL.

Tego panu zabronić nie mogę.

FRYDERYK.

Chcę się z nią ożenić.

EMANUEL.

Aby się ożenić, trzeba żeby dwoje chciało. Najprzód...

FRYDERYK.

Emma... Ona chce.

EMANUEL.

Moja córka!

FRYDERYK.

Jak już miałem honor powiedzieć, ja także chcę, teraz pan tylko powiedz, że także chcesz, a rzecz skończona!

EMANUEL.

Pan jesteś żyjącą zagadką!

FRYDERYK.

Z rozwiązania tej zagadki będziesz pan zadowolony. Nie mówię nic o majątku...

EMANUEL.

Nie pytałem o to. Czy jesteś uczciwym?..

FRYDERYK.

Nadzwyczajnie.

EMANUEL.

Tak każdy mówi. (*do siebie*) Podobał mi się ten chłopiec, ciekawym co Emma powie.

FRYDERYK.

Ona już powiedziała.

EMANUEL.

Niepodobna.

FRYDERYK.

Otrzymałem od niej bukietek.

EMANUEL.

A filutka! Zdaje się jakby trzech zliczyć nie umiała. Żadnej kobiecie ufać nie można, więc ona i panu także uczyniła nadzieję.

FRYDERYK. (*uważnie*)

I mnie? także?

E M A N U E L.

To musi raz wyjść na jaw! Dziś dopiero dostrzegłem, że coś zaszło między nią a...

F R Y D E R Y K.

Do pioruna, a??

E M A N U E L.

Niejakim młodym Bollerfeld.

F R Y D E R Y K, (*śmiejąc się*)

Z nim?

E M A N U E L.

Pan go znasz?

F R Y D E R Y K.

Trochę.

E M A N U E L.

Nic dobrego.

F R Y D E R Y K.

Oh!

E M A N U E L.

Wietrznik!

F R Y D E R Y K.

No!

E M A N U E L.

Pustak, łotr!

F R Y D E R Y K.

Ha!

P. S T E N G E L.

On jej nigdy posiadać nie będzie?

F R Y D E R Y K.

Nie?

E M A N U E L.

Zdawało mi się, że ona go kocha.

F R Y D E R Y K.

Zdawało się, że go kocha?

E M A N U E L.

Czy ona panu wistocie bukiet podarowała?

F R Y D E R Y K. (*dobywając z zanadrza*)

Oto go pan masz.

E M A N U E L.

A więc wszystko było udanie. Panie *Fryderyku* *Nie mam*, jeżeli jesteś uczciwym człowiekiem, będzie mi bardzo przyjemnie połączyć cię z moją córką. Czy wiesz pan dla czego?

F R Y D E R Y K.

No?

E M A N U E L.

Zeby temu nic dobrego Bollerfeldowi figla wypłatać.

F R Y D E R Y K.

O to, to, wypłatamy mu figla.

E M A N U E L.

Wiesz pan co, napisz do mojej córki.

F R Y D E R Y K.

Bardzo chętnie.

E M A N U E L.

Napisz, że mi się nie podobają te uczucia że jestem barbarzyńcą, nie ludzkim, napisz w stra-

szliwym sposobie... Napisz przytém, że nie możesz żyć bez niéj, i proś aby wieczorem o ósméj godzinie była w ogrodzie; że ją chcesz wykraść. Rozumiesz; ale tylko żartem wykraść, bo naprawdę prosiłbym, żeby się to nie stało. Odpowiedz ja podchwyczę. Jeżeli przyjdzie, i siadasz jej serce, ja niby niespodzianie was znachodzę; przez chwilę udam rozgniewanego, ona się usprawiedliwia...i nakoniec daję się przeprosić.

FRYDERYK.

Więc pan pozwalasz, chcesz?...

EMANUEL.

Tak, tak.

FRYDERYK

I moje nazwisko nie będzie przeszkodą?

EMANUEL.

Nazywaj się jak chcesz, abyś tylko był uczciwym człowiekiem, bo to w moich oczach będzie zawsze najpiękniejszym nazwiskiem.

FRYDERYK.

Czy mam tu napisać?

EMANUEL.

Ma się rozumieć. Siadaj tam. (*Fryderyk siada*) Przyjemny człowiek! Zdaje się cokolwiek lekkomyślny, ale tacy miewają najlepsze ser-

ca, i ja byłem pustakiem a dla tego byłem dobrym mężem. Przed wszystkiem muszę mojej Emmy doświadczyć. Filutka! no, że jej nie wykradnie, to-moje staranie nawet sędzę, że ona mu nie odpowie. Apropos! (*do Fryderyka*) Powiedz, że mi jakimże sposobem te kwiaty do twoich rąk się dostały?

FRYDERYK.

Zrzuciła mi je z okna.

EMANUEL.

Niechże ci więc i odpowiedź zrzuci jak można najprędzej.

FRYDERYK. (*ciągle pisząc*)

Dobrze!

EMANUEL.

Czy skończyłeś już?

FRYDERYK.

Już.

EMANUEL.

Ciekawym... przeczytaj mi...

FRYDERYK.

Wszystko oprócz podpisu. (*czyta*) »Najdroższa Emmo!... życzenia moje srodze zostały zawiedzione, potwarz, czy też omyłka uprzedziła twojego ojca przeciw mnie, odjął mi zupełną nadzieję nazywania cię kiedyś moją. Jeżel!

prośby najszczerzej miłości mają jaką władzę nad tobą, przybądź dziś wieczór o ósmej godzinie do ogrodu, wszystko się wyjaśni, i przekonasz się, że jestem i wiecznie pozostanę twoim wiernym Fryderykiem Bo... (*chce przeczytać Bollerfeld ale się miarkuje i czyta*) Nie mam »odpowieź zrzuc oknem» a niezawodnie dostanie się do rąk moich.»

EMANUEL.

Dobrze. Teraz zapieczętuj!

FRYDERYK. (*pieczętuje swoją pieczętką*)

EMANUEL.

Bądźże o ósmej godzinie w ogrodzie. Jeszcze chwilę!... (*patrzy mu w oczy*) Masz w twojej twarzy coś takiego co mi się podobają... pozwól mi więc mieć staranie o dalszym twoim losie.

FRYDERYK.

Proszę jcszcze o zapewnienie, że jeżeli Emma mię kocha, moje nazwisko nie będzie przeszkodą.

EMANUEL.

Już przyrzekłem, nie cofam nigdy mojego przyrzeczenia... To mi wszystko jedno, jakie litery składają twoje nazwisko... ale, (*poka-*

żując *na serce*) tu musi być: »dobrze« napisano., a o tym przekonaj mię.

FRYDERYK. (*z serca*)

Jestem dobrym.

EMANUEL. (*wstrząsając jego rękę*)

Wierzę ci. Uściskaj mię, a teraz wynoś się czempredziej.

(*Fryderyk wybiega*)

SCENA XIV.

EMANUEL później SŁUŻĄCY.

E M A N U E L.

Jakóbie!

SŁUŻĄCY. (*wchodzi*)

E M A N U E L.

Weź ten bilet, oddaj go mojej córce, powiedz, że go przyniósł jakiś pan nieznajomy.

S Ł U Ż Ą C Y.

Dobrze panie. (*odchodzi*)

E M A N U E L.

Teraz trzeba pilnować bacznie, czy nie przyjdzie z góry jaka ekspedycja. (*otwiera okno i wychyla się uważając*) Czekał ty mała psoto, przedemną udaje obojętną dla wszystkich

mężczyzn, a bukiety umie zrzucić. Jeszcze nie widać.

SŁUŻĄCY. (*wchodzi*)

Oddałem list pannie, przeczytawszy go powiedziała: Nie wspominaj nic o tym mojemu ojcu.

E M A N U E L.

Dobrze, zostań. (*wygląda za okno*) Jeszcze nie, byłem pewny, że ten pustak tylko żartuje. Do kroćset czartów! otóż coś leci! Biegaj prędko, i przynieś ten świstek nim go zobaczy.

SŁUŻĄCY. (*odchodzi*)

E M A N U E L. (*za okno*)

Na lewo tam, tam! Czy jest kto na górze w oknie?... Dobrze prędko. (*idzie na przeciw służącego, który oddawszy mu karteczkę odchodzi. Czyta ciekawie z żywością*)

»Mówiłeś z moim ojcem? Będę więc o ósmej godzinie w ogrodzie, abyś mi mógł wyjaśnić wszystko? Emma» Ah złapałem cię. Rendez-vous... bukiety... wykradzenie, małżeństwo, koniec tej śpiewki. Vivat, niech żyje amor, czyli taki pustak jak i ja, tylko z tą różnicą, że młodszy.

SCENA XV.

TOBJASZ BRECHT, EMANUEL BRECHT.

TOBJASZ. (*z pokoju*)

Cicho, kuzynka śpi!

EMANUEL.

Eh co mi tam, niech sobie idzie do domu spać.

TOBJASZ.

Jesteś prawdziwie *perpetuum mobile*.

EMANUEL.

No już Emma pewno idzie za męża.

TOBJASZ.

Znowu?...

EMANUEL.

Nie dziw się, wykradną ją.

TOBJASZ.

Wyście wszyscy głowy potracili. Jakto i ty pozwalasz tak ni ztąd nizowąd wykraść ją?

EMANUEL.

Kiedy bo ja to sam ułożyłem; bilet kazałem doręczyć, na który ona odpowiedź oknem wyrzuciła. Moją córkę wykradną, ah jakżem szczęśliwy!

TOBJASZ.

Piękne wychowanie dzieci!

EMANUEL.

Lepsze od twojego. Młode dziewczę zamknąć

między czterema murami z taką starą sekutnicą jak twoja kuzynka.

T O B J A S Z.

Cicho.

E M A N U E L.

Daleko rozsądniej pozwolić ją wykraść.

P. STENGEL. (*za sceną*)

Kuzynku, kuzyneczku!

T O B J A S Z.

Obudziła się.

SCENA XVI.

P. STENGEL, POPRZEDZAJĄCY.

P. STENGEL.

Zdrzymałam się cokolwiek.

T O B J A S Z.

Czy ci teraz lepiej?

P. STENGEL.

Nie, puls jeszcze mocno bije... drganie w oczach...

T O B J A S Z.

Będę cię magnetyzował.

E M A N U E L.

Jałym się na to nie odważył. Kuzynko, ponieważ tu zostajesz, donoszę ci, że moją Emmę dziś wykradną.

P. STENGEL.

Wielki Boże... ah jak serce bije!!

EMANUEL. (*n. s.*)

To bicie serca już się na nic nie przyda.

P. STENGEL.

Wykradają!

EMANUEL.

Tak za mojem pozwoleniem; jeżeli o godzinie ósmej wieczorem będzie jaki hałas w ogrodzie, ja będę onego sprawcą.

P. STENGEL.

Czy i mnie zagraża jakie niebezpieczeństwo!

EMANUEL.

O tem nic nie wiem, i wątpię bardzo...

P. STENGEL.

A czy będą strzelać?

EMANUEL.

Może kartaczami?

P. STENGEL.

Kiedy tak, będę się przypatrywała temu wykradzeniu.

TOBJASZ. (*wesolo*)

Każemy w piecu napalić i otworzymy okno.

EMANUEL.

Muszę udźrczyć trochę moją małą trzpiotkę.
(*odchodzi*)

P. STENGEL.

Mnie jeszcze nigdy nie wykradano.

T O B J A S Z.

I mnie nie?

P. S T E N G E L.

Jestem za słabą do tego.

T O B J A S Z.

I ja również.

P. S T E N G E L.

Czujeszli się teraz dysponowanym...?

T O B J A S Z.

Do napisania testamentu? Im prędzej tem lepiej kochana kuzynko; pójdźmy zacząć. *(poda je ję rękę i uszedłszy kilka kroków zatrzymują się)*

P. S T E N G E L.

Ah..!

TOBJASZ. *(patrzac na nią pełen żalu)*

To nędzne życie. *(znowu postępują parę kroków)*

P. S T E N G E L.

Oh! *(staje znowu)*

T O B J A S Z.

Kuzynko, i ty już nie długo pożyjesz na tym świecie. Na przyszły rok już ciebie nie będzie, mego brata także, ten zgaśnie jak świeca, ci młodzi także pomrą, wszyscy umrą... na wieki wieków!., *(odchodzą oboje)*

SCENA XVII.

BALTAZAR. (*wchodzi spiesznie*)

Piękne rzeczy! prześliczne rzeczy! komuż
tu naprzód powiedzieć...

SCENA XVIII.

BALTAZAR, CÓRKA EMANUELA. (*chce przejść
przez scenę; widać w jej twarzy pomieszanie i
niepewność*)

BALTAZAR.

Łaskawa panienko!

CÓRKA EMANUELA.

Czego chcesz?

BALTAZAR.

Okochana panienko!

CÓRKA EMANUELA.

Cóż ci jest?

BALTAZAR.

Oh co się tu dzieć będzie! widziałem na wła-
sne oczy.

CÓRKA EMANUELA.

Jesteś nudny gawęda.

BALTAZAR.

Z okna wyrzucono bilet miłosny.

CÓRKA EMANUELA. (*uważnie*)

Co?

BALTAZAR.

On go podniósł, chce ją wykraść... chce ją...
czy ja wiem...

CÓRKA EMANUELA.

Nie wyrzucono żadnego biletu miłosnego
z okna, rozumiesz mię. Jeżeli widziałeś co bia-
łego lecącego... to zapewne motyl.

BALTAZAR.

Tak motyl zapieczętowany.

CÓRKA EMANUELA.

Nie wspominaj o tem ani słowa mojemu oj-
cu. Na drugi raz lepiej otwieraj oczy, i nie-
przypuszczaj sobie takich głupstw do głowy.
(wychodzi do ogrodu)

SCENA XIX.

BALTAZAR. (*sam*) (*potem*) TOBJASZ
i P. STENDEL.

BALTAZAR.

Aha i ta należy do zmywy! Nic nie szkodzi,
ojciec dobrodziej będzie lepiej znał się na mo-
tylach. Powiem mu. (*idzie do drzwi pokoju*
gdzie są P. Stengel i Tobjasz, i puka)

TOBJASZ. (*wewnątrz*)

Co tam?

BALTAZAR. (*otwiera drzwi*)
Mam paņu coś donieść.

TOBJASZ. (*wewnątrz*)
Zamknij drzwi, nie mamy czasu.

BALTAZAR.
Proszę jak najpokorniej, interes wielkiej wagi.

P. STENGEL. (*wychodzi z pokoju*)
Mój Boże, cóżby to być miało?

BALTAZAR.
Co się tu dzieje, wszystko słyszałem... pannę wykradną, dziś w wieczór jeszcze.

P. STENGEL.
Jak można było nas trudzić taką drobnostką? aby tylko nie strzelano, nie mam nic przeciwko temu, ja sama będę się przypatrywała. Czyń tak jakbyś o tym nie wiedział. (*odchodzi*)

BALTAZAR.
Ah przekłęcie! i ta nie ma nic przeciw temu! i ta należy do zмовy, ale dopóty nie będę spokojny, dopóki się ojciec o tym nie dowie. (*idzie do drzwi, otwiera*) Panie Brecht, proszę, na słowo tylko.

TOBJASZ. (*przychodzi*)
Na miłość Boską, zostaw mi choć chwilę spokojności, właśnie mój testament piszę.

B A L T A Z A R.

Czy i pan nie masz nic przeciwko temu, jeżeli panna Emma ucieknie, jeżeli ją wykradną?

T O B J A S Z.

Niech tylko nie zapomni wziąć salopy z futrem i ciepłego obuwia, aby się nie zaziębić; i niech przed odjazdem napije się herbaty, z resztą nie będę miał nic przeciwko temu. (*odchodzi*).

B A L T A Z A R.

Ha, świat się przewrócił do góry nogami! Jeżeli oni wszyscy nie poszaleli, to ja nie jestem Baltazarem.

SCENA XX.

EMANUEL. BALTAZAR.

EMANUEL. (*wchodząc*)

Ty znowu tu?

B A L T A Z A R.

Ale Bóg widzi panie, to nie był motyl.

E M A N U E L.

No, a więc co innego, może gołąb'.

B A L T A Z A R.

Nie panie, to był papier... papierowy papier! widziałem go jak leciał! a panna Emma kazała mi powiedzieć, że to był motyl.

EMANUEL.

Aha! (*głośno*) Bo też był motyl.

BALTAZAR.

Tak, motyl stał na dole i podniósł list, przysięgam Bogu list miłosny.

EMANUEL.

Co ty się znasz na listach miłosnych?

BALTAZAR.

On chce z nią uciec... ten motyl... chce ją wykraść...

EMANUEL. (*śmiejąc się*)

I jaby to uczynił, gdybym był zakochany.

BALTAZAR. (*patrzy na niego z otwartymi ustami*)

Pannę Emmę chce wykraść!

EMANUEL.

No już wiemy. Czyń tak, jakbyś nic nie widział, nic nie słyszał. Co ma być wykradzonym, niech wykradną w Imię Boskie, nie przeszkadzaj, i gdybym ja nawet wołał: Baltazar! Baltazar! trzymaj! łapaj! Ani rusz się z miejsca. Bąc głuchy niemy i ślepy na to wszystko co się wydarzy; bo im więcej będzie zamieszania, tém przyjemniej mi będzie, tém bardziej się ubawię. (*odchodzi*)

SCENA XXI.

BALTAZAR. (*sam*)

No teraz mój rozum ogłupiał zupełnie! Panna będzie wykradzioną jak się tylko zmierzchnie. *Hm... hm...* to się podoba wesołemu panu Brecht, temu hyrlakowi także się podoba, delikatnej kuzynce także się podoba, obojgu wykradającym także zapewne podobać się będzie, no, i jeżeli i wam się podoba, to i ja także nie mam nic przeciwko temu.

KONIEC AKTU TRZECIEGO.

AKT IV.

(Ogród przy wiejskim domu Brechta. Scena jakby oświetlona blaskiem księżycy.)

SCENA I.

SELLEN. *(sam, wchodzi)*

Wszystkie drzwi otwarte. Muszę mówić koniecznie z ojcem Emmy, tylko błąd i nieporozumienie mogły go tak uprzedzić przeciwko mnie. Zwykle w wieczór przechadza się po ogrodzie, jak tylko przyjdzie, zbliżę się do niego bez obawy. Od niegrzeczności stróżów ta broń mię zabezpieczy. Któs idzie, ukryjmy się.
(kryje się w altanie)

SCENA II.

STRYJ BOLLERFELD I EMMA CÓRKA TOBJASZA. *(wchodzi z twarzą zastoniętą)* SELLEN.
(ukryty)

BOLLERFELD. *(cicho)*

Nie obawiaj się drogie dziecię, wszystko pójdzie dobrze, ej drżysz jak liść na drzewie. Już

my twojego ojca zaraz weźmiemy w obroty. Bądź spokojna, to co kochasz znajdujesz tutaj. (*prowadzi ją przed dom*) Czekał tu chwilę, ja go każe przywołać. (*zostawia ją, sam idzie do drzwi, otwiera je z cicha i woła półgłosem*) Hej, przyjacielu! pójdz no tu.

(*Sellen ukazuje się czasami*)

SCENA III.

CIŻ I BALTAZAR.

BALTAZAR. (*we drzwiach, poznając starego Bollerfelda*)

Zjedźże diabła, to on!

BOLLERFELD,

Poproś tu pana Brechta.

BALTAZAR.

No czy już się wyprawa skończyła? (*parska ze śmiechu*) Jestem niemy, ślepy, głuchy. (*zamyka drzwi i znika*)

BOLLERFELD.

Niech cię pioruny. (*wstrzymuje się*) To był znów ten szalony człowiek, z którym nie można ani słowa pomówić z rozsądkiem. (*idzie do Emmy*) Ukryj się tu za murem, moje dziecko, jeżeli twój ojciec nie przyjmie rady rozumu, nie powinien cię widzieć.

CÓRKA TOBJASZA. (*ukrywa się*)

BOLLERFELD.

Do stu piorunów, ktoś idzie. (*cofa się kilka kroków*)

SCENA IV.

POPZEDZAJĄCY, EMANUEL BRECHT. (*wychodząc z domu*)

EMANUEL.

Teraz będzie czas. Gdzież bawi tak długo pan *Nie mam...*

BOLLERFELD. (*spotyka się z Brechtem, a poznawszy go, mówią z cicha*)

EMANUEL. (*przestraszony*)

Kto tu?

BOLLERFELD.

Czy to ty, czy nie ty?

EMANUEL.

Wilhelm Bollerfeld.

BOLLERFELD.

Poznajesz mię poczciwy Emanuelu.

EMANUEL.

Musiałeś się gniewać na mnie.

BOLLERFELD.

Twoja córka...

EMANUEL.

Tak, chciałem właśnie o niej mówić....

BOLLERFELD.

Nie pomoże żadne zamknięcie...

EMANUEL.

Prawdę mówisz, kobiety są djabełki, kiedy chcą dadzą się wykraść, choćby z za dziesięciu krat żelaznych.

BOLLERFELD.

Trzeba być pobłażającym.

EMANUEL.

Ma się rozumieć, dla tego będziemy cicho, wkrótce się tu odbędzie...

BOLLERFELD.

Co się odbędzie?

EMANUEL. (*śmiejąc się*)

Wykradzenie.

BOLLERFELD. (*także się śmiejąc*)

Wiesz o tem?

EMANUEL.

Podchwycilem list.

BOLLERFELD.

I przebaczysz...?

EMANUEL.

Naturalnie.

BOLLERFELD.

Jako? mówiono mi że jesteś nieludzkim, okrutnikiem?

E M A N U E L.

Tylko tak udaję, żeby w końcu więcej śmiechu było.

B O L L E R F E L D.

No ja ci ją przyprowadzę.

E M A N U E L.

Nie trzeba, ona sama przyjdzie.

B O L L E R F E L D.

Ona się na to nie odważy...

E M A N U E L.

Tak sądzisz... w miłosnych wypadkach dziewczęta są śmielsze...

B O L L E R F E L D.

Oj stary doświadczyński..!

E M A N U E L.

Jak tylko ten przyjdzie, którego pragnie, każda się odważy.

B O L L E R F E L D.

A jaki ten....

E M A N U E L.

Cicho, drzwi się otwierają; jeżeliś moim przyjaciелеm bądź przez chwilę spokojnym.

B O L L E R F E L D.

Ale dziewczyna sama tęskni, nudzi się...

E M A N U E L.

Już ona nie będzie sama, postarałem się o to.

BOLLERFELD.

Ale... (*Emanuel zatyka mu usta*) I tak jest nieinaczéj. (*Brecht przeprowadza go na drugą stronę domu, i ukrywają się*)

SCENA V.

CIŻ I FRYDERYK. (*wpłaszczu, ze szpadą w ręku.*
FRYDERYK. (*wchodzi prędko, zbliża się do domu i daje lekki znak*) Jeszcze nie przychodzi!

SELLEN. (*ukryty*)

Co się tutaj dzieje?

BOLLERFELD I EMANUEL. (*zobaczyli Fryderyka, Bollerfeld chce mówić, ale Emanuel zatyka mu usta*)

FRYDERYK.

Hm! hm! (*uderza lekko w ręce*) Emmo, to ja jestem, nie poznajesz mojego głosu, czy nie zrozumiesz mię kiedy powiem: na moich piersiach kwitną prześliczne kwiaty, których nie oddałbym za wszystkie skarby świata; Emmo wysłuchaj mię!

SELLEN. (*dobywszy szpady wychodzi z ukrycia*)
Piekła i nieba!

EMANUEL.

Doskonale mówi ten wietrznik!

BOLLERFELD.

Ale do kroćset!...

CÓRKA TOBJASZA. (*podczas tego wyszła i z cicha mówi*)

Jestem tu.

FRYDERYK. (*pełen radości biegnie ku niej, porywa ją za rękę i mówi z zapalem*)

Nakoniec droga, najmilsza Emmo, mogę cię moją nazwać: mogę ci to wyznać, że od pierwszego na cię spojrzenia, moje życie inny byt poznało! Ah błagam cię tylko o jeden wyraz, że kochasz mię, a żadna moc na ziemi nie oderwie mię od ciebie.

CÓRKA TOBJASZA. (*drżąc*)

Boże, mój ojciec!...

FRYDERYK.

Wzruszają go nasze prośby; powiedz mi tylko najdroższa, kochasz mię?

CÓRKA TOBJASZA.

Oh z całej duszy.

SELLEN. (*już nie może tego znieść, idzie naprzed i mówi głośno*)

Czy podobna! Fałszywa, wiarołomna! bez wiedzy twojego ojca!

FRYDERYK.

Kto tu jest?

SELLEN.

I tak prędko zapomniałaś...

EMANUEL I BOLLERFELD. (*wychodzą*)

CÓRKA TOBJASZA. (*ukrywa się za Fryderykiem*)

EMANUEL.

Czego pan tu chcesz?

SELLEN.

Czego ja chcę, czego ja chcę, i pan mię o to pytasz?

EMANUEL.

Kiedy ja pozwalam na wykradzenie mojej córki, cóż to do pana należy? Jesteś moim dobrym przyjacielem Wilhelmie, ale teraz kaź odejść precz twojemu synowcowi.

BOLLERFELD.

Mojemu synowcowi?

EMANUEL (*rozgniewany, zupełnie obracając się do Sellena*)

Już drzwi mojego domu dla pana zamknięte, ile szanuję i kocham pańskiego stryja...

BOLLERFELD.

Któż jest jego stryjem?

E M A N U E L.

Proszę cię nie żartuj. Czy mię pan zrozumiałeś, odkryłem wszystkie twoje sprawy, jesteś podwójnym zwodzicielem, oszustem...

S E L L E N.

Panie i cierpliwość ma swoje granice.

E M A N U E L.

Dla pana już niema żadnej nadziei. To dziewczę zaślubi tego pana niezawodnie, dla tego wynoś się paniczu z mojego domu, twoje przebieranie może ci u innych głupców wstęp otworzy.— Czy zrozumiałeś mię?

S E L L E N.

Dopóty się nie oddalę, dopóki się nie dowiem....

EMANUEL (*do stryja Bollerfelda.*)

I ścierpiszże to, nie maszli żadnej władzy, czy nie odważysz się powiedzieć twojemu synowcowi, żeby poszedł precz.

B O L L E R F E L D.

Mój synowiec prawda jest łotr, i tak jest nieinaczej; ale tu niewinny zupełnie.

E M A N U E L.

Niewinny, nie znasz całej zmywy....

FRYDERYK.

Zupełnie niewinny, nie....

SELLEN.

Jeżelim był tyle śmiały, ubiegać się o pozyskanie przychylności Emmy, pan sam swoim postępowaniem, umocniłeś we mnie wątplą nadzieję; wszakże zezwoliłeś na to aby Emma....

EMANUEL.

Jestem panem w moim domu, Baltazar! Baltazar! Pytam jeszcze raz czy pan się oddalisz czy nie,[?] Baltazar! (*do Bollerfelda*). Niebierz mi tego za złe, ale jesteś niedołęga! Baltazar.

SCENA VI.

CIŻ I BALTAZAR.

BALTAZAR. (*we drzwiach*)

No, czy już się skończyło wszystko. Jestem niemy, ślepy, głuchy.

EMANUEL.

Baltazarze czy wyjdiesz dziś?

BALTAZAR.

Wołaj pan tylko... Łapaj! trzymaj! bądź pan pewny, że się nie ruszę z miejsca. Uczynię tak, jakbym o niczem nie wiedział. (*zamknięcie drzwi.*)

EMANUEL.

Pójdź tu przeklęty Baltazarze!

BALTAZAR (*uchyla drzwi.*)

Dobrze, dobrze, ja nic nie słyszę, nie wiem
nie widzę... (*wchodzi i drzwi zamyka.*)

EMANUEL.

Głupiec!

SELLEN.

Wierz mi pan, że nie chciałbym się narażać
na nieprzyjemność jego służących, ale nie ru-
szę się z tego miejsca, dopóki mi córka pana
dobrodzieja odejść nie każe.

EMANUEL.

Czy widziano kiedy podobną bezwstydnosć?
O jeżeli tylko o to idzie, poradziemy sobie,
Emmo poproś natychmiast tego pana aby od-
szedł; Emmo, cóż to nie wyszysz mię? Em-
mo, nie gniewaj mię i bądź posłuszną!

SCENA VII.

CIŻ I CÓRKA EMANUELA. (*wychodząc z domu*)

CÓRKA EMANUELA.

Usłyszałam twój głos kochany ojcze...

WSZYSZY.

Co to jest?

EMANUEL.

Co za przekłete zamieszanie, tu trzeba ro-
zum stracić.

BOLLERFELD.

I tak jest nie inaczej. To jest twoja córka.

EMANUEL.

Tak, tak, ..

BOLLERFELD.

A więc on ma nie tę, która mu się należy.

FRYDERYK.

Nie, ten ma tę która mu się należy.

BOLLERFELD. (*zbliża się do Fryderyka*)

Do kroćset piorunów! to mię podszedł! niech cię!.. jakąż dziewczynę przedstawiłeś mi za pannę Brecht? I ja zam jeszcze ją wykradłem. Czy my wszyscy głowy pogubili! Na imię Boga, powiedz mi, która jest twoja córka?

EMANUEL.

Ta tutaj.

BOLLERFELD.

Więc ta ma pójść za mego synowca.

EMANUEL.

Nie za twojego synowca, tylko za tego pana.

BOLLERFELD.

Nie za mojego synowca, ale za mojego synowca? Czyś ty zupełnie oszalał?

EMANUEL. (*bierze rękę Fryderyka*)

Tego pana zaślubi moja córka.

CÓRKA EMANUELA.

Kochany ojczy, to nie jest ten, któremu jestem przeznaczoną.

EMANUEL.

Do wszystkich diabłów, to jest ten sam. Czy mu nie zrzuciłaś kwiatów?

CÓRKA EMANUELA

Ja?

FRYDERYK (*do córki Tobiasza.*)

Z tej lubej ręki otrzymałem bukiet.

EMANUEL.

Od tamtej!

CÓRKA TOBJASZA.

Najdroższy stryju, proszę cię o opiekę.

WSZYSZY.

Stryj.

EMANUEL (*do Fryderyka.*)

Nie pisałeś do mojej córki?

FRYDERYK.

Pisałem do niej...

EMANUEL (*zgniewem.*)

Ale to nie moja córka.

FRYDERYK.

To nie moja wina.

EMANUEL. (*do córki*)

Czyś nie zrzuciła bileciku?

Tom VIII.

CÓRKA EMANUELA.

Przebacz mój ojczy, on był do Fryderyka Bollerfeld.

FRYDERYK.

Do mnie?

EMANUEL.

Ale nie! Do twojego niegodnego synowca. (pokazując na Sellena.) Do tego tam!

BOLLERFELD.

Ale to nie ten! Jeżeli był do mojego synowca (bierze Fryderyka za rękę) a więc do niego.

EMANUEL.

Nie czynźże mię szalonym, do tego.. (pokazując na Sellena.)

BOLLERFELD.

Przecież ja wiem który jest mój synowiec.

EMANUEL.

Jeżeli on jest twoim synowcem, któż jest ten, co przyniósł od ciebie list polecający? albo może i to nie twój list, czy to nie twoja ręka, he...

BOLLERFELD.

No, w istocie to moja ręka.

FRYDERYK.

Kochany stryju....

BOLLERFELD.

Cicho bądź...

S E L L E N.

Panie Brecht.

E M A N U E L.

Milczec' proszę. Jeżeli to jest twój list, któż go powinien był przynieść?

BOLLERFELD. (*na Fryderyka*)

Ten.

EMANUEL. (*na Sellena*)

Ten go przyniósł.

B O L L E R F E L D.

Co?

S E L L E N.

Przebaczcie mi panowie! ten list, pomimo mojej woli, dostał się w ręce pana Dobrodzieja; musiałem go zgubić.

BOLLERFELD. (*do Fryderyka*)

Tak to obchodzisz się z mojami listami! Obcy człowiek...

F R Y D E R Y K.

Drogi stryju! nie obcy! doświadczony przyjaciel.

E M A N U E L.

Bardzo mi przyjemnie, nie wiele mu to jedyna zaufania!

F R Y D E R Y K.

Dziesięć razy lepszy odemnie.

B O L L E R F E L D.

Do tego nie wiele trzeba.

S E L L E N.

Panie Brecht, ja kocham córkę pana dobrodzieja.

E M A N U E L.

Przeciwko temu nie miałym nic....

BOLLERFELD. (*do Fryderyka*)

Jakże mógł....

F R Y D E R Y K.

Drogi stryju, pozwól mojemu przyjacielowi skończyć rzecz całą, my potem już dojdziemy łatwo do celu.

S E L L E N.

Nazywam się Franciszek Sellen, jestem jak miałem zaszczyt oświadczyć, malarzem. Nie wątpię że pan przekonałeś się już, iż mi niesłuszność wyrządziłeś.

E M A N U E L.

Jeżeli nie jesteś Frydrych Bollerfeld, więc nie pisałeś do mojej synowicy; więc nas nie oszukałeś, więc ja niesprawiedliwie z tobą postąpiłem; ale pomimo tego masz moje słowo a chętnie go dotrzymam, boś mi się od razu podobał, krótko mówiąc; nie mam nic przeciwko temu, jeżeli moja mała chce...

CÓRKA EMANUELA. (*dziękując*)

Ojcze!

E M A N U E L.

Chcesz go?

CÓRKA EMANUELA.

To jest ten sam. (*podaje Sellenowi rękę, on ją całuje.*) Z nim będę szczęśliwą.

E M A N U E L.

Bogu dzięki że się tak stało. (*biorąc Sellena i córkę pod rękę.*) To jest moja córka, to mój zięć. No, nie będziesz mi przecię zaprzęczał.

B O L L E R F E L D.

Teraz ja, przynajmniej przemówić mogę, powiedz mi łotrze...

F R Y D E R Y K.

A ha! rozumiem, stryjaszek chce na mnie zwrócić uwagę, dla tego, że się w kłopotcie znajduje, wykradło się córkę bez wiedzy ojca.

B O L L E R F E L D.

Będziesz ty milczał?

F R Y D E R Y K.

Czyliż mogę się okazać mniej interesownym, jak zaslubiając tę, którą kto inny wykradzi? Stryjaszka nie masię co obawiać...

B O L L E R F E L D.

I tak jest nieinaczej, ty niegrzeczny trzpiocie!

F R Y D E R Y K.

Jesteś moim stryjem, znam twój sposób myślenia, a potem już tak od wieków postępują

wszyscy stryjowie: gromią, krzyczą, grożą i przebaczą.

B O L L E R F E L D.

Na tego niedobrego nie można się gniewać.

EMANUEL, SELLEN, CÓRKA EMANUELA.

Wilhelmie! Prosimy cię.

F R Y D E R Y K .

Przysięgam ci stryju, że będę wzorowym mężem.

BOLLERFELD. (*do córki Tobjasza*)

Moje dziecię, nie obawiaszże się tego pustaka, wartogłowa, niedobrego, rozpustnika...?

CÓRKA TOBJASZA.

On mię kocha, a prawdziwa miłość wszystko przezwycięża.

B O L L E R F E L D.

No doświadczał tego na nim, w imię Boga weź ją, ale radzę ci chłopcze...

F R Y D E R Y K.

Mój stryju...

B O L L E R F E L D.

Bo cię jasne....!

F R Y D E R Y K.

Oh znam twoją anielską dobroć.

B O L L E R F E L D.

Tak niech pioruny spadną na twoją głowę....

F R Y D E R Y K.

Kochany stryju, wzruszyłeś mię do łez...

B O L L E R F E L D.

Kiedy człowiek chce z nim rozsądnie i łagodnie pomówić, niepodobna... (*odpycha go od siebie.*) Idź do djabła trzpiocie!

F R Y D E R Y K.

Dziękuję, dziękuję za to ojcowskie błogosławieństwo (*całuje go w rękę.*)

SCENA VIII.

CIZ, TOBJASZ I P. STENDEL. (*w oknie*)

T O B J A S Z.

No jakże tam z wykradzeniem? Kuzynko weź salopę, bo zimno.

E M A N U E L.

Cicho, brat...

CÓRKA TOBJASZA.

Kochany stryju, ratuj!..

E M A N U E L.

Bądźcie cicho. (*głośno*) Bracie już ją wykradli.

T O B J A S Z.

Nie zazdroszczę, jutro będzie miała z tego piękny reumatyzm.

E M A N U E L.

Kuzynko jesteś tam?

P. S T E N D E L.

Jestem.

E M A N U E L.

Kuzynko, Emmę wykradziono, twoją Emmę,
twoją córkę, z domu kuzynki....

T O B J A S Z.

No patrzcież państwo!....

P. STENGEL. *(z głośnym krzykiem omdlewa)*
Ah!

T O B J A S Z.

Ta znowu leży. Droga kuzynko!

E M A N U E L.

Zostaw ją, bracie musisz gonić za niemi.

T O B J A S Z.

Muszę gonić za niemi? Kuzynko zaczekaj
chwilę... że też sobie taką zimną noc wy-
brali.

E M A N U E L.

Musisz gonić za twoją córką....

T O B J A S Z.

Ale taki wiatr; chłodne, wilgotne powie-
trze. Boże drogi! Kuzynko nie umieraj je-
szcze...

E M A N U E L.

A więc on się natychmiast z nią ożeni.

T O B J A S Z.

Ożeni się?! Kuzynko... już idę.

E M A N U E L.

Pastor jest tu, zejdź na dół.

T O B J A S Z,

Nie bądź szalonym, ja...już za chłodno dla mnie...Br... droga kuzynko przyjdź do siebie... Hufeland mówi: Zaziębienie... ha, wieczorne powietrze...mają się połączyć?...

EMANUEL. (*śmiejąc się*)

Muszę ci prawdę powiedzieć, oni już są połączeni.

T O B J A S Z.

Jakto, na takim zimnie, pod gołym niebem...

T O B J A S Z.

Jest tu zeswoim mężem i prosi cię, obłogostawieństwo.

T O B J A S Z.

I owszem. Niech cię Bóg błogosławi, czy masz na sobie salopę z futrem, włóż twojemu mężowi czapkę na głowę. Kuzynko, czyś już umarła? Czyńcie co chcecie, muszę kuzynkę ratować, żeńcie się, ile tylko chcecie i jak chcecie, ale pamiętajcie głowę ciepło trzymać. (*zamyka okno*)

B O L L E R F E L D.

Panie bracie, jesteś walny człowiek, muszę cię uściskać.

CÓRKA EMANUELA.

Kochany ojcze!

CÓRKA TOBJASZA.

Najdroższy stryju!

S E L L E N.

Drogi ojcze!

F R Y D E R Y K

Kochany panie Brecht!

E M A N U E L.

Dobrze, dobrze, ściskacie mię, dziękujecie
za to, że was pożenił, daj Boże abyście i
po długim pożyciu, jeszcze mi za to dzięko-
wali.

(ściskając go)

K O N I E C.

K O T K A

PRZEMIENIONA W KOBIETĘ.

KROTOCHWIŁA W JEDNYM AKCIE

z francuzkiego

PP. Scribe i Melesville.

Muzyka, Józefa Damse.

PRZEDSTAWIONA PIERWSZY RAZ

NA TEATRZE ROZMAITOŚCI

dnia 31 Maja 1836 roku.

młodzieniec z całej Szwabji; tak dobry, tak miły, który miał tylu przyjaciół kiedy! miał pieniądze! a teraz wszyscy go opuścili; i ze wszystkich, którzy u nas jadali... tylko jedna kotka została w domu... ta biedna Minetka, spi na moich kolanach, i z nią trzeba się także rozłączyć.... Kucharka naszego sąsiada, dawała mi już za nią trzy złote; ale odrzuciłam trzy złote, samo futro więcej warto, nie licząc jej sposobu myślenia; jednakże będę musiała ją sprzedać, przez wzgląd dla niej; bo tu nie ma jej czém żywić... Słyszysz Minetko, nie ty, ale ja będę godną litości; ponieważ koty, to jest namiętność starych gospodyń, a od śmierci mojego męża śmiało przysiadz mogę, że to jest jedyna miłość, której sobie pozwoliłam, bo kobiety...

ŚPIEW NRO 1.

Niebo chciało w swej mądrości,
 By serca wciąż miłość znały;
 Młode, tkliwe; a w starości
 Kochamy ród kotów cały,

Chociaż zdradę wżysku mamy,
Bo zwodzą tych co kochają;
Może dla tego kochamy,
Że mężczyzn przypominają.

(wstaje i kładzie Minetkę włóżko. Słysząc pukanie) Ah mój Boże... to nasz pan, nie powiem mu nic o zamiarze sprzedania Minetki; on ją tak kocha, że wolałby raczej umrzeć z głodu...

GUIDO. *(za sceną)*
Marjanno! Marjanno!

MARJANNA. *(idzie otworzyć)*
Idę... idę...

SCENA II.

MARJANNA, GUIDO.

G U I D O.

Szczęście!... myślałem że i ty także zostawisz mię za drzwiami.

M A R J A N N A.

Ale bo lękałam się budzić Minetki.

GUIDO. *(zpostacią ponurą)*

Biędne stworzenie!... spi?... dobrze czyni!... i jabym także chciał spać... spać wiecznie!...

naprzód dla tego, że kto śpi obiaduje, a potóre można mieć większą jeszcze przyjemność...

M A R J A N N A.

Jakaż to?

G U I D O.

Nie widzi się ludzi... a jako odludek, nie mogę na nich patrzeć.

M A R J A N N A.

Czy podobna!.. więc pan nie odebrałeś od wierzycieli swojego ojca?

G U I D O.

Ha!.. tak.. odebrałeś... gdybyś widziała ich twarze...

SPIEW NRO 2.

Ten nie mógł mię poznać wcale,
Ten miał zbyt smutne wypadki,
Tamten zmykał doskonale.

M A R J A N N A.

Nie gonić, to przykład rzadki.

G U I D O.

Cóż czynić, gdy bez różnicy,
Obarczeni nieszczęściami;
Dziś wszyscy moi dłużnicy,
Jeżdżą sobie powozami.

A ja pieszo przyszedłem z Triestu i pieszo do niego powrócę.

M A R J A N N A.

Warto było przychodzić do tego przeklętego kraju!.. pytam się pana, na cóż ci się przydało?

G U I D O.

Na to, aby się uczyć Marjanno, mówią że podróże kształcą młodzież... a więc...

M A R J A N N A.

Pańskie, aż dotychczas nauczyły go tylko popełniać same niedorzeczności i...

G U I D O.

Głupstwa... chcesz powiedzieć Marjanno... mów śmiało.. nie lękaj się!.. Ponieważ obdarzony jestem namiętnościami żywymi i gwałtownymi, sądzą że stracił czas i młodość moją... to jest powszechne mniemanie, wiem o tém; ale nie moje. Naprzód byłem w Lipsku, gdzie wszyscy mieli mię za ucznia.. nie uczyłem się wcale, ale czytałem Wertera, doktora Fausta, to jeszcze bardziej pomnożyło wrodzone wygórowanie moich wyobrażeń... to była nauka

literatury... Później opera Sztudtgardu zajęła
mieć... gdzie najpiękniejsze Bajadery.. ty wiesz
jak one tańczą.....

M A R J A N N A.

I pańskie dukaty także!...

G U I D O.

To była nauka poznawania kobiet!.. Nako-
piec tu w Biberach, gdzie przybył zebrać o-
statnie szczątki naszego domu handlowego, zna-
lałem nieodstępnych przyjaciół, którzy, prze-
huławszy ze mną spadek rodzinny... zamknęli
mi drzwi przed nosem... to była nauka serca
ludzkiego!... Widzisz tedy Marjanno! jakie u-
kończyłem nauki... na cóż się żalisz jeszcze?

M A R J A N N A.

Na to, że nie starasz się wydobyć z terażniej-
szego twojego stanu... Dla czego nie chciałeś
pisać do stryja, który mieszkał w tem mieście,
a co najważniejszego był tak bogatym?

G U I D O. (*żywo*)

Mój stryj!.. Marjanno... zakazałem ci wy-
mawiać to imię w mojej obecności... on to...
on, ten uczciwy negocjant zniszczył mojego
ojca swojemi rachunkami. A prócz tego teraz

trudnoby mu było już odpisać... ponieważ umarł..

M A R J A N N A.

Trzeba więc było się udać do jego pełnomocnika Pana Schlagg.

G U I D O.

Ten niesmaczno żartobliwy jegomość... który kiedy jeszcze byłem małym, zawsze się bawił moim kosztem... nie raz mię złapał.. teraz już mu się nie uda.

M A R J A N N A.

Lecz przynajmniej twoja młoda kuzynka, z którą razem lata dziecinne spędziłeś, i która pomimo przebiegłości i złośliwości swojej, mówi że jest bardzo dobrą... ona chciała naprawić błędy ojca, ofiarowała ci swoją rękę, wszelkimi sposobami starała się widzieć ciebie, a ty zawsze odrzucałeś.

G U I D O.

I zawsze odrzucać będę.

M A R J A N N A.

I dla czego? pytatam...

G U I D O.

Dla dwóch przyczyn... pierwszą już ci powiedziałem, ponieważ jestem odludkiem; a druga...

M A R J A N N A.

I cóż?

G U I D O.

Nie powiem ci.

M A R J A N N A.

A więc, tak jakbyś pan miał tylko jedną.

G U I D O.

Druga przyczyna i najmocniejsza... ta, że w mojem sercu już jest namiętność...

M A R J A N N A:

Dla Boga? zapewne jaka młoda osóbka?

G U I D O. (*ponuro*)

Nie.

M A R J A N N A.

Jaka wdówka?

G U I D O.

Nie.

M A R J A N N A.

Nieba! a więc mężatka!

G U I D O. (*z mocą*)

Nie... ale nigdy wiedzieć nie będziesz, anity, ani nikt w świecie; ja sam nawet, nie jestem pewny czy wiem o tem.

M A R J A N N A.

To musi być coś bardzo straszego?

G U I D O.

Tak straszne... że widzisz Marjanno, gdyby się nawet w tobie zakochał, gdyby to

było podobnym, jeszcze byłoby niczem w porównaniu...

M A R J A N N A.

Cóż to znaczy?

G U I D O.

Nie mówmy o tem... Jedno z dwojga Marjanno: albo rozumiesz mnie i już rozumiemy się; albo nie rozumiesz mnie i w tem zgadzamy się, ponieważ ja sam siebie nie rozumiem.

M A R R J A N N A.

Ah mój Boże, trzebaż abym tak dobrego młodzieńca widziała tracącego rozum?

G U I D O. (*zimno*)

Ja nie straciłem Marjanno.. ale zostaw mnie samego... pozwól mi żywić moje marzenia i moją melancholję.

M A R J A N N A.

Dobrze panie, diech pan żywi. (*bierze koszyk w głębi na ścianie wiszący*)

G U I D O.

Ale *à propos*, cóż masz na śniadanie?

MARJANNA. (*wracając staje po lewej pana*)

Niestety! nic.

G U I D O.

Nic.... dla nas obojga?

M A R J A N N A .

Tak panie.

G U I D O .

Dosyć; nie pragnę więcej; (z uczuciem)
Staraj się jednakże aby najlepsza część tego
śniadania była dla Minetki.

M A R J A N N A .

Jakto panie?...

G U I D O .

Mnie utrzymują myśli filozoficzne... ale ona
biedna... zajmij się tylko jej śniadaniem...

M A R J A N N A .

Dobrze panie... (n. s:) Nie, już tego dłu-
żej nie zniosę; pójdę i sprzedam tę biedną
kotkę.

SPIEW NRO 3.

M A R J A N N A .

To jest powinność, tak uczynić trzeba,

Sprzedać lubą bez nadziei;

Myśmy jej dotąd dostarczali chleba,

Niech nas też żywi z kolei.

(odchodzi)

G U I D O .

Miłość którą zarzucają,

Niszczy apetyt, pragnienie.

A więc niechaj wszyscy skąpi,
I co pieniędzy nie mają,
Niech się tylko pokochają
A miłość wszystko zastąpi!

SCENA III.

GUIDO. (*sam*)

Poszła, zostawia mię nakoniec... a teraz kiedy jestem sam, mamże wydać przyczynę moich cierpień? (*zbliża się naprzód sceny jakby chciał powiedzieć i zatrzymuje się*) Nie... nie powiem. Guido! Guido! zastanów się nieco!... {miłość której wyznać nie śmiesz nie jestże miłością zbrodniczą?... nie, to nie jest zbrodnia... to jest tylko namiętność... a kiedy mówię namiętność... to jest tylko myśl, prosta myśl... i jeszcze nazywam ją myślą, dlatego, że trzeba temu uczuciu dać nazwisko, bo inaczej nie miałoby żadnego!... Otóż dokąd cię doprowadziła nienawiść rodzaju ludzkiego!... Stałeś się manjakiem, ideologiem i jedyna definicja jaką możesz dać o sobie samym... jest:.. że nie można już być głupszym... Tak, jestem nim, nic mię usprawiedliwić nie może!.. a jednakże nie jestem głupszym od

ciebie Pygmaljonie, uwielbiający martwy posąg. Jak ty, czuję miłość niepojętą, jak ty.. pałam! i pałam bez nadziei... Jak ty... Ale to właśnie jedna przyczyna więcej, i jak mówisz dobrze doktorze Fauście, mój nauczycielu.. gdyby to było podobnem, gdyby to było rozsądnem, toby już przestało być namiętnością. (*zbliżając się do łóżka*) Ona jest tam... jak miła, składna, jej mała główka spoczywa na małej łapce... biedna malutka... biedny amorku! (*boleśnie*) Ani słowa odpowiedzi.. może spi.. może nie żyje? Minetko.. oh Nieba! Minetko... oh nie! nie!.. (*przesuwając rękę po głowie i po ustach*) ona tak robi... potem tak.. ktoś idzie.. (*zastaniając firanki*) Ah jeżeli mię widziano... to dosyć, aby skompromitować niewinność. (*spoztrzegając Dig-dig*)! Obcy! co za śmieszna figura, i ubiór dziwaczny.

SCENA IV.

GUIDO, DIG-DIG. (*ubrany jak Indjanin*)

DIG-DIG. (*n. s. kłaniając się*)

Zda mi się mieć jeszcze minę i postać

glupio-szczerą jak dawniej, jest sam, śmiało (*głośno*) Wszakże z młodym Guido mam zaszczyt mówić?

G U I D O.

Z nim samym! ja jestem ten młody Guido. Ale tak się nie wchodzi do ludzi, których się nie zna...

DIG-DIG. (*tonem łagodnym*)

Wkrótce się zapoznamy mój synu, i nie będziesz żałował moich odwiedzin... Mój ubiór dosyć przemawia, że nie jestem Europejczykiem, przybywam z Indji. Ojciec twój dawniej miał interessa handlowe z kompanją Indyjską i...

G U I D O. (*n. s.*)

Wiem co to znaczy, zapewne jakie wexle niezapłacone. (*głośno*) Mości panie, wyrzekłem się handlu ludźmi, a szczególnie z ludźmi handlującymi, i jeżeli pan chcesz odebrać pieniądze...

DIG-DIG. (*pokazując mu worek*)

Przeciwnie, właśnie tu mam dla pana sto złotych...

G U I D O.

Cóż miałem zaszczyt usłyszeć?... He, czy tak, w istocie? nie wyrzekłem się zupełnie handlu...

D I G - D I G.

Osoba która to przysyła i która pragnie być nieznaną, jest wierzyicielem twojego ojca z Indji jak ja.

G U I D O.

Czy tak... śmiało mogę powiedzieć, że to są pieniądze z tamtego świata. Schowajmy to do mojej kassy. (*kładzie woreczek do szkatułki na stole*) Miejsca nie brakuje... Ah pan jesteś Indjaninem... jakże się panu podoba w Niemczech! w Szwabji.

D I G - D I G.

Mój synu, człowiek jest podróżnikiem... Ja urodziłem się w królestwie Kaszmiru, mój ojciec będąc bonzem *uzeciej* klasy; umieścił mię w świątyni Kandahar, przy wielkim Guru w Kaszmirze.

GUIDO. (*z uniesieniem*)

Przy wielkim Guru! On widział Guru?.. pan widziałeś Guru?.. (*całuje rękaw Dig-dig.*)

D I G - D I G.

Bardzo często; ale ogarnęła mię chęć podróżowania, widziałem Francję, widziałem Paryż.

G U I D O.

Piękny kraj! dla takiego mędrca jak pan.

D I G - D I G.

Kraj przepyszny! gdzie byłbym umarł z głodu, gdybym był sobie nie przypomniał sztuk zręczności, tak znanych w mojej siedzibie; i pod nazwiskiem Dig-dig, kuglarza indyjskiego, bo w tym kraju wszystkim kuglarzom się powodzi... cały Paryż zwabiałem przed laty 15. Nakoniec przybyłem osiąść w tym kraju, gdzie mam pewne znaczenie.. uczę tańca, astronomji i sztuk zręczności... co nie przeszkadza wcale oddawaniu się mojej ulubionej nauce, wielkiemu dziełu Bramy, przemianie dusz.

G U I D O.

Przemianie dusz!

D I G - D I G.

Jest to jedna z dogmatów naszej wiary; bo pan wiesz bez wątpienia, co jest metempsykoza.

G U I D O.

Do kata!.. czy wiem.

ŚPIEW NRO 4.

D I G - D I G.

Gdy się kończy nasze życie,
W nadgrodeń zbrodni lub cnoty,
Bierzem zapłatę sowicie;
Zmienieni w osły lub koty.
Cóż to za dogmat głęboki,
Nie ma systemu lepszego;
Co w każdym zwierzu bez zwłoki,
Czuć każe swego bliźniego.

Mówię do ciebie, bo wiem że człowiek tak
dowcipny jak ty, powinien wierzyć w me-
tempykozę.

G U I D O.

Czy w nią wierzę?, niewątpliwie, bo jak mó-
wi doktor Faust, którego zawsze przytaczać
będę, jeżeli co jest tylko niepodobne, to być
może.

D I G - D I G.

Jak to, być może?.. ja który mówię w tej
chwili przypominam sobie dokładnie, że by-
łem wielbłądem.

G U I D O.

Pan byłeś wielbłądem?

D I G - D I G.

Przez 10 lat w Egipcie.. potem żyrafa.

G U I D O.

Doprawdy!... Jeszcze nawet w panu cós z tego zostało.

D I G - D I G.

Nie zaprzeczam, ale pan, patrząc tylko na niego mógłbym ci powiedzieć... pan musiałeś być baranem.

GUIDO. (*obojętnie*)

Być może.

D I G - D I G.

Pięknym baranem....

G U I D O.

Wierzę temu.... Naprzód bardzo lubię barany, może też to pozostałości samolubstwa, potem, ta łatwość z jaką pozwalałem strzydz sobie wełnę na... Ah.. gdy wspomnę.. ponieważ pan jesteś tak uczony, mam do niego prośbę, prośbę od której zawisło szczęście mojego życia.

D I G - D I G.

Mów, mój synu.

G U I D O.

Ja mam tu prześliczną kotkę.

D I G - D I G.

Znam ją.

GUIDO. (*z odcieniem zazdrości*)

Jako, pan ją znasz?

D I G - D I G.

Często ją widywałem, gdy Marjanna, stara twoja gospodyni, niosła ją na rękę... mówiłem nawet kilkakrotnie z tą kobietą, i wiem więcej o niej, niżeli sądzisz.

G U I D O.

A więc?.. powiedz mi, co myślisz o Minetce? cóż ona być powinna?

D I G - D I G.

To bardzo łatwo dostrzedz można po dowcipie, który jaśnieje w jej oczach, po wdzięku odznaczającym wszystkie jej poruszenia; powiem ci mój drogi, że ta powierzchowność ukrywa dziewczynę najładniejszą i najzłośliwszą.

GUIDO. (*z uniesieniem*)

Co mówisz? Teraz się wszystko wyjaśnia... i przeczucie miłości nie jest urojeniem... Dowiedz się, że moje serce przeniknęło tę przemianę, i że to młode dziewczę tak przyjemne wdzięczne, jest przedmiotem mojej miłości.

D I G - D I G.

Czy podobna!

G U I D O.

I Guido utraci życie, jeżeli mi nie wskażesz jakiego sposobu, jakiej tajemnicy.... bo musi tu być jaka, o czcigodny Indjaninie!

D I G - D I G. (*skrycie*)

Cicho, nie zaprzeczam. Domyślisz się, że nie próżno było się przez 10 lat przy świątyni Guru, żeby nie wykraść zręcznie kilka tajemnic... i mam pewny talizman, którego władza jest nieomylną w przemianie dusz do woli. (*pokazuje pierścień*)

G U I D O.

Doprawdy!

D I G - D I G.

Dosyć potrzeć go tylko, wymawiając trzy razy nazwisko: Brama.

G U I D O.

Ah mój przyjacielu, mój drogi przyjacielu, gdybyś mi go chciał ustąpić.. wszystko co mam, krew moją, życie....

D I G - D I G.

Nie kryję, że jest bardzo kosztowny.... To właśnie są artykuły, których brak wielki w handlu, i nie odstąpię go jak za 200 złotych.

GUIDO. (*biegnąc do szkatułki*)

Masz, masz.. oto jest sto, a na resztę dam ci wexel.

D I G - D I G.

Co za głowa! jeżeli mój synu tak wszystkie interessa prowadzisz....

GUIDO. (*biorąc pierścień*)

Już jest mój.. co za szczęście!... (*biegnie do łóżka.*)

D I G - D I G.

Bądź baczny; nie wiesz sam czego żadasz, i przed końcem dnia będziesz może żałował użycia tego talizmanu, pamiętaj o tym nierostropny, pamiętaj na to co mówi Brama w księdze III, wierszu I, »nie zmieniaj świata, zostaw każdego jak jest.« (*wychodzi*).

SCENA V.

GUIDO. (*sam*)

Co on mówi, nie zmieniaj świata... ja nie chcę go zmieniać.. przeciwnie, chcę go przywrócić do stanu pierwotnego... i to nie długo (*z uczuciem*). Minetto.... To szczególna!. serce mi bije, możnaby powiedzieć że się boję. (*zbliża się do łóżka i sofa.*) Bożyszczę Gangesu! ty, za

którego władzą wszystko się zmienia, ta którą kocham jest tam: ukaż ją moim oczom. Bramo! Bramo! Bramo! (*wymawiając te wyrazy pociera pierścień, nagle otwierają się firanki*).

SCENA VI.

GUIDO, MINETKA (*jako młode dziewczę ubrana biało, leży na łóżku śpiąca*)

GUIDO. (*cofając się*)

To ona!.. kobieta!

MINETTA. (*budzi się, przeciera oczy, i prowadząc rękę po głowie*)

Gdzież jestem?... co za nowy dzień! (*siada, potem wstaje na nogi*) Ah! jakżem się wzniosła!... jak jestem daleko od ziemi! (*postępując kilka kroków z obawą, zatrzymuje się w środku sceny, rusza głową na wzór kotki, potem wyciąga ręce, których dotyka się, i zdaje się szukać okrycia.*) To dziwna.. zniknęło...

GUIDO. (*śledząc jej poruszenia*)

Nie śmiem się zbliżyć, nie wiem jak do niej przemówić... taż sama prawie fizjonomja.. jednakże tak jest piękniejszą.. (*wołając jak na kotkę*) kci.. kci.. Minetko, Minetko!...

M I N E T T A.

Kto mię woła?.. To mój pan.. to Guido!
(*podaje mu rękę*)

G U I D O.

Nie zapomniała mojego nazwiska.. (*biorąc
jój rękę*) Ah poznaję.... Jak przyjemna!

M I N E T T A. (*patrzac na niego*)

O cudzie... tak chodzę jak on... mówię jak
on... tysiące nowych uczuć ciśnię się tłumnie...
tu.. (*pokazując na głowę*) a potem tu.... (*kła-
dąc rękę na sercu*) Nieba!... czegoż ja dozna-
ję?... jak bije!... Guido! Guido! któż ja jestem?

G U I D O.

Jesteś to, co jest najpiękniejszym w świecie..
kobietą.. prawdziwą kobietą... przynajmniej
tak sędzę.

M I N E T T A.

Ja kobietą!.. co za szczęście!

G U I D O.

Tak bez wątpienia... Oto właśnie codzien-
nie błagałem nieba.. Jakże będziemy teraz szczę-
śliwi. Wszystko, co tylko zapragniesz, wszystko
co ci się podobać będzie mogło... (*patrzac że
Minetta ogląda się do koła*) Powiedz, czego
chcesz? pierwszej rzeczy jakiej też zażadasz?

M I N E T T A.

Zwierciadła.

G U I D O.

Kobięta (*idąc do stołu*) ukryjmy starannie
mój kosztowny talizman (*zamyka talizman
w szkatułce i przynosi jej zwierciadło*)

M I N E T T A.

Tak pragnę się zobaczyć. I cóż?...

ŚPIEW NRO 6.

G U I D O.

Oh serce moje odgadło,

Że będziesz przyjemna, miła,

M I N E T T A.

Lecz dawaj prędzej zwierciadło. (*spoj-
rzawszy w nie*)

Ah jakżem się odmieniła. (*przeglą-
da się*)

To nie nie

Nie jest źle. (*z obawą zaglądając
za zwierciadło*)

Czy to ja,

W lustrze ta?

Wzrok mój ledwie wiarę da!

Ten głosu dźwięk,

Ten tkliwy wzrok,

Uśmiechu wdzięk,

I kształtny tok!
Uczuć spojrzenie...
Ah, w jakiejż cenie...

Ah, w jakiejż u mężczyzn jest cenie!

GUIDO. (*patrzac na Minettę jak się przegląda w zwierciadle*)

O kobiety! czyjaż w tém jest wina,
Że w was zalotność z życiem się zaczyna?

MINETTA. (*po pauzie, bierze Guida za rękę i naiwnie mówi*)

Jestem ładna; nieprawdaż?

G U I D O.

Ona mię pyta o to!.. mnie!.. (*z miłością*)
prześliczna!

M I N E T T A.

Mnie też to właśnie się zdawało... Ale za pierwszym spojrzeniem lękamy się omylić... jak się dłużej popatrzę...

G U I D O.

Trzeba przyznać, że mi się zupełnie powiodło. Te wszystkie wdzięki są mojem dziełem.

MINETTA. (*stawiając zwierciadło*)

Ah tem lepiej... dziękuję ci... Ale mój kochany, muszą cię zapytać, dla czego nie jestem ookolwiek wyższą?

G U I D O,

Otóż mamy... co to jest ambicja!... przed-
chwila była ledwie taka... Już wyobrażenia
wyższości!

M I N E T T A.

Nie... tylkobym taką być chciała. (*unosząc
się na palcach*) Tylko trochę... proszę cię...
cóż cię kosztować może niech ja będę wyż-
szą...

G U I D O.

Już nie mogę...

M I N E T T A.

A więc...jesteś niegrzeczny...

G U I D O.

A ty, jeżeli nie jesteś zadowolona.

MINETTA. (*podając mu rękę z uśmiechem*)

Ah, tak przebacz...to niewdzięczność...

G U I D O.

A potem na cóż się użalasz? Nie jesteś tem
czem byłaś przedtem?

M I N E T T A.

Nie, nigdy nie byłam kobietą... pierwszy
raz.

G U I D O.

Czy tak!

M I N E T T A.

Ale byłam już rozmaitemi innymi stworze-

niami. A ty czy nie przypominasz sobie czem byles?

G U I D O.

Ale... sądzę że był zawsze tём, czem jestem... młodzieńcem...

M I N E T T A.

Przyjemnym, oh tak... nie powiem ci istotnie... ale ja.. przypominam sobie tak jak przcz sen... dawno, bardzo dawno.. tak, byłam naprzód kwiatkiem polnym.. stokrotką.

G U I D O.

Stokrotką.. miły kwiatek!

M I N E T T A.

Nie bardzo... wystawiony na promienie słoneczne, trudno zawsze zostać świeżym i pięknym.... dla tego też codziennie wznosiłam prośby do wielkiego Bramy.

SPIEW NRO 7.

Przemień mię, przemień o Bramo!

Bramo!

•Twe żądanie!

Niech się stanie!•

I stosownie do życzenia

Brama w skowronka przemienia.

Rzucając ziemię,

I równych plemię,

Lot puszczam w szlaki,
Z innemi ptaki,
Spiew mój przenika,
Tak jak słowika.

Raz mię chętką nieci
Usieć na darninie,
W tém zapadły sieci,
Wnet siebie obwinę:

Oh!

Przemień mię, przemień o Bramo!

Bramo!

»Twe żądanie,
Niech się stanie!«

I stosownie do życzenia
Brama w kotkę mię przemienia.

Tu kotkę tkliwie,
Rad każdy pieści,
A osobliwie
Rodzaj niewieści,
I pociech krocie
W każdym obrocie.
Lecz mówią, że koty,
Zdradne w każdym czynie,
To brzydkie przymioty,
Wnet siebie obwinę:

Oh!..

Przemień mię, przemień o Bramo,

Bramo!

»Twe żądanie,

Niech się stanie!«

I stosownie do życzenia

Z kotki w kobietę przemienia!..

G U I D O.

Ktoś idzie... zapewne moja stara gospodyni!... niech się nie domysli twojego dawnego stanu, ukrywaj przed nią starannie czém byłaś.

M I N E T T A.

Bądź spokojny, będę milczała.

G U I D O.

I umie milczeć jeszcze!... co za skarb kobieta!... Cicho, otóż ona.

SCENA VII.

CIŻ I MARJANNA. (*przynosząc koszyk*)

MARJANNA. (*n. s.*)

Stało się, targ już stanął... sprzedałam ją za trzy złote, ale nigdy nie będę miała odwagi.... (*głośno*) Co widzę, kobieta w tém miejscu!

(*za wejściem Marjanny, Minetta staje po prawej Guidona, i stara się ukryć przed oczyma*

gospodyni, która idzie do stołu, i zdejmuje stojącą na nim szkatułkę)

GUIDO. *(cicho do Minetty)*

Minetto, bądź baczna i pozwól mnie mówić. *(głośno)* Zadziwiłaś się bardzo moja biedna Marjanno... to jest... to jest... córka dawnego przyjaciela mojego ojca... która w tej chwili właśnie... przybyła z Anglii. *(podczas tego, Marjanna wyłożyła na stół to, co przyniosła)*

MARJANNA. *(patrząc na Minettę)*
Z Anglii?

G U I D O.

Tak jest... młoda lady... a ponieważ nie miała schronienia, ofiarowałem jej nasze, ona z nami teraz mieszkać będzie.

M A R R J A N N A.

Z nami. *(stawiając koszyk)* Aha! czy tak! proszę, a to coś nowego.

MINETTA. *(cicho do Guido)*

To na śniadanie ona przyniosła, śmietanka, ah tem lepiej. *(oblizuje się)*

M A R J A N N A.

Jako panie; przecież wyrzekłeś się kobiet?

G U I D O.

Ah ta!.. co za różnica! ta jest innego rodzaju! sama słodycz... sama niewinność....

MARJANNA. (*zironją*)

I przybywa z Anglii... rzecz dziwna! (*zanoszą szkatułkę do bocznej izby, i zaczyna przygotowywać na stole śniadanie*) Wiem co to znaczy... Już się panu sprzykrzyły moje usługi... trzeba panu młodej gospodyni... ale przez Bóg żywy! co ludzie mówić będą o gospodyni tak młodej?.. ręczę, nie będą was oszczędzać, będą szarpać uczciwie...

GUIDO. (*patrzac na Minettę*)

Co się tego tycze, my się ich nie obawiamy... potrafimy im odpowiedzieć.. nieprawdaż moja droga?

MARJANNA. (*idąc do niego*)

Moja droga, co ja słyszę? czyby to była przypadkiem ta namiętność... której mi pan nie chciałeś wyznać dziś rano?

G U I D O.

Tak jest, ta sama... (*n. s.*) Ani się domyśla jak trafnie zgaduje.. (*głośno*) Tak moja kochana Marjanno, to jest ta kobieta zachwycająca, której ton dobry, wdzięki, i sposób

obejścia szlachetny... Ah mój Boże!.. co ona tam wyrabia? (*odwraca się i spostrzega Minettę, która się z cicha zbliżyła do stołu, i maczając palce w śmietance, nosi je do ust, jak zwykle czynią koty*)

M A R J A N N A.

A, pięknie! śliczna panna!

M I N E T T A. (*cofając się*)

J cóż...

G U I D O.

Nie straszę dziewczęcia, tam gdzie ona młodość swoją spędziła, tam jest taki zwyczaj.

M A R J A N N A.

A cóż ona między kotami młodość spędziła? ta ujmująca niewinność.

M I N E T T A.

A tobie co do tego!

M A R J A N N A.

Co?. co mi do tego!.. jeszcze tylko tego brakowało... o luba niewinność, co palcami zajada....

G U I D O.

Ale dajżeż pokój, w Anglii tak zwykle jadają.

M A R J A N N A.

Eh nie prawda.! to tylko ta...

GUIDO, (dając znak Minette, aby usiadła na przeciw niego. Nalewa jej smietanki i pokazuje, jak maczać w niej bułkę, co Minetta niezręcznie wykonywa)

G U I D O.

Ale co za śniadanie!.. nie miałaś przecież pieniędzy..? jakżeś potrafiła...

MARJANNA. (z gniewem)

Jak potrafiłam?.. trzeba było.... musiałam... sprzedałam naszą kotkę za trzy złote.

G U I D O.

Jakto...nie zapytawszy mię!

M A R J A N N A.

Ah tak właśnie... (patrzac na Minette) pan teraz masz o innych rzeczach myśleć. Przedałam ją służącej naszego sąsiada... kobiecie bardzo tkliwej, która zapamiętała koty kocha.

MINETTA. (n. s. jedząc)

Sprzedać mię! to śmiesznie.

M A R J A N N A.

Kupiła dla zabawy syna pańskiego, słuszny chłopiec, lat 18, najpiękniejszych nadziei.

MINETTA. (n. s.)

I jeszcze młodemu chłopcu! (pije w talerzu)

GUIDO. (*dając jej znak*)

Ale to nie tak..... (*n. s.*) Jeszcze się nie nauczyła jadać przy stole...

M A R J A N N A.

Ah, otóż dobry ton... niewinność z Anglii.

GUIDO. (*do Marjanny*)

No, ponieważ ją sprzedałaś, niechże ten panicz przyjdzie ją wziąć. (*n. s.*) jeżeli ją pozna.

M A R J A N N A. (*do siebie*)

Mój Boże! myślałam że go to do rozpacz przywiedzie... bez czucia... Ale gdzież jest ta kochana Minetka... ona zawsze do mnie przychodzi? (*woła*) Minetko, Minetko!..

MINETTA. (*wstając prędko*)

Jestem tu.

M A R J A N N A. (*odwracając się*)

Co to?

G U I D O.

Mówię, że jest tu.

M A R J A N N A.

Może w moim koszyku od roboty, ona się tam zawsze kryje.

GUIDO. (*jedząc znowu*)

Tak szukaj, szukaj. (*Marjanna bierze koszyk, z którego wypada kłębek, Minetta postrzegłszy go, wstaje od stołu, biegnie z cicha za kłębkiem*)

który prawie zupełnie rozwija bawiąc się z niemi)

M A R J A N N A.

A to co... co to znowu się znaczy?

GUIDO. *(wstając)*

Nowy kłopot.

MARJANNA. *(zwijając kłębek)*

Czy skończysz asińdzka dzisiaj.

GUIDO. *(do Minetty)*

Moja duszko...

M I N E T T A.

Ona mi się zawsze przeciwia i wszystkich uciech pozbawia.

GUIDO. *(do Marjanny)*

Pozwól jej się bawić.

MARJANNA. *(pokazując kłębek rozwinięty)*

Pozwól się bawić!.. patrzno pan... niech pan teraz sam robi z tego...

G U I D O.

A co to do mnie należy, ja się tém nie trudnię.

MINETTA. *(zbliżyła się do klatki i bawiąc się z ptakami zrzuca klatkę na stół)*

Ah jakie one ładne!

MARJANNA. *(biegnie podnieść klatkę)*

Ah dla Boga! moje kanarki!

M I N E T T A.

Straszna rzecz!.. nie można się dotknąć niczego...

MARJANNA. *(z gniewem)*

Panna szesnastoletnia, jeszcze niema doświadczenia, i z Anglji.

MINETTA. *(pożreżniając ją)*

Stara panna sześćdziesięcioletnia, która go ma za nadto, ze Szwabji.

M A R J A N N A.

Ah to już za wiele!

MINETTA. *(skacze Marjannie do oczu, jak to zwykle koty czynią)*

Pfu... pful!..

M A R J A N N A.

Ale dla Boga, ratuj mię pan bo mi ta ledy angielska oczy wydrapie. *(ucieka do izby na lewo.)*

SCENA VIII.

GUIDO, MINETTA.

GUIDO. *(n. s.)*

Już i kłótnia.. piękny początek! *(siada przy stole)*

MINETTA. *(z postacją trjumfu)*

Uciekła, tém lepiej.. przynajmniej do jej

powrotu będziemy spokojni. (*do Guido*) Cóż to.. zdajesz się być urażonym?

G U I D O.

Pójdź tu Minetto.. pójdź tu mościa panno. (*Minetta zbliża się*) Cóżeś uczyniła... Po co było dotykać się jej kanarków?

M I N E T T A.

Eh, z nią trudno wytrzymać.. (*z pieszczotą*) i jestem pewna że mi nie odmówisz pierwszej łaski o którą cię błagam (*bierze go za rękę*)

G U I D O. (*n. s.*)

Co za rączka!...

M I N E T T A.

Guido.. mój przyjacielu, mój dobry przyjacielu, powiedz jej, żeby sobie poszła precz!

G U I D O.

Ona, ta dobra Marjanna, która cię wychowała!

M I N E T T A.

Będę ją zawsze kochała, ale zdaleka. (*kilkakroć głaszcze się po uchu*)

G U I D O. (*n. s.*)

No, będzie znowu burza.. (*głośno*) Minetto, nie zastanowiłaś się nad tem czego chcesz.

M I N E T T A. (*głaszcąc go ręką*)

Mój Guido!

GUIDO. (z godnością)

Minetko, sprawiasz mi przykrość.

MINETTA.

Odmawiasz... fe, nie kocham cię już. (*zadrapnęła go po ręku*)

GUIDO.

Ah, zdrajczyń!... (*n. s.*) Tam do kata, zachowała szczególniejsze manjery.. muszę jej w tym względzie dać lekcję moralną.. a przynajmniej przyglądzić. (*głośno*) Moje życie, to mię boli.

MINETTA. (*oddalając się*)

Proszę mi dać pokój... ponieważ nie umiesz poznać mojego do ciebie przywiązania...

GUIDO.

To to przywiązanie!

MINETTA.

Nie wierzysz?.. to okropnie. Dawniej jeżeli odbierałeś moje pieszczoty, wstydzę się tego, ale one zawsze uprzedzały twoje dobrodziejstwa... był to instynkt... ale teraz ten instynkt tak jak ja, uległ przemianie i stał się miłością... a ty...

GUIDO. (*n. s.*)

Ah gdybym potakiem wyznaniu (*obojętnie*)

Tom VIII.

Minetto chcę wierzyć temu, że mię kochasz ale słuchaj, mogłem mojej kotce przepuścić wiele rzeczy, których żonie nie przepuszczę, a jeżeli przy téj postaci zachwycającej, zachowałaś jesta i skłonności dawnego stanu, bo i przed chwilą uważałem pewną *koterję* w twojem postępowaniu....

MINETTA. (*placząc*)

On jeszcze nie kontent.. dobrze więc, będę pamiętała o sobie, przewycięzę wrodzoną skłonność, która ci się nie podoba.

GUIDO. (*na kolanach*)

A ja przyrzekam ci w odwecie kochać tylko ciebie, wypełniać każdą twoją wolę i...

MINETTA. (*przysłuchiwa się*)

Cicho!

G U I D O.

Cóż to?

M I N E T T A.

Słyszysz ten szmer?

G U I D O.

I cóż? Pomyśl tylko co za szczęście zajmować się ciągle sobą...

MINETTA. (*sluchając*)

Jest jedna!...

G U I D O.

A gdy ci malować będę moją miłość, moje
wzruszenie... co za rozkosz słyszeć cię mó-
wiącą....

MINETTA. (*postępując zwolna*)

Cicho.. cicho....

G U I D O.

Gdzież ty idziesz?

M I N E T T A.

Jestem pewna, jest, jest jedna, słyszysz?..

G U I D O.

Jaka jedna, co to?.. (*Minetta wolnym kro-
kiem idzie do szafy na lewo, potem rzuca się
nagle jak kot*) Co to jest?.. Minetto przestań.

M I N E T T A.

Ah przestraszyłeś ją, uciekła, niecznośna rzecz...
taka ładna....

G U I D O. (*n. s.*)

Nie, z nią niepodobna być sam na sam..
człowiek myśli że nie ma nikogo.. a tu są w sza-
fach.... (*głośno*) Minetto.. Minetto.. pójdź tu...

ŚPIEW NRO 9.

Dość tych kaprysów, już brak cierpliwości,

M I N E T T A.

A ja wymagam więcej poważania,
W postępowaniu powinnej grzeczności.

G U I D O.

A cóż to ciebie do tego nakłania?
Jakaż to zmianę postrzegam w tej dobie?
Dobroć była twą zaletą,
Wczoraj nie chciałaś, bym ulegał tobie,

M I N E T T A.

Bo dzisiaj jestem kobietą.

G U I D O.

Tu właśnie trzymam cię za słowo.. jeżeli
jesteś kobietą, tém bardziej nie powinnaś mieć
podobnych rostargnień, to nieprzyzwoicie!..
Jeżeli tak będziesz postępować, nigdy cię nie
będę mógł ukazać w towarzystwie, kiedy ja
wyjdę, ciebie zawsze zostawię w domu.

M I N E T T A.

Ah to pięknie! śliczna przyjemność zostać
żoną, aby zostać niewolnicą... a więc straci-
łabym na przemianie; bo dawniej byłam wol-
ną, byłam panią moich czynności, mogłam
wychodzić i wchodzić bez pozwolenia, i pe-
wna jestem, że zawsze tak będzie.

G U I D O.

A cóż się stanie z moją godnością pana?

M I N E T T A.

Niech zostanie czém będzie mogła.. Ja bro-
nić będę moich praw; i na początek, oświad-
czam panu, że chcę wyjść natychmiast.

GUIDO. (z żywością)

A ja nie chcę!.. Cóż to znowu znaczy, nie
mogę uleść twoim żądaniom....

ŚPIEW. NRO 10.

Nie wypełnię twojej woli,

M I N E T T A.

Kiedy tak.. to cię nauczę,

Ze mam sposób (pokazuje drzwi)

G U I D O.

To mię boli,

Ale ja zabieram klucze,

Jam panem jak mi się zdaje,

Drzwi już zamknięte dla ciebie;

M I N E T T A.

Widzę, lecz okno zostaje,

Tam będę panią u siebie,

Tak, tego mi nie zabronisz,

Ścigaj jeżeli dogonisz!

(skacze na łóżko, a stamtąd za okno.)

SCENA IX.

GUIDO. (*sam, biegnąc za nią*)

Minetto.. Minetto.. czy widziano kiedy co podobnego?. Jak tu biedz za nią! mnie nie-przyzwyczajonemu do podobnego rodzaju podróżowania, śpieszmy przez mały teras.. ta biedna Minetta, aj! aj! co to będzie jak zostanie moją żoną, a posłysz na dachu głos jakiej dawniej miłości... (*wybiega na lewo*)

SCENA X.

MINETTA. (*w téjże chwili zagłada oknem i wchodzi na scenę*)

Tak, goń za mną jeżeli możesz, ały tylko sobie nie zaszkodził... Jestem pewna że niedaleko pójdzie... Oh Boże!.. otoż moja nie-przyjaciółka, stara gospodyni.

SCENA XI.

MINETTA, MARJANNA. (*wychodząc z izby na prawo.*)

MARJANNA. (*tonem obojetnym*)

Czy pana nie ma?

MINETTA. (*patrząc za okno na dach*)

Nie.. poszedł używać świeżego powietrza.

M A R J A N N A.

Przykro mi to; przyszłam się z nim obliczyć;
bo jedna z nas musi z tą odłączyć się.

MINETTA. (*zimno*)

To już ułożone... ja zostaję.

M A R J A N N A.

Czy podobna?

—

M I N E T T A.

I ty także zostaniesz, stara... pozwoliłam
na to.

M A R J A N N A.

Stara! w ten sposób przemawiać do mnie!..
pójdę po moje rzeczy, nie zostanę w tym do-
mu ani jednej sekundy, niczego już żałować
nie będę, bo znalazłam moją biedną Minettę,
którą miałam za straconą... moją jedyną [po-
ciechę.

MINETTA. (*z żywością*)

Znalazłaś ją?..!

M A R J A N N A.

Tak mościa panno, biedna, zamknięta w sza-
fie.. i nie domyślałam się, kto śmiał godzić na
jój wolność.

M I N E T T A.

Właśnie tu o to idzie, gdzie ona jest?

MARJANNA. (*pokazując na prawo*)

Jest tam, w miejscu bezpiecznym.

M I N E T T A.

.. Nie chcę, aby się pokazała.

M A R J A N N A.

Panna nie chcesz!... Dowiedz się więc mo-
ścia panno że ja chcę, że ja mam tu tę wła-
dzą iż kotamogę przywołać; tak zawołam jej,
jestem tu...

M I N E T T A.

Abys wykonywała moją wolę... powiem ci
tylko jedno słowo.

M A R J A N N A.

Ja! mam opuścić moją Minettę! (*Minetta
zbliża się do niej i mówi do ucha*) Nieba! być-
że by to mogło? (*zuszanowaniem*) Jak to! to
pani... oh! co za szczęście!

M I N E T T A. (*oglądając się czy Guido nie wraca*)

Milczenie. (*półglosem*) Tak, tak, samotność,
cierpienia, wygórowane uczucia zawróciły co-
kolwiek głowę mojemu biednemu kuzynowi;
i jest do połowy prawie bez zmysłów.

M A R J A N N A.

On mniema że stał się odludkiem i romanty-
kiem.

M I N E T T A.

Ja też to właśnie chciałam powiedzieć.

M A R J A N N A.

Ale serce ma dobre.

M I N E T T A.

Mój ojciec, dla nagrodzenia błędów, które sobie zawsze wyrzucał, unierajac prosił mię, abym go wzięła za męża; ale on nie chciał mię widzieć nawet, a co było w tém nawięcej poniżającego, że kochał tylko swoją Minettę; trzeba go więc było poprawić, uleczyć... i mam nadzieję, że niezadługo to nastąpi, jeżeli ty mi zechcesz dopomagać.

M A R J A N N A.

Czy ja chcę?. Ah mów pani, rozkazuj co mam czynić?

M I N E T T A.

Ukryj prędko drugą Minettę... żeby jej nigdy nie widział; bo wszystko byłoby stracone...

M A R J A N N A.

Wyniosę ją z domu natychmiast.

M I N E T T A.

Nie teraz, bo Guido wraca.

M A R J A N N A.

Bać pani spokojną... wiem gdzie ją schowam... i będę mogła zaraz wynieść, a on się nie spostrzeże (*wychodzi na prawo, w téjże chwili Guido wchodzi z lewej strony, a Minetta ukryła się za firankami w głębi*)

SCENA XII.

MINETTA, GUIDO.

GUIDO. (*sądząc, że jest sam*)

Niech tam licho porwie takie podróże.. mało karku nie skręciłem biegnąc za nią. (*sieda na krześle*) Ale ta biedna Minetta, gdzież ona jest teraz?

MINETTA. (*wychodząc zwolna, zbliża się do Guido, kłęka na ziemi i kładzie głowę na jego kolana*)

Przy tobie!

GUIDO.

Ah, to ona... biedaczka... musiałaś się utrudzić?

MINETTA.

Trochę.

GUIDO.

Dobrze ci tak, nie będziesz uciekać odemnie. Fe! jak to brzydko!

MINETTA. (*mruczając, jak koty kiedy się ich pieści*)

Nie gniewaź się już na mnie?

GUIDO. (*wstając*)

Może... zobaczemy, cóż cię tu sprowadziło?..

M I N E T T A.

Chciałam się z tobą pożegnać, nim cię opu-
szczę na zawsze.

G U I D O.

Opuścić mnie!... znowu chcesz mię opuścić?

M I N E T T A.

Dla twojego dobra, bo czuję, że nie byłbyś
ze mną szczęśliwym, nasze charaktery są tak
odmienne!

G U I D O.

To prawda.. ale to przyjdzie!

M I N E T T A.

Nigdy.. nie można zmienić natury. Pomyśl
tylko, że byłam kotką, teraz jestem kobietą, a
te [dwie] natury [razem] złączone... to rzecz
straszliwa! (żartując) chciałżebyś zawsze go-
nić za mną?...

GUIDO. (rozgniewany)

Ona jeszcze zda się żartować ze mnie... my-
ślisz, że ja będę mógł żyć bez ciebie?

M I N E T T A.

Musisz, teraz bowiem mam innego pana.

G U I D O.

Jakto innego pana?

M I N E T T A.

Tak syn sąsiada... młody panicz, przecież
Marjanna zgodziła się z nim.

G U I D O.

Co słyszysz?... I widziałaś go? gdzie?

M I N E T T A.

Tu... przed chwilą; przyszedł po Minettę...
a ja mu opowiedziałam wszystko.

G U I D O.

Co za niegodziwość!

M I N E T T A.

Powiedział, że przyjdzie się upomnieć.

G U I D O.

Zobaczemy.

SPIEW NRO II.

Mam prawo zaręczam tobie,

Proces wygram niezawodnie,

Wszak kotkę on kupił sobie

Niech ją więc bierze swobodnie.

Lecz oddać dziewczę jak bóstwo,

Jest oszukać w każdym względzie.

M I N E T T A.

O takie, ręcze, oszustwo

Gniewać się pewno nie będzie.

Prócz tego ten młodzieniec nie brzydki, sama niewinność, a mając podobnego pana, można być pewną, że będę panią... gdy tym czasem z tobą nie tak łatwo.. Masz dowcip;

potem jest bogatszy od ciebie.. mieszkać będę w pałacu, mieć piękne suknie, stroje..

GUIDO. (*z zazdrością*)

Czy podobna! Taką wdzięczność za moje przywiązanie, za dobrodziejstwa.

MINETTA. (*złośliwie*)

Boli mię, że niewdzięczna, ale nie moja wina... to jest moja natura; a wiesz, że nie można jej zmienić...

G U I D O.

Tak, ale nie uprzedziwszy mię..

M I N E T T A.

Taka nasza natura.

G U I D O.

Stać się tak zradliwą.

M I N E T T A.

Taka natura.

G U I D O.

Tak niestała!

M I N E T T A.

Ob to już z przykładu złego; ponieważ mężczynie...

GUIDO. (*z wybuchem gniewu*)

Ah! poznaję cię nareszcie.. i przekonywam się, że wasz ród tak zły, jak ród ludzki.

Tom VIII.

22

MINETTA. (*z radością*)

Aha! więc tak... Jakże, czy już teraz nie jestem piękną.

G U I D O.

Przeciwnie.. i dla tego wściekam się, ale wpatrując się w te piękne rysy...zawsze dostrzedz w nich można coś kocięgo...i widzę, że chyba cudu potrzeba, abym z tobą nie był nieszczęśliwym całe życie... Ale ty nie myśl napróżno, że będziesz własnością mojego rywala... musisz tu zostać...

MINETTA. (*patrzac na okno*)

Wiesz dobrze, że jak zechcę..,

G U I D O.

Tak... ale teraz nie z tego nie będzie. (*bierze ją za rękę, do Marjannyktóra wchodzi ze szkatulką*) Marjanno! Marjanno!

SCENA XIII.

CIŻ I MARJANNA.

M A R J A N N A.

Co to jest, cóż to?

GUIDO. (*wstrzymujac za rękę Minette*)

Zamknij okno. (*pokazujac w głąb*) śpiesz się, kiedy rozkazuję...

MARJANNA. *(stawia szkatułkę na stole)*

Nie gniewaj się pan zaraz, zaraz.

M I N E T T A.

A ja zakazuję ci Marjanno.

(Marjanna staje natychmiast)

G U I D O.

No proszę, stała!.. Odpowiedz mi, kto?..

M I N E T T A.

Zakazuję jej odpowiedzieć... a dla większej pewności, odejmuję jej mowę...

M A R J A N N A.

Co? *(ucina mowę na dany znak Minetty)*

G U I D O.

O Nieba! oniemiała!... Jeszcze jedna odmiana, najniepodobniejsza ze wszystkich.. Marjanna zamilkła!. Już się skończyło, nie jestem panem u siebie!.. Dobrze mówił ten mądry łodjania » nie zmieniaj świata... powiedział mi to dwukrotnie.. ten zacy człowiek...

S C E N A XIV.

CIŻ, DIG-DIG.

GUIDO. *(idąc do niego)*

Ah, wielmożny panie Dig-dig, ty tylko możesz mi dopomódz... oddaję ci ją, weź.. uprowadź ztąd.. i niech nie słyszę o niej więcej..

(Dig-dig chce zbliżyć się ku niej)

MINETTA. *(z poruszeniem)*

Indjaninie, rozkazuję ci zostać na miejscu odejmuję ci władzę postąpienia naprzód, i odbieram ci mowę.

(Dig-dig, który szedł kunięj, staje nie wzruszony otwiera kilka razy usta, chcąc przemówić)

G U I D O.

I on także!.. oj strach na mnie, pewnie i ze mną tak będzie.

M I N E T T A.

To dla mnie bardzo łatwo. *(do Guido)* I ty sam nawet...

G U I D O.

Otoż mamy... ale...

M I N E T T A.

Jeżeli jedno dodasz słowo, przemienię cię w to, czém ja byłam dziś rano.

G U I D O. *(rozgniewany)*

Co mnie poniżyć dotego stopnia, o ty kotko!... ja miałbym taką zuchwałość puścić bezkarnie! *(patrząc na szkatułkę)*, Boże!.. zapomniałem o talizmanie!.. O Bramo!.. łaskawy Bramo! pierwsza rzecz o którą cię prosiłem była szaleństwem, ale teraz ukarż jęj niewdzięczność... wróć jęj pierwszą powierzchowność..

(*idzie do szkatułki otwiera ją*) i przez władzę tego talizmanu.. Co widzę! (*otworzył szkatułkę, znajduje w niej kota, z którym się Marjanna bawiła w scenie pierwszej*)

D I G - D I G.

Kota... kota!..

M A R J A N N A.

Minetta.. Minetta!

GUIDO. (*patrzac na Minette*)

O Nieba!... (*pokazując na szkatułkę*) Pani, byłaś tam... i jesteś tu jeszcze?... Co to ma znaczyć?

M I N E T T A.

Ze nas jest dwie.

M A R J A N N A.

I że ta jest nie Minetką, ale twoją kuzynką.

GUIDO. (*z żywością*)

Moją kuzynką!

M A R J A N N A.

Która postanowiła poprawić cię, i ubawić się twoim kosztem.

GUIDO. (*zawstydzony*)

Tyle dobroci!

MINETTA. (*uśmiechając się*)

'Tak mój kuzynie.. te sto złotych, które ci przyniesiono... ten talizman, ta przemiana... ta niemota...

D I G - D I G.

Wszystko było przygotowane, ułożone przez wiernego sługę Dig-dig (*robiąc ręką poruszenia Eskamotera*) Dogede, ridege, mudege, bidede, digi, dagi, czeladzia, ganapa rama, rama.... (*odejmuje brodę i wąsy*) który jest Antonim Schlagg, byłym pełnomocnikiem twojego stryja.

G U I D O.

A on mi kazał wierzyć, że był wielbłądem a ja że byłem.. to prawda.. byłem nim; lecz teraz nienawidzę wszystkie zwierzęta, nie nawidzę siebie samego, ciebie tylko kocham kuzynko... ale teraz jak nagrodzić moje błędy?

M I N E T T A.

Czyniąc tak jak ja, zapomnieć o nich. Tak, miałam w twojem wyobrażeniu zbyt trudnego przeciwnika; ale teraz już go się obawiać nie będę... bo zachowam dla ciebie przywiązanie Minetty, odrzucając jej skłonności i.. (*pokazując na ręce*)

G U I D O.

Co?

MINETTA. (*uśmiechając się*)

Oh!.. teraz możesz ją wziąć już nie ma nie-
bezpieczeństwa.

SPIEW KOŃCZĄCY.

M I N E T T A.

Nie powiem: przemień o Bramo,
Bramo!

Bo nad siłę,

Wyższe chęci,

I życzenie dla nas miłe,

Błogim skutkiem nie uświęci.

Lecz Wy możecie

Surowe zdanie,

Zmienić gdy chcecie

Na poblazanie;

I liczne błędy,

Ostronić względy,

Oh!

Niech słyszem przychylne głosy,

(260)

Głosy:

•Twe żądanie!

Niech się stanie!

I stosownie do życzenia

Surowość w łaskę się zmienia!•

KONIEC KROTOCHWILI I TOMU ÓSMEGO.

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKI
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat, 74
Tel. 25-02-03

Exemplarzy nieopatrzonych moją cyfrą prawnie poszukiwać będą.

<http://rcin.org.pl>

K
29.963
8